

**PLAN UPRAVLJANJA OKOLIŠEM I
SOCIJALNIM ASPEKTIMA ZA
PROJEKAT REKONSTRUKCIJE CESTE
SA KOREKCIJOM OSOVINE NA
DIONICI JAJCE JUG - DONJI VAKUF 1
(M5)**

Oktober, 2018

Sadržaj

SAŽETAK.....	6
1. UVOD.....	10
2. METODOLOGIJA I CILJEVI ESMP-a	11
3. OPIS LOKACIJE	12
3.1. PODACI O PROMETU	14
4. OPIS PROJEKTA	16
4.1. Rekonstrukcija tunela Skela.....	17
4.2. Potez 1, stacionaža 10+400 – 13+900 i rekonstrukcija tunela Vinac na stacionaži 11+560- 11+680.....	20
4.3. Potez 2, stacionaža 19+778.1 – 20+678.5	21
4.4. Potez 3, stacionaža 22+740 – 23+625	23
4.5. Potez 4, stacionaža 24+005 – 24+700	24
4.6. Potez 5, stacionaža 25+800 – 26+190	25
5. UVJETI OD POSEBNOG ZNAČAJA	27
5.1. GEOGRAFSKI UVJETI	27
5.2. KLIMATSKI UVJETI.....	28
5.3. KVALITET ZRAKA	30
5.4. VODE I KVALITET VODA	32
5.5. NIVOI BUKE.....	34
5.6. TLO I NAMJENA ZEMLJIŠTA	34
5.7. FLORA I FAUNA.....	35
5.8. ZAŠTIĆENA PODRUČJA	35
5.9. STANOVNIŠTVO I NASELJA	35
6. OPIS MOGUĆIH UTJECAJA ZA VRIJEME PRIPREMNIH RADOVA, IZVOĐENJA, KORIŠTENJA I ODRŽAVANJA.....	41
6.1. UTJECAJI ZA VRIJEME PRIPREMNIH RADOVA.....	41
6.2. UTJECAJI ZA VRIJEME IZVOĐENJA RADOVA	47
6.3. UTJECAJ ZA VRIJEME KORIŠTENJA I ODRŽAVANJA.....	50
6.4. POZITIVNI UTICAJI	50
6.5. MJERE POBOLJŠANJA	51
7. MJERE UBLAŽAVANJA.....	52
7.1. MJERE UBLAŽAVANJA U FAZI PRIJE POČETKA RADOVA.....	53
7.1.1. Izvođač.....	53

7.1.2.	Eksproprijacija i nedobrovoljno preseljenje	54
7.2.	MJERE UBLAŽAVANJA ZA VRIJEME IZGRADNJE.....	55
7.2.1.	Upravljenje okolišem	55
7.2.2.	Zdravlje i sigurnost	56
7.2.3.	Promet i cestovna sigurnost.....	58
7.2.4.	Sigurnost gradilišta	62
7.2.5.	Eksproprijacija, nedobrovoljno preseljenje I ekonomsko premještanje.....	63
7.2.6.	Upravljanje građevinskim otpadom	63
7.3.	MJERE UBLAŽAVANJA U FAZI KORIŠTENJA.....	63
7.4.	SAŽETAK MJERA UBLAŽAVANJA UTJECAJA	64
8.	PROGRAM MONITORINGA OKOLIŠA.....	74
9.	IMPLEMENTACIJA I IZVJEŠTAVANJE	80
9.1.	IMPLEMENTACIJA PROJEKTA.....	80
9.2.	PROCES IZVJEŠTAVANJA	80
9.2.1.	Izvođač radova- JP Ceste FBiH.....	80
9.2.2.	Nadzorni inženjer- JP Ceste FBiH.....	80
9.2.3.	JP CESTE FBiH- Svjetska banka.....	81
10.	JAVNA RASPRAVA I OBJAVA INFORMACIJA.....	82
10.1.	JAVNA RASPRAVA.....	82
10.2.	OBJAVA INFORMACIJA.....	82
10.2.1.	Mehanizam za pritužbe	82
11.	ZAHTJEVI ZA POČETAK RADOVA.....	84
11.1.	Okolinski aspekt	84
11.2.	Social aspects	85
	• Javne rasprave na odobreni nacrt ESMP-a;.....	85
	• Implementacija izmjena iznesenih tokom javnih rasprava (pod uvjetom da ih ima)	85
	• Izrada (A)RAP-a.....	85
	• Objava (A)RAP-a	85
	• Javne konsultacije na (A)RAP.....	85
	• Implementacija (A)RAP-a	85
PRILOZI		86
PRILOG 1.	OBRAZAC ZA PRITUŽBE.....	87
PRILOG 2.	TABELA ZA REGISTRACIJU PRIJEMA PRITUŽBI	88

PRILOG 3. IZVJEŠTAJ SA JAVNE RASPRAVE 89

Popis slika

Slika 1: Geografska lokacija projekta 12

Slika 2: Pregledna situacija šireg područja sa lokacijom Perojekta 13

Slika 3: PGDS u 2016. godini 14

Slika 4: Pregled projektnih poteza 17

Slika 5: Normalni poprečni presjek rekonstruisanog profila 19

Slika 6: Potez 1, 10+400-13+900 21

Slika 7: Potez 2, 19+778.1-20+678.5 22

Slika 8: Potez 3, 22+740-23+625 24

Slika 9: Potez 4, 24+005-24+700 25

Slika 10: Potez 5, 25+800-26+190 25

Slika 11: Geografska karta šireg područja sa lokacijom Projekta 27

Slika 12: Geološka karta šireg područja Projekta 28

Slika 13: Ruža vjetrova prema meteorološkoj stanici Jajce za višegodišnji period (1960.-1984.) 29

Slika 14: Hidrografska mapa šireg područja projekta 33

Slika 15: Namjena zemljišta šireg područja Projekta prema CORINE modelu 34

Slika 16: Tunel Skela 36

Slika 17: 1. Projektni potez, Rekonstrukcija ceste sa korekcijom ose na stacionaži 10+400-13+900 ... 36

Slika 18: 2. Projektni potez, Rekonstrukcija ceste sa korekcijom ose na stacionaži 19+778.1-20+678.5
..... 38

Slika 19: 3. Projektni potez, Rekonstrukcija ceste sa korekcijom ose na stacionaži 19+778.1-20+678.5
..... 38

Slika 20: 4. Projektni potez, Rekonstrukcija ceste sa korekcijom ose na stacionaži 24+005-24+700 ... 39

Slika 21: 5. Projektni potez, Rekonstrukcija ceste sa korekcijom ose na stacionaži 25+800-26+190 40

Slika 22 (a-f): Fotografije snimljene za vrijeme terenskog obilaska 2. i 3. oktobra 2018. godine 44

Slika 23: Predložena alternativna ruta 60

Slika 24: Shema prometne signalizacije za vrijeme izvođenja radova 62

Popis tabela

Tabela 1: Prognoza saobraćaja za dionice magistralne ceste M5 15

Tabela 2. Prosječne temperature i količina padavina za višegodišnje razdoblje (1960.-1984.) 29

Tabela 3. Prosječna frekventnost i brzina vjetrova za višegodišnji period (1960.-1984.) 29

Tabela 4. Prosječne vrijednosti i broj dnevnih prekoračenja tolerantnih i graničnih vrijednosti
polutanata na mjernoj stanici „Jajce“ 30

Tabela 5. Prosječne mjesečne vrijednosti polutanata na mjernoj stanici „Jajce“ 31

Tabela 6. Kvalitet vode rijeke Vrbas, za period 2005-2007 33

Tabela 7. Pregled predviđene eksproprijacije na potezima 1-5 41

Tabela 8. Parcele predviđene za eksproprijaciju na potezu 1a 42

Tabela 9. Parcele predviđene za eksproprijaciju na potezu 1b.....	43
Tabela 10. Parcele predviđene za eksproprijaciju na potezu 2.....	43
Tabela 11. Parcele predviđene za eksproprijaciju na potezu 3.....	44
Tabela 12. Parcele predviđene za eksproprijaciju na potezu 4.....	45
Tabela 13. Parcele predviđene za eksproprijaciju na potezu 5.....	45
Tabela 14: Mjere poboljšanja.....	51
Tabela 15: Plan upravljanja okolišem I socijalnim aspektima	64
Tabela 16: Program monitoringa okoliša i socijalnih aspekata	75

POPIS SKRAĆENICA

<i>BH</i>	- <i>Bosna i Hercegovina</i>
<i>CFD</i>	- <i>Centralna komisija za registar pritužbi</i>
<i>CSOP</i>	- <i>Plan organizacije gradilišta</i>
<i>EIB</i>	- <i>Evropska investicijska banka</i>
<i>EIA</i>	- <i>Procjena utjecaja na okoliš</i>
<i>EMP</i>	- <i>Program upravljanja okolišem</i>
<i>ESMF</i>	- <i>Okvir upravljanja okolišem i socijalnim aspektima</i>
<i>ESMP</i>	- <i>Plan upravljanja okolišem i socijalnim aspektima</i>
<i>EP</i>	- <i>Okolišna dozvola</i>
<i>FBH</i>	- <i>Federacije Bosne i Hercegovine</i>
<i>FMoET</i>	- <i>Federalno ministarstvo okoliša i turizma</i>
<i>SBK</i>	- <i>Srednjobosanski kanton</i>
<i>IFI</i>	- <i>Međunarodne finansijske institucije</i>
<i>MP</i>	- <i>Glavni projekat</i>
<i>MPCA</i>	- <i>Plan upravljanja u slučaju nesreća</i>
<i>OP</i>	- <i>Operativne politike Svjetske banke</i>
<i>PAP</i>	- <i>Osobe pogođene projektom</i>
<i>PPE</i>	- <i>Lična zaštitna oprema</i>
<i>PCRoads FBH</i>	- <i>Javno preduzeće Ceste Federacije Bosne i Hercegovine</i>
<i>RAP</i>	- <i>Akcioni plan preseljenja</i>
<i>RPF</i>	- <i>Okvir politike preseljenja</i>
<i>TD</i>	- <i>Tenderska dokumentacije</i>
<i>TMP</i>	- <i>Plan upravljanja okolišem</i>
<i>WB</i>	- <i>Svjetska banka</i>
<i>WMP</i>	- <i>Plan upravljanja otpadom</i>
<i>AEHS</i>	- <i>Godišnji izvještaj o okolišu, zdravlju i sigurnosti</i>

SAŽETAK

UVOD I CILJEVI ESMP-a

Prijekat rekonstrukcije ceste sa korekcijom osovine na magistralnoj cesti M5, dionica Jajce jug – Donji Vakuf 1 (Projekat za koji se izrađen ovaj ESMP, jedan je od podprojekata uključenih u skupinu podprojekata koje zajedno finansiraju Svjetska banka i EIB. Projekat je svrstan u projekte B kategorije prema Operativnim politikama Svjetske banke (OP 4.01 o Procjeni utjecaja na okoliš) kao i prema procedurama definiranim u ESMF-u specifičnom za projekat. Kao takav, ovaj projekat zahtijeva izradu ESMP-a, a prema važećoj lokalnoj legislativi ovaj projekat ne zahtijeva vodnu dozvolu, procjenu utjecaja na okoliš ni okolišnu dozvolu – niti od strane federalnog niti kantonalnog nivoa vlasti. JP Ceste FBiH će pribaviti sve potrebne lokalne dozvole za ovaj Projekat.

OPIS LOKACIJE I PROMETA

Projekat se nalazi na glavnom prometnom pravcu općina Jajce i Donji Vakuf, na magistralnoj cesti M5, dionica Jajce jug – Donji Vakuf 1. Ova dionica se nalazi u centralnom dijelu Bosne i Hercegovine i spaja Jajce i Donji vakuf sa Travnikom (centar kantona). Najbliži relevantni brojač prometa nalazi se na u naselju Vinac, udakjen manje od kilometar od poteza 2 projekta, te pokazuje da je u 2016. godini broj vozila (PGDS) bio 3582 (Slika 3). Ovaj broj se povećava tokom ljetnih mjeseci na 4398 vozila prosječno na dan.

OPIS PROJEKTA

Projekat rekonstrukcije ceste sa korekcijom osovine na magistralnoj cesti M5, dionica Jajce Jug-Donji Vakuf sastoji se od rekonstrukcije tunela Skela u općini Jajce i rekonstrukcije ceste na dionici Jajce Jug- Donji Vakuf, koja je podjeljena na rekonstrukciju 8 poteza ceste, od kojih se 3 nalaze u općini Jajce i 5 u Općini Donji Vakuf. Zbog nedostatka sredstava samo 5 od ovih 8 poteza će se izvesti:

I. Rekonstrukcija tunela Skela

II. Rekonstrukcija ceste na dionici Jajce Jug-Donji Vakuf

- Potez 1, stacionaža 10+400 – 13+900, uključujući rekonstrukciju tunela Vinac na stacionaži¹

---

¹ Glavni projekat za rekonstrukciju tunela Vinac nije završen u vrijeme izrade ovog dokumenta i isti će biti Ugovorna obaveza Izvođača

- Potez 2, stacionaža 19+778.1 – 20+678.5
- Potez 3, stacionaža 22+740 – 23+626
- Potez 4, stacionaža 24+005 – 24+700
- Potez 5, stacionaža 25+800 – 26+190

UVJETI OD POSEBNOG ZNAČAJA

Teren na kojem se nalazi projekat nalazi se uglavnom na brdovitom terenu na nadmorskoj visini od 300 do 500 metara nadmorske visine. Meteorološka stanica u Jajcu koja je najbliža području projekta rekonstrukcije daje sljedeće podatke: prosječna višegodišnja temperatura je 10,1 °C, najtopliji mjesec je juli/ srpanj sa prosječnom godišnjom temperaturom od 19,1 °C, dok je najhladniji mjesec januar/ siječanj sa prosječnom temperaturom od -0,9 °C. Prosječna količina padavina mjerena na istoj meteorološkoj stanici tokom višegodišnjeg razdoblja iznosi 78,3 mm mjesečno. Najkišovitiji mjesec je juni/lipanj, kada prosječna količina padavina iznosi 94,1 mm. najmanje padavina ima u martu/ožujku, prosječno 61,7 mm.

Sudeći prema lokaciji Projekta, možemo zaključiti da je glavni zagađivač zraka prometa sa magistralne ceste. Vode šireg područja pripadaju slivu Crnog mora. Duž projektne dionice teče rijeka Vrbas. Ne postoje nikakva praćenja nivoa buke na području u blizini lokacije Projekta tako da nema baznih podataka o utjecaju buke na okoliš. Promet je, općenito, najveći izvor buke. Diskontinuirani urbani objekti, industrijski objekti, složeni obrasci uzgoja, širokolisne i mješovite šume i pašnjaci su dominantni tipovi pokrovnog zemljišta koji pokrivaju velike površine na širem području Projektne dionice prema CORINE metodologiji. Lokacija Projekta ne nalazi se u zaštićenoj zoni definiranoj Prostornim planom FBiH i Prostornim planom Srednjobosanskog kantona. Prema Komisiji za zaštitu nacionalnih spomenika, također nema evidentiranih arheoloških nalazišta u promatranom području.

Projektne dionice nalazi se na krajnjem sjeverozapadu Srednjobosanskog kantona. Projektne poteze nalaze se na magistralnoj cesti M5 između Jajce i Donjeg Vakufa i prate rijeku Vrbas. Prema tome, dvije općine su zahvaćene projektom. Ipak, značaj ovog projekta leži u značaju ceste za tranzitni promet, kao i u povezivanju Jajca i Donjeg Vakufa sa sjevernim dijelom zemlje i susjednim entitetom, kao i sa kantonalnim sjedištem Travnikom.

UTJECAJI ZA VRIJEME PRIPREMNIH RADOVA

Socio-ekonomski utjecaji: ovaj projekt predviđa rekonstrukciju ceste sa korekcijom osovine postojeće ceste na dionici Jajce jug - Donji Vakuf. Projektne aktivnosti koje se odnose na dionice 1-5 podrazumijevaju eksproprijaciju 20 javno i 77 zemljišnih čestica u privatnom vlasništvu. Podaci o eksproprijaciji za projektne aktivnosti u vezi s rekonstrukcijom tunela skela nisu dostupni u vrijeme izrade ovog dokumenta.

UTJECAJI ZA VRIJEME IZVOĐENJA RADOVA

Glavni utjecaji za vrijeme izvođenja radova su: emisije iz mašina koje se koriste na gradilištu, prašina u toku izvođenja radova, potencijalno povećanje nivoa buke i vibracija, utjecaji na tlo i vodotok usljed incidentnih curenja i izlivanja, utjecaj na geomorfologiju, utjecaj na kvalitet tla i korištenje zemljišta i utjecaj na sigurnost. Izvođač je dužan, prema odredbama ovog ESMP-a, da provede bazna istraživanja bioloških i prirodnih resursa specifičnih za lokaciju i da prilagodi mjere ESMP-a i njihovu implementaciju rezultatima istraživanja.

MJERE UBLAŽAVANJA NEGATIVNIH UTJECAJA

Mjere ublažavanja negativnih utjecaja odnose se na glavne utjecaje identificirane tokom pripremnih radova i izvođenja, kao što su emisije iz građevinskih mašina na gradilištu, prašina zbog izvođenja radova, potencijalno povećanje nivoa buke i vibracija, utjecaji na geomorfologiju, utjecaji na tlo i vodu od incidentnih curenja i izlivanja, kvalitet tla i korištenje zemljišta, utjecaj na sigurnost prometa, upravljanje otpadom, utjecaj na uvjete života i utjecaj na lokalni promet.

Što se tiče mjera ublažavanja socijalnih uticaja, eksproprijacije i nedobrovoljnog preseljenja, Akcioni plan preseljenja će biti izrađen i implementiran u skladu sa odredbama iz okvira politike preseljenja, prije početka građenja, s obzirom da projektne aktivnosti zahtijevaju eksproprijaciju zemlje u privatnom vlasništvu.

PROGRAM MONITORINGA OKOLIŠA

Mjere praćenja okoliša odnose se na glavne utjecaje identificirane tokom pripremnih radova i izvođenja, kao što su emisije iz građevinskih mašina na gradilištu, prašina zbog izvođenja radova, potencijalno povećanje nivoa buke i vibracija, utjecaji na geomorfologiju, utjecaji na tlo i vodu od incidentnih curenja i izlivanja, kvalitet tla i korištenje zemljišta, utjecaj na sigurnost prometa, upravljanje otpadom, utjecaj na uvjete života i utjecaj na lokalni promet.

IMPLEMENTACIJA I IZVJEŠTAVANJE

JP Ceste FBH je implementator Projekta i bit će odgovoran za provedbu i usklađenost Projekta sa ESMP-om. Izvođač će biti odgovoran za provedbu mjera za ublažavanje negativnih uticaja na okoliš tokom izvođenja radova.

JAVNE RASPRAVE I OBJAVLIVANJE PODATAKA

Javna rasprava na predmetni ESMP održana je u Jajcu nakon što je Svjetska Banka odobrila nacrt ESMP-a. Zapisnik sa obavljene javne rasprave, odnosno pritužbe iznesene na javnoj raspravi, evidentiraju se u Registru pritužbi, a mišljenja i prijedlozi javnosti uključuju se u finalni ESMP. Rezultati javne rasprave sadržani su u finalnom ESMP-u.

Mehanizam za pritužbe

Pored institucionalno dostupnih redovnih i vanrednih pravnih okvira i postojećih institucionalnih kanala, JP Ceste FBiH će osigurati i formirati poseban Mehanizam za rješavanje pritužbi u saradnji i sa direktnom uključenošću općina pod čijom administrativnom ovlasti se provodi Projekt, u ovom slučaju općinama Jajce i Donji Vakuf.

Uvjeti za početak radova

Izvođač će prikupiti sve potrebne osnovne podatke prije početka radova. Osnovni podaci za praćenje uključuju podatke o kvaliteti zraka, podatke o kvaliteti tla, studiju i analizu vegetacijskog pokrova prije početka radova na gradilištu. Izvođač će pripremiti Plan organizacije gradilišta (CSOP) koji čine Plan implementacije ovog ESMP-a, detaljan Plan upravljanja građevinskim otpadom (WMP), Studija sigurnosti (uključuje Elaborat zaštite na radu i Elaborat zaštite od požara i eksplozija), te Plan preusmjerenja prometa (TMP) koji treba biti pripremljen od strane Izvođača radova prije početka građevinskih radova.

Također, zahtjevi za početak radova uključuju:

- Javne rasprava na odobreni nacrt ESMP-a;
- Implementacija izmjena iznesenih tokom javnih rasprava (pod uvjetom da ih ima)
- Izrada (A)RAP-a
- Objava (A)RAP-a
- Javne konsultacije na (A)RAP
- Implementacija (A)RAP-a
- Dogovor u vezi isplate kompenzacije sa vlasnicima,
- Plaćanje kompenzacije u skladu sa odredbama određenim u RAP-u

1. UVOD

Prema smjernicama i zahtjevima iz Okvira upravljanja okolinskim i društvenim aspektima (ESMF)² pripremljen je ovaj Plan upravljanja okolišem i društvenim aspektima (ESMP) specifičan za lokalitet.

Javno preduzeće Ceste Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: JP Ceste FBiH) pokrenulo je sveobuhvatni „Program modernizacije magistralnih cesta u Federaciji Bosne i Hercegovine“ (Program) kako bi se do 2020. godine osigurala odgovarajuća cestovna infrastruktura. U tu je svrhu zatraženo od Vlade FBiH osiguranje kreditnih sredstava od međunarodnih finansijskih institucija (IFI).

U okviru gore pomenutog sveobuhvatnog Programa, Javno preduzeće Ceste FBiH (JP Ceste FBiH), društvo sa ograničenom odgovornošću u punom vlasništvu Vlade FBiH, pokrenulo je inicijativu za Projekat modernizacije cestovnog sektora FBiH. FBiH je podnijela zahtjev za kredit/ zajam od Evropske investicijske banke (EIB) i Svjetske banke (WB) u ukupnom iznosu od 103,38 milijuna EUR za finansiranje navedenog Projekta.

Projekat modernizacije cestovnog sektora FBiH se sastoji od nekoliko malih i srednje velikih investicija te uključuje:

1. Rekonstrukciju cesta:

- Završetak izgradnje magistralne ceste M-17.3 Neum – Stolac (ukupno 32,9 km);
- Izgradnja traka za spora vozila (ukupno 40 km na 8 (osam) dionica magistralnih cesta);
- Rekonstrukcija kolovoza, korekcija osovine (ukupno 18 km na 5 (pet) dionica magistralnih cesta, korekcija osovine na samo jednoj dionici u dužini od 1 km),
- Rekonstrukcija 3 (tri) tunela (ukupne dužine 1,86 km);
- Rekonstrukcija 7 (sedam) mostova (ukupne dužine 0,55 km).

2. Intervencije na poboljšanju cestovne sigurnosti: Rekonstrukcija raskrsnica koje su klasificirane kao „crne tačke“ na magistralnim cestama, sveukupno 9 (devet);

3. Institucionalne reforme: Upravljanje cestama u FBiH sa posebnom fokusom na održivost investicija i sigurnost na cestama;

4. Podrška implementaciji projekta: nadzor nad izgradnjom i jačanje kapaciteta JP Ceste FBiH.

---

² ESMF je objavljen i dostupan javnosti na lokalnom jeziku na web stranici JP Ceste FBiH u martu 2016. godine, <http://jpcfbih.ba/bs/aktivnosti/modernizacija-magistralnih-cesta/38>

Ovaj projekat korekcije ose na magistralnoj cesti M5, dionica Jajce Jug- Donji Vakuf 1 (Projekat) za koji se izrađen ovaj ESMP jedan je od podprojekata uključenih u skupinu podprojekata koje zajedno finansiraju Svjetska banka i EIB.

2. METODOLOGIJA I CILJEVI ESMP-a

Projekat rekonstrukcije ceste sa korekcijom osovine na dionici Jajce jug – Donji Vakuf, magistralna cesta M5 svrstan je u projekte B kategorije prema Operativnim politikama Svjetske banke (OP 4.01 o Procjeni utjecaja na okoliš) kao i prema procedurama definiranim u ESMF-u specifičnom za projekat. Kao takav, ovaj projekat zahtijeva izradu ESMP-a, a prema važećoj lokalnoj legislativi ovaj projekat ne zahtijeva vodnu dozvolu, procjenu utjecaja na okoliš ni okolišnu dozvolu – niti od strane federalnog niti kantonalnog nivoa vlasti³. JP Ceste FBiH će pribaviti sve potrebne lokalne dozvole za ovaj Projekat.

Ovaj ESMP ima za cilj identificirati sve potencijalne okolinske i društvene uticaje povezane s aktivnostima na ovom projektu. Kao takav, ESMP uključuje mjere ublažavanja svih identifikovanih potencijalnih utjecaja koji se poduzimaju kroz različite faze projekta uključujući pripremu, izvođenje radova i puštanje u upotrebu objekta. Mjere definisane u ovom ESMP-u trebale bi izbjeći, neutralizirati ili umanjiti štetne uticaje na okoliš i društvene aspekte, ako ne u potpunosti, barem na prihvatljivom nivou.

ESMP identifikuje izvodivo moguće i ekonomične mjere koje mogu smanjiti potencijalno negativne utjecaje na okoliš i društvo na prihvatljiv nivo. Ako mjere ublažavanja nisu moguće, isplative ili dovoljne, kao posljednju mjeru treba uključiti naknadu.

Kako bi se osiguralo provođenje mjera ublažavanja, u potpunosti ili djelomično, ESMP definira plan praćenja koji će se provoditi tokom određenih faza pripreme/ projektiranja i implementiranja projekta. Praćenje tokom pripreme i implementacije projekta pruža informacije o ključnim okolišnim i socijalnim aspektima projekta, posebno o okolišnim i socijalnim aspektima projekta, te o efikasnosti mjera ublažavanja. Prije početka izvođenja radova, u skladu sa zahtjevima iz ESMP-a i minimalnim zahtjevima za praćenje, koji su opisani u tabeli u ESMP-u, bez ograničenja na ove zahtjeve, Izvođač mora pripremiti detaljni popis mjera ublažavanja i parametara koji se prate.

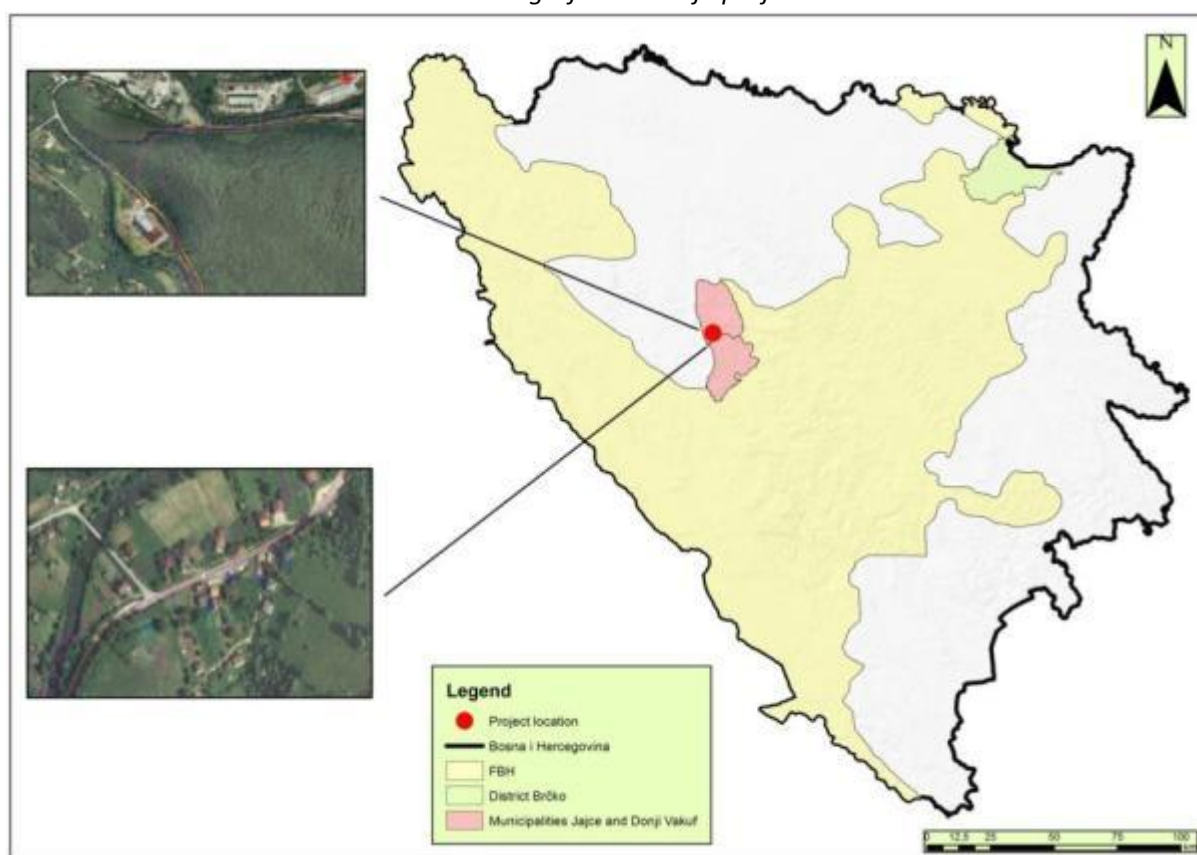
³ U Federaciji BiH, izrada Procjena uticaja na okoliš definirana je Pravilnikom o pogonima i postrojenjima za koje je obavezna procjena utjecaja na okoliš i pogonima i postrojenjima koji mogu biti izrađeni i pušteni u rad samo ako imaju okolišnu dozvolu („Službene novine Federacije BiH“, br. 19/04). U Srednjobosanskom kantonu, izdavanje Okolišne dozvole je regulirano Pravilnikom o pogonima i postrojenjima koja obavezno moraju imati okolišnu dozvolu („Službene novine SBK“, br. 5/06).

3. OPIS LOKACIJE

Projekat je lociran na glavnom putnom pravcu u općinama Jajce i Donji Vakuf, na magistralnoj cesti M5, dionica Jajce Jug- Donji Vakuf 1. Ova dionica se nalazi u centralnom dijelu Bosne i Hercegovine i spaja Jajce i Donji Vakuf sa Travnikom.

Magistralna cesta M5 spaja granični prelaz Izačić kod Bihaća na sjeverozapadu zemlje sa Višegradom koji se nalazi na istoku BiH. Također, magistralna cesta M5 je dio međunarodne cestovne mreže E761 koja spaja Bihać u Bosni i Hercegovini i Zaječar u Srbiji.

Slika 1: Geografska lokacija projekta

Izvor: JP Ceste Federacije BiH

Područje rekonstrukcije nalazi se izvan urbane zone Jajca i Donjeg Vakufa. Ova dionica prolazi kroz brdsko – planinsko područje, koje je prekriveno šumom i niskom vegetacijom, te je rijetko naseljeno.

Ova dionica magistralne ceste M5 koristi se za tranzit budući da leži na jednom od najvažnijih pravaca ka prijestolnici Sarajevu iz pravca Unsko-sanskog i Srednjobosanskog kantona. Ovo područje je uglavnom planinsko, te magistralna cesta M5 predstavlja najbolju opciju za promet između pomenutih dijelova Bosne i Hercegovine.

Figure 2: Pregledna situacija šireg područja sa lokacijom Perojekta

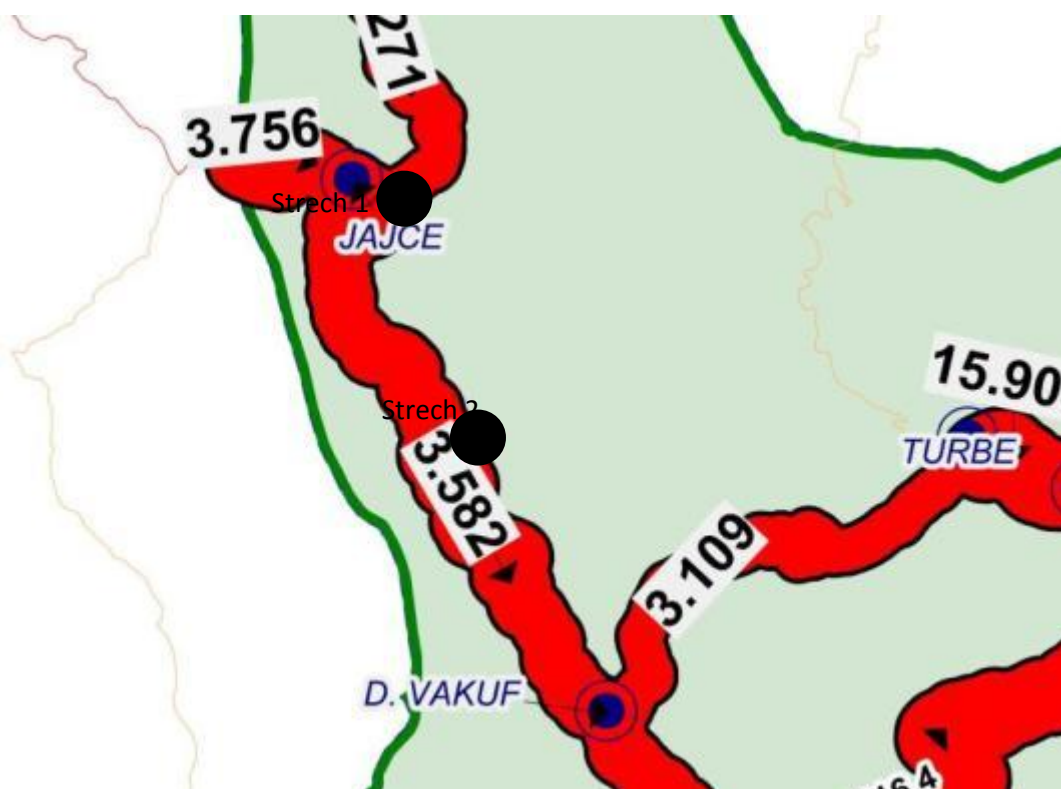

Izvor: JP Ceste FBiH

3.1. PODACI O PROMETU

JP Ceste BiH postavilo je automatske uređaje za brojanje prometa na mreži magistralnih cesta u čitavoj FBiH. Automatsko brojanje prometa vrši se od 2005. godine i posljednji izvještaj⁴ je objavljen 2017. godine sa podacima za prethodnu godinu. Najbliži relevantni brojač prometa nalazi se na u naselju Vinac, udakjen manje od kilometar od poteza 2 projekta, te pokazuje da je u 2016. godini broj vozila (PGDS) bio 3582 (Slika 3). Ovaj broj se povećava tokom ljetnih mjeseci na 4398 vozila prosječno na dan.

Slika 3: PGDS u 2016. godini

Izvor: JP Ceste Federacije BiH

Na zahtjev JP Ceste FBiH, IPSA Institut Sarajevo je u 2014.⁵ godini izradio prognozu prometa za prometnu mrežu za period 2013. - 2040. godine. Analiza prometnih tokova je napravljena za svaku godinu primjenom "equilibrium" metode. Projektan dionica prikazana je kroz analizu relevantnih dionica Jajce Jug-Kamenice, Kamenice- Obilaznica Donji Vakuf Zapad. Iznos prognoziranog prosječnog godišnjeg dnevnog broja vozila prikazan je u *Tabeli 1*.

⁴ "Brojanje prometa na magistralnim cestama u Federaciji BiH u 2016.", JP Ceste FBiH, Sarajevo 2017.

⁵ "Obrazloženje Studije opravdanosti za Program modernizacije magistralnih cesta u FBiH", IPSA Institut Sarajevo, 2014.

Tabela 1: Prognoza saobraćaja za dionice magistralne ceste M5

Magistralna cesta	dionica	PGDS								
		2018	2020	2022	2023	2025	2030	2035	2037	2040
M5	Jajce Jug-Kamenice	4399	4252	4519	4600	5950	6826	7689	7908	8392
M5	Kamenice- Obilaznica Donji Vakuf Zapad	3415	3202	3403	3446	4724	5418	6097	6244	6618

Izvor: JP Ceste FBiH, 2014

Prema Studiji o brojanju saobraćaja na magistralnim cestama u FBiH u 2016. godini (JP Ceste FBiH, Sarajevo 2017), broj vozila predviđen za 2018 godinu premašen je već u 2016. godini. Prema tomeu period implementacije može se očekivati čak i veći porast broja vozila što pokazuje potrebu za rekonstrukcijom projektne dionice.

4. OPIS PROJEKTA

Projekat ekonstrukcije ceste sa korekcijom osovine na magistralnoj cesti M5, dionica Jajce Jug-Donji Vakuf sastoji se od rekonstrukcije tunela Skela u općini jajce I rekonstrukcije ceste na dionici jajce Jug- Donji Vakuf, koja je podjeljena na rekonstrukciju 8 poteza ceste, od kojih se 3 nalaze u općini jajce I 5 u Općini Donji Vakuf. Zbog nedostatka sredstava samo 5 od ovih 8 poteza će se izvesti:

I. Rekonstrukcija tunela Skela

II. Rekonstrukcija ceste na dionici Jajce Jug-Donji Vakuf

- Potez 1, stacionaža 10+400 – 13+900, uključujući rekonstrukciju tunela Vinac na stacionaži⁶
- Potez 2, stacionaža 19+778.1 – 20+678.5
- Potez 3, stacionaža 22+740 – 23+626
- Potez 4, stacionaža 24+005 – 24+700
- Potez 5, stacionaža 25+800 – 26+190

---

⁶ Glavni projekat za rekonstrukciju tunela Vinac nije završen u vrijeme izrade ovog dokumenta I isti će biti Ugovorna obaveza Izvođača

Slika 4: Pregled projektnih poteza

Izvor: JP Ceste FBiH, 2018

4.1. Rekonstrukcija tunela Skela

Cestovni tunel «Skela», izgrađen je 1953.god. na magistralnoj cesti M-5, dionica Jajce jug – Donji Vakuf, na potezu naselja Skela. Pomenuti tunel predstavlja „ crnu tačku “ u skladu s rezultatima Studija crnih tačaka iz 2010. godine. Tunel se nalazi u području naselja Skela, te se kroz njega odvija i vrlo intenzivan saobraćaj pješaka.

Osnovni cilj projekta je rješavanje crne tačke, odnosno povećanje sigurnosti za sve učesnike u saobraćaju, uz generalno zadržavanje osovine usvojene idejnim projektom.

Analizom postojeće trase i minimalnih uvjeta koji moraju biti zadovoljeni prema važećem pravilniku, usvojen je radijus $R=75,0$ m umjesto $R=65,0$ m i konstruisane minimalno potrebne širine kolovoza.

Pješački saobraćaj zahtijeva formiranje pješačke staze za dva reda pješaka sa AB barijerom u vidu New Jersey ograde. Potrebno proširenje planuma tunela je $2,20$ m, što inicira da se kompletna obloga i portali prvo moraju ukloniti, pa zatim vršiti potrebna reprofilacija i nova konstrukcija tunela.

Analizom poprečnih profila i postojećih neadekvatnih geometrijskih elemenata trase u neposrednoj blizini tunela, projektovana je nova osovina i niveleta u tunelu. Neposredno ispred tunela osovina je u radijusu $R=50,0$ m, sa neadekvatnim dužinama prelaznica. Analizom poprečnih profila, postavio se uslov da se niveleta u tunelu spušta c.c.a. $90,0$ cm

U skladu s tim projektovana je nova osovina i niveleta tako da se što više uklapa u postojeći tunel.

Vizuelnim osmatranjem lako su primjetne brojne deformacije i oštećenja na vidljivim površinama obzide, deformisan kolovoz, neriješena odvodnja, pukotine i prsline.. Tuneli na magistralnim cestama, prema pravilniku, bi trebali imati samo službene prolaze obezbjeđene visokim ivičnjakom, a pješački saobraćaj nije dozvoljen u tunelu. U tunelu ne postoje službene staze, a formirana je pješačka staza u nivou sa kolovozom, obezbjeđena odbojnom ogradom bez odbojnika. Tunelska obloga je do visine cca $2,0$ m je izvedena od betona, a svod je izveden od betonskih kocki. U portalnim dijelovima kompletna konstrukcija je od betona.

Trenutni gabarit ne zadovoljava propise, a vidljiva su mehanička oštećenja obzide uslijed „struganja“ vozila. Destrukcije na površini intradosa rezultat su tehnoloških postupaka i ostvarenog kvaliteta rada.

Zbog nepostojanja hidroizolacije, nekontrolisanog otjecanja procjednih voda i složene geometrije trase, saobraćajni uslovi su nepovoljni i opasni u smislu nivoa bezbjednosti i komfora koji imaju korisnici ceste.

Provedenim analizama snimljenih profila tunela se definirala nova niveleta i osovina trase ceste. Uspostavljena je nova niveleta sa uzdužnim nagibom $1,7462\%$. Krivina $R=50,0$ m korigovana je sa krivinom $R=75,0$ m i pripadajućim prelaznicama.

Kod projektovanja poprečnog presjeka uvaženi su svi zahtjevi u pogledu geometrije ceste, geološko – geomehanički uvjeta, hidrologije, gabarita, načina gradnje primarne obzide, konstrukcija nove sekundarne obzide

Novoprojektovani tunelski profil štiti se od procjednih voda savremenom hidroizolacijom i odgovarajućim sistemom odvodnje. Predviđeni sistem odvodnje je separatan, tj. odvojeno se tretiraju stijenske vode uvezane u sistem koji se sastoji od bočnih drenažnih polipropilenskih cijevi $\varnothing$ 200 mm, kojim se voda izvodi iz tunela. Predloženi sistem za odvodnju u cjelini predstavlja savremeni način prihvatanja i odvođenja voda iz tunela. Predviđeno je da se svaka vidljiva pojava voda sprovede zaptivajućom folijom do visine drenažnog betona koji okružuje bočnu drenažnu cijev i sprovede u bočne drenažne cijevi.

Projektovano rješenje predviđa kontrolisano oticanje vode sa kolovoza u kanal koji void do pročišćivača i dalje do recipjenta. Prema tome, u projekta je uključena odvodnja i pročišćavanje vode koja izađe iz tunela. Planirano je postavljnaje separatora masti i ulja u skladu sa standardima. Prema tom,e, potrebno je vršiti redovu kontrolu separatora namjanje jednom mjesečno, što je uključeno u redovno održavanje ceste. Ne postoji zakonska obaveza ovakvog praćenje, međutim u monitoring planu ovog dokumenta predviđeno je uzimanje kontrolnih uzoraka u operativnoj fazi.

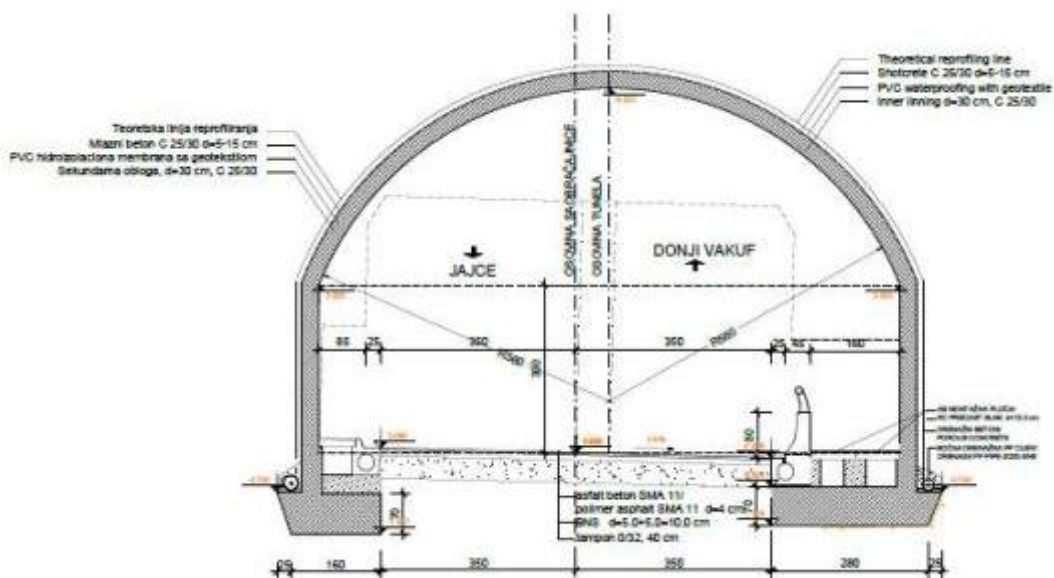
Svijetli profil tunelske cijevi konstruisan je za prethodno opisani poprečni presjek.

Poprečni presjek tunela je sa promjenljivim poprečnim padom od 7,0% na ulaznom portalu do -2,5 % na izlaz, riješen je sa jedinstvenim kotama temeljam, tako da geometrija iskopa ista, bez obzira na vitoperenje kolovoza. Ispod revizione i pješačke staze su kanali za instalacije.

Konstrukcija ulaznog portala ju potpunosti se ruši i izvodi nova sa stacionažom 1,0 m ispred postojeće. Konstrukcija je rješena u otvorenom usjeku na dijelu trase, kao i postojeća. Debljina portalne konstrukcije je 60,0 cm, a portalnog zida 50,0 cm. Zbog predviđenog zatrpavanja predviđen je i bočni vertikalni zid debljine $d=50,0$ cm.

Konstrukcija izlaznog portala rješena je po istom principu kao i ulazni portal. Zbog „zalaženja“ nove trase u reprofilaciju stijenskog masiva, portalna konstrukcija je produžena do P-37-1 u dužini 9,28 m.

Slika 5: Normalni poprečni presjek rekonstruisanog profila

Izvor: Glavni projekat, Divel d.o.o. Sarajevo, 2017

4.2. Potez 1, stacionaža 10+400 – 13+900 i rekonstrukcija tunela Vinac na stacionaži 11+560-11+680

Posmatrani dio trase je ukupne dužine 3.348m. Rekonstrukcija se sastoji od djelimičnih zasjecanja i nasipa prema rijeci.

Ovaj potez prolazi kroz naselje Vinac, te je mogućnost rekonstrukcije ograničena zbog postojećeg nivoa izgradnje. Prilikom projektovanja, Projektant je pokušao, s obzirom na prehodno navedeno, da minimizira narušavanje postojećeg stanja, osim na mjestima gdje je projektni zadatak zahtjevao rekonstrukciju radi poboljšanja elemenata ceste (Stacionaža 10 + 580 - 10 + 860 and st: 13+ 440 - 13 + 800) i povećanja računске brzine.

Tehnički elementi za projektovanje

- Teren: " brdovit "
- Računska brzina 70 (60) km/h
- Rmin 150 (100) m
- Lmin=45 (40) m
- Širina kolovoznih traka: 2 x 3,0m
- Širina ivičnih traka: 2 x 0,3m
- Širina bankina: 1,3m
- Širina berme (bez rigola): min 1,0m
- Širina asfaltnog rigola: 0,75m

Opis tehničkog rješenja

Primjenjeni tehnički elementi trase su slijedeći:

- Ukupna dužina trase: 3500m ,
- Dužina lokacije 1 koja se rekonstruiše 3162m
- Najmanji primjenjeni radijus horizontalne krivine: R=100
- Najmanja dužina prelaznice, L = 40m, Min. radius horizontalne krivine: 100m
- Max. primjenjeni nagib nivelete: 2,90 %
- Min. primjenjeni nagib nivelete: 0,30%
- Min. radius vertikalne krivine: 2000m, nije primjenjivan
- Proširenje kolovoza je uzeto za dva kamiona sa prikolicom, a izvršeno je obostrano.

Slika 6: Potez 1, 10+400-13+900

Izvor: Glavni projekat, IPSA d.o.o. Sarajevo, 2018

4.3. Potez 2, stacionaža 19+778.1 – 20+678.5

Idejnim rješenjem osovina trase je korigovana na početku i na kraju intervencije u kritičnim krivinama, povećavajući radijuse horizontalnih krivina na R=100 m, tj. R=120 m. Dio trase između ove dvije rekonstruisane krivine, je zadržan prema postojećem stanju, s obzirom da se radi o izuzetno dobrim elementima trase, ali uz pretpostavku rehabilitacije asfaltnog zastora. Nešto veća zasjecanja u stijensku masu na manjim potezima, opravdani su s aspekta

povećanja bezbjednosti saobraćaja, izmicanjem krivine od korita rijeke i usvajanjem bermi dovoljnih širina za objezbjeđenje veće bezbjednosti saobraćaja i stabilnosti kosina.

U prethodnoj fazi (Idejni projekat), predloženo rješenje od strane projektanta i usvojeno od strane investitora, u ovoj fazi je poboljšano korekcijom nivelete u minimalnom obimu, radi što boljeg uklapanja u postojeće stanje na dijelu rehabilitacije asfalta.

Početak dionice je u pravcu na magistralnoj cesti M5 (smjer Jajce – Donji Vakuf), na koordinati: 6445504.127; 4897275.696, a kraj na 6445925.752; 4896600.187. Kota terena na početku dionice je 451,62 mnm, a kraj na 464,75 mnm što je ujedno i najviša tačka na niveleti.

Primjenjeni tehnički elementi trase su slijedeći:

- Dužina trase: 900,396 m
- Broj krivina 4 ili 4,4 po km
- Dužina krivina: 716,712 m ili 79,6 %
- Dužina pravaca: 183,684 m ili 20,4 %, najduži pravac, L = 128,990 m
- Najmanja dužina prelaznice, L = 40 m, primjenjena 4 puta, a najveća L=120 m
- Min. radius horizontalne krivine: 100m, primjenjen jedanput
- Ispruženost trase: $900,396\text{m} / 796,29 = 1,13$
- Max. nagib nivelete: 2,17 % na 104,4 m
- Min. nagib nivelete: 0,17 % na 15,58 m
- Min. radius vertikalne krivine: 5000m, primjenjen jednom
- Proširenje kolovoza je uzeto za dva kamiona sa prikolicom, a izvršeno je sa obje strane krivine.

Slika 7: Potez 2, 19+778.1-20+678.5

Izvor: Glavni projekat, IPSA d.o.o. Sarajevo, 2018

4.4. Potez 3, stacionaža 22+740 – 23+625

Obzirom da se radi o dionici kroz naseljeno mjesto, postojeća trasa ne zadovoljava svojim gabaritima zahtjevani standard s aspekta vozno-dinamičkih i sigurnosnih uslova.

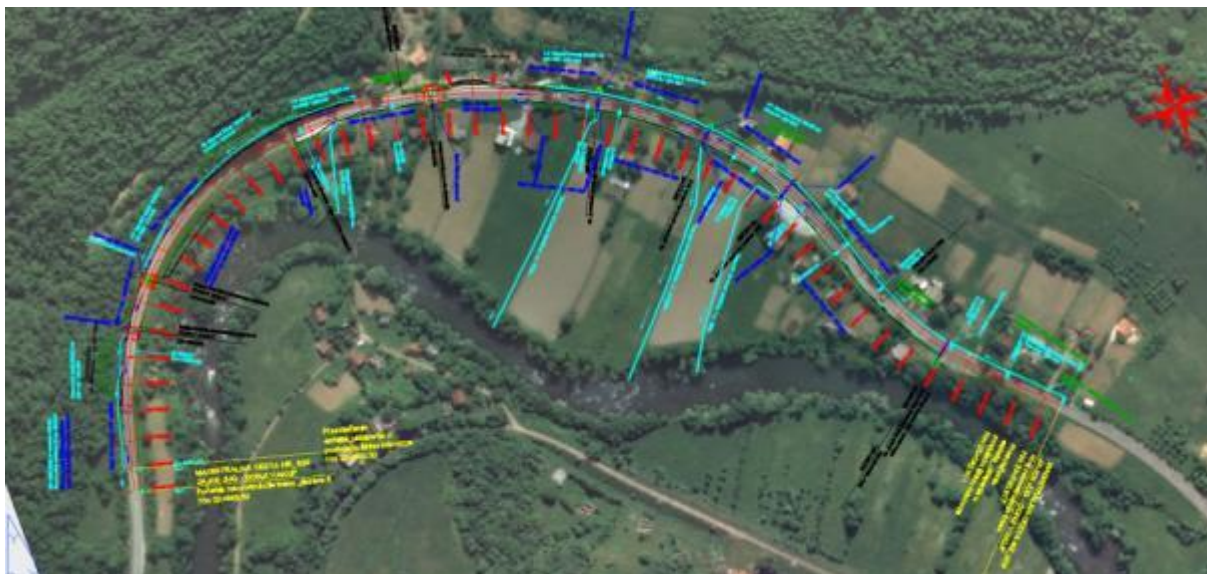
Zbog toga je predviđena rekonstrukcija trase uz primjenu adekvatnih elemenata projektne geometrije uz primjenu obostranih pješačkih staza. Također je predviđena rekonstrukcija postojećih pločastih propusta i mosta otvora 5m.

Početak dionice je u kratkom međupravcu na magistralnoj cesti M5 (smjer Jajce – Donji Vakuf), na koordinati: 6447710,138 ; 4895915,901, a kraj na 6447542,043 ; 4895274,488. Kota terena na početku dionice je 476,47mnm, a kraj na 485,81mnm što je ujedno i najviša tačka na niveleti.

Primjenjeni tehnički elementi trase su slijedeći:

- Dužina trase: 929,317m
- Broj krivina 5 ili 5,38 po km
- Dužina krivina: 869,484 m ili 93,56 %
- Dužina pravaca: 59,833m ili 6,44 %, najduži pravac, L = 43,606m na kraju dionice
- Najmanja dužina prelaznice, L = 40m, primjenjena 2 puta, a najveća L=85m
- Min. radius horizontalne krivine: 200m, primjenjen 2 puta
- Ispruženost trase: $929,317m / 869,484 = 1,06$
- Max. nagib nivelete: 1,42 % na 97,53m
- Min. nagib nivelete: 0,51% na 80,86m
- Min. radius vertikalne krivine: 3000m, primjenjen jednom
- Proširenje kolovoza je uzeto za dva kamiona sa prikolicom, a izvršeno je sa unutrašnje strane krivine.

Slika 8: Potez 3, 22+740-23+625

Izvor: Glavni projekat, IPSA d.o.o. Sarajevo, 2018

4.5. Potez 4, stacionaža 24+005 – 24+700

Na potezu od km 24+006 do km 24+700 projektnim zadatkom predviđene su rekonstrukcije postojeće ceste na dvije lokacije uz primjenu minimalnih elemenata projektne geometrije, radijusa horizontalne krivine koji iznose $R=100\text{m}$ (na lokaciji od 24+025–24+226) i $R=120\text{m}$ (na lokaciji od 24+413–24+591) pošto postojeći elementi trase ne zadovoljavaju za $V_r=60\text{km/h}$ te je projektant na ovim lokacijama izvršio korekciju osovine i nivelete postojeće magistralne ceste.

Primjenjeni tehnički elementi trase su slijedeći:

- Ukupna dužina trase: 695m ,
- Dužina lokacije 1 koja se rekonstruiše 201m
- Dužina lokacije 2 koja se rekonstruiše 178m
- Dužina krivina: Lokacija 1: 197m ili 98%; Lokacija 2: 178m ili 100%
- Najmanja dužina prelaznice, $L = 40\text{m}$, primjenjena 3puta
- Min. radius horizontalne krivine: 100m
- Max. primjenjeni nagib nivelete: 1,15 %
- Min. primjenjeni nagib nivelete: 0,30%
- Min. radius vertikalne krivine: 2000m, nije primjenjivan
- Proširenje kolovoza je uzeto za dva kamiona sa prikolicom, a izvršeno je obostrano.

Slika 9: Potez 4, 24+005-24+700

Izvor: Glavni projekat, IPSA d.o.o. Sarajevo, 2018

4.6. Potez 5, stacionaža 25+800 – 26+190

Na potezu od km 25+800 do km 26+190 predviđa se rekonstrukcija trase uz primjenu minimalnih elemenata projektne geometrije, radijusa horizontalne krivine koji iznose $R=100\text{m}$ pošto postojeći elementi trase ne zadovoljavaju za $V_r=60\text{km/h}$ te je potrebno izvršiti korekciju osovine i nivelete na datom potezu.

Također ovakva situacija, imajući u vidu neposredan kontakt trase sa rijekom, je vrlo nepovoljna sa stanovišta bezbjednosti odvijanja saobraćaja.

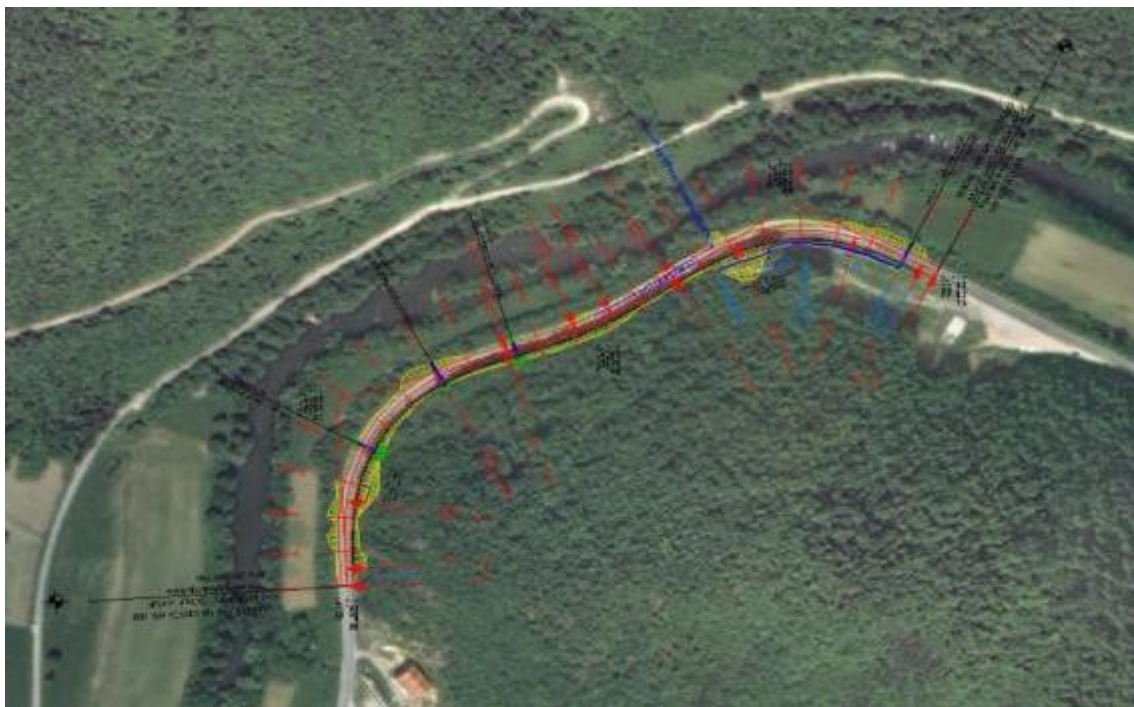
Početak dionice je u pravcu na magistralnoj cesti M5 (smjer Jajce – Donji Vakuf), na koordinati: 6447872,337 ; 4893935,677, a kraj na 6448055,992 ; 48963611,368. Kota terena na početku dionice je 497,61mnm, a kraj na 498,93mnm što je ujedno i najviša tačka na niveleti.

Primjenjeni tehnički elementi trase su slijedeći:

- Dužina trase: 440,745m
- Broj krivina 3 ili 6,80 po km
- Dužina krivina: 421,315m ili 95,59 %
- Dužina pravaca: 19,43m ili 4,41 %, najduži pravac, $L = 10,28\text{m}$
- Najmanja dužina prelaznice, $L = 40\text{m}$, primjenjena 6puta
- Min. radius horizontalne krivine: 100m, primjenjen dvaput

- Ispruženost trase: $440,74\text{m} / 372,70 = 1,18$
- Max. nagib nivelete: 0,74 % na 54,39m
- Min. nagib nivelete: 0,30% na 59,94m
- Min. radius vertikalne krivine: 2000m, primjenjen jedanput
- Proširenje kolovoza je uzeto za dva kamiona sa prikolicom, a izvršeno je sa unutrašnje strane krivine.

Slika 10: Potez 5, 25+800-26+190

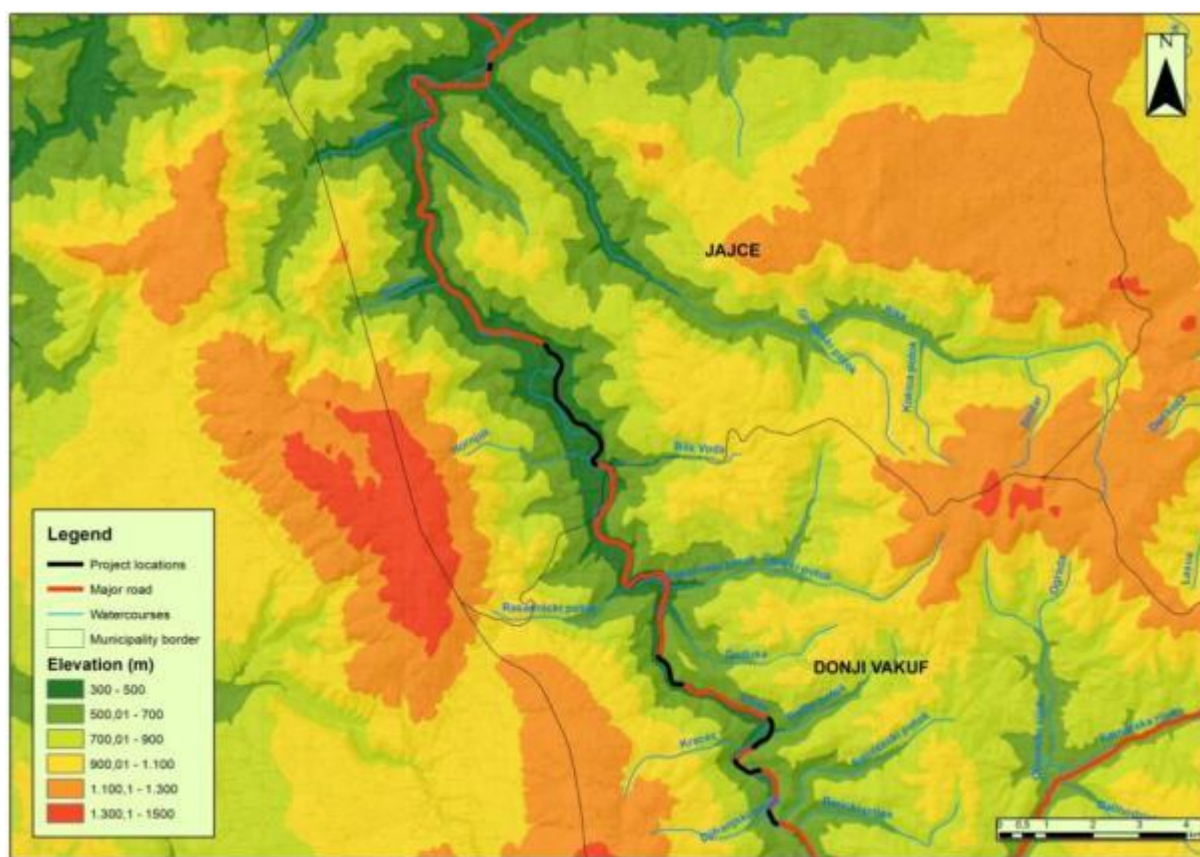
Izvor: Glavni Projekat, IPSA d.o.o. Sarajevo, 2018

5. UVJETI OD POSEBNOG ZNAČAJA

5.1. GEOGRAFSKI UVJETI

Teren na kojem se nalazi projekat nalazi se uglavnom na brdovitom terenu na nadmorskoj visini od 300 do 500 metara nadmorske visine. U širem području, ta visina ide i do 1500 m iznad nivoa mora, kako je i prikazano na narednoj slici. Stratigrafsko-petrografsku građu terena čine čvrste i vodooporne stijene, a strukturno geomorfološki, ovaj tip reljefa pripada fluvio – akumulativnom tipu morfostrukture. Hidrogeološki kompleksi su uglavnom bez akvifera.

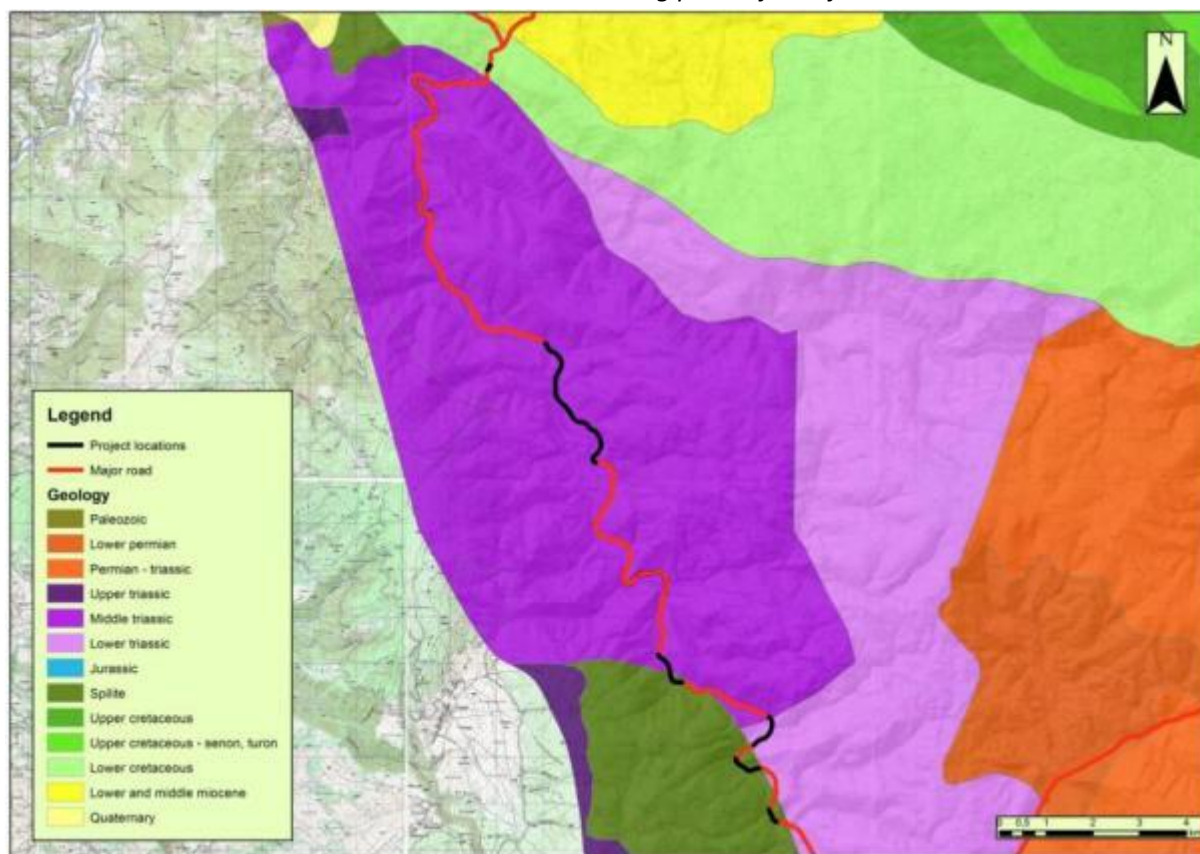
Slika 11: Geografska karta šireg područja sa lokacijom Projekta

Izvor: JP Ceste FBiH

Geološku strukturu područja rekonstrukcije karakteriziraju uglavnom srednjotrijaske sedimentne i vulkanogene formacije: rožnjaci, glinene stijene, pješčenjaci, stijene sedre, vapnenci i magmatiti.

Slika 12: Geološka karta šireg područja Projekta

Izvor: Nacrt Prostornog plan FBiH 2008.-2028.

5.2. KLIMATSKI UVJETI

Klimatske karakteristike predmetnog područja određene su temperaturnim i pluviometrijskim režimom, te je neophodno definisati osnovne parametre, koristeći klimatološko praćenje i detaljnu analizu istih. Može se reći da je ovo područje pod utjecajem umjerene kontinentalne klime odnosno srednje tople i vlažne klime (Cfb klima prema Köppenovoj klasifikacija klime), dok su više zone okarakterizirane sa subalpskom i alpskom klimom (područja iznad 1000 metara nadmorske visine).

Meterološka stanica u Jajcu koja je najbliža području projekta rekonstrukcije daje sljedeće podatke: prosječna višegodišnja temperatura je 10,1 °C, najtopliji mjesec je juli/srpanj sa prosječnom godišnjom temperaturom od 19,1 °C, dok je najhladniji mjesec januar/siječanj sa prosječnom temperaturom od -0,9 °C.

Tabela 2. Prosječne temperature i količina padavina za višegodišnje razdoblje (1960.-1984.)

Mjesec	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Prosje ek
Temperatura (°C)	-0,9	1,9	5,8	10,0	14,7	17,9	19,1	18,7	15,4	11,1	6,2	1,1	10,1
Padavine(m m)	62,8	63,9	61,7	72,0	85,1	94,1	90,6	81,4	78,8	69,6	89, 1	90	78,3

Izvor: Federalni Hidrometeorološki zavod, Sarajevo

Prosječna količina padavina mjerena na istoj meteorološkoj stanici tokom višegodišnjeg razdoblja iznosi 78,3 mm mjesečno. Najkišovitiji mjesec je juni/lipanj, kada prosječna količina padavina iznosi 94,1 mm. Najmanje padavina ima u martu/ožujku, prosječno 61,7 mm.

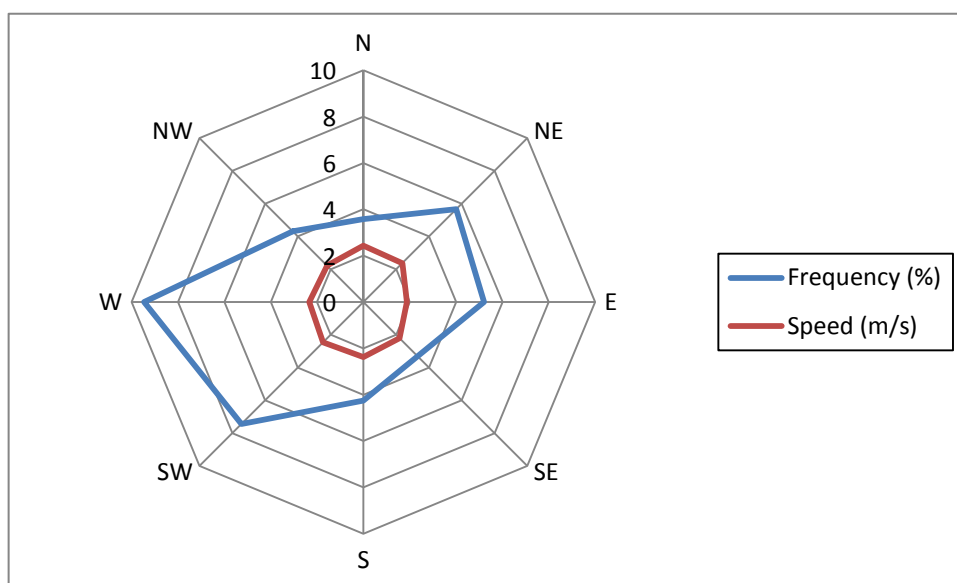
Tabela 3. Prosječna frekventnost i brzina vjetrova za višegodišnji period (1960.-1984.)

Smjer	C	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW
Frekventnost (%)	50,4	3,58	5,67	5,2	3,31	4,25	7,44	9,46	4,31
Brzina(m/s)	-	2,43	2,37	1,87	2,21	2,37	2,47	2,34	2,22

Izvor: Federalno Hidrometeorološki zavod, Sarajevo

Ruže vjetrova ovise o geomorfologiji, planinskim grebenima i smjeru rijeka. Dominantni vjetrovi dolaze sa zapada i jugozapada, ali većinu vremena je mirno.

slika 13. Ruža vjetrova prema meteorološkoj stanici Jajce za višegodišnji period (1960.-1984.)

Izvor: Federalni hidrometeorološki zavod, Sarajevo

5.3. KVALITET ZRAKA

Nikakvo praćenje kvalitete zraka nije vršeno za predmetnu lokaciju kao ni za područje Donjeg Vakufa. Prema Federalnom Hidrometeorološkom zavodu, praćenje kvalitete zraka u Jajcu se vrši od 2013 godine. Praćenje se vrši na lokaciji u Harmanima, oko 2 kilometra sjeverno od najbliže lokacije projekta. Na tom mjernom mjestu mjere se sljedeći zagađivači: sumporni dioksid (SO₂), dušikov dioksid (NO₂) i čestice PM₁₀.

S obzirom na to da su kontinuirana mjerenja provedena samo nekoliko godina, prikazani su podaci za 2014., 2015. i 2016. godinu za ovu nadzornu stanicu.

Tabela 4. Prosječne vrijednosti i broj dnevnih prekoračenja tolerantnih i graničnih vrijednosti⁷ polutanata na mjernoj stanici „Jajce“

	Prosječna godišnja vrijednost SO ₂ (µg / m ³)	Broj dnevnih prekoračenja tolerantnih i graničnih vrijednosti (> 125µg / m ³)	Prosječna godišnja vrijednost NO ₂ (µg / m ³)	Broj dnevnih prekoračenja granične vrijednosti (> 85µg / m ³)	Prosječna godišnja vrijednost PM ₁₀ (µg / m ³)	Broj dnevnih prekoračenja granične vrijednosti (> 50 µg / m ³)
2014.	15	0	9	0	26	36
2015.	22,9	4	12	0	21	19
2016.	12,1	0	15	0	26	55

Izvor: Godišnji izvještaji o kvaliteti zraka u Federaciji BiH za 2014., 2015. i 2016., Federalni hidrometeorološki zavod, Sarajevo

⁷ Granice i vrijednost tolerancije propisani su u Pravilnikom o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definiranju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka (Službene novine FBiH br. 01/12).

Tabela 5. Prosječne mjesečne vrijednosti polutanata na mjernoj stanici „Jajce“

Srednje vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) /mjesec	SO ₂			NO ₂			PM ₁₀		
	2014.	2015.	2016.	2014.	2015.	2016.	2014.	2015.	2016.
I	26	63	34	16	22	19	62	38	66
II	11	47	12	11	18	12	35	30	24
III	-	27	11	12	14	12	47	16	21
IV	10	17	5	9	10	8	29	7	8
V	9	8	5	6	6	6	15	3	8
VI	8	9	4	5	5	4	15	4	7
VII	8	10	4	5	6	5	12	-	5
VIII	9	13	3	6	7	6	13	-	5
IX	11	11	5	5	7	9	14	-	6
X	18	10	10	9	10	18	19	-	14
XI	27	20	17	12	16	28	18	-	42
XII	32	68	34	14	22	53	32	-	104

Izvor: Godišnji izvještaji o kvaliteti zraka u Federaciji BiH za 2014., 2015. i 2016., Federalni hidrometeorološki zavod, Sarajevo

Na temelju priloženih tabela može se vidjeti da se najveće vrijednosti sumpornog dioksida (SO₂) pojavljuju u zimskom razdoblju. Isto se odnosi i na vrijednosti azotnog dioksida (NO₂) i čestica PM₁₀. Broj dnevnih prekoračenja tolerantnih i graničnih vrijednosti sumpornog dioksida (> 125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) u 2015. godini iznosio je 4, a tokom tri godine nije došlo do dnevnog prekoračenja granične vrijednosti azotnog dioksida (> 85 $\mu\text{g}/\text{m}^3$). Broj dnevnih prekoračenja granične vrijednosti čestica PM₁₀ (> 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) kreće se od 19 do 55 tokom trogodišnjeg razdoblja.

Glavni zagađivači zraka na području Jajca su industrijska postrojenja i promet na magistralnoj cesti. Također, tokom zime, zrak se zagađuje iz pojedinačnih peći i kotlova stambenih objekata. Isto se odnosi i na općinu Donji Vakuf.

Na osnovu geografskih karakteristika i činjenice da nema značajnih onečišćivača, može se smatrati da je kvaliteta zraka dobra. Izvođač će provesti bazna mjerenja za praćenje kvalitete zraka prije početka izvođenja radova

5.4. VODE I KVALITET VODA

Vode šireg područja pripadaju slivu Crnog mora. Duž projektne dionice teče rijeka Vrbas. Rijeka Vrbas, desna pritoka rijeke Save, izvire ispod planine Zec kod Fojnice na oko 1.715 metara nadmorske visine, a nakon 250 km toka, Vrbas se ulijeva u rijeku Savu kod Srbca, na 96 metara nadmorske visine. Glavne lijeve pritoke su Pliva, Crna rijeka i Krupa, a glavne desne pritoke su Bistrić, Ugar, Svrakava, Banja Turjanica i Povelić. Sliv rijeke Vrbas ima rašireni oblik na dužini od 150 km i prosječnu širinu na dužini od 70 km, a ukupna površina sliva iznosi 6.386 km². Prosječna nadmorska visina toka iznosi 690 metara, a najviša tačka u slivu je na oko 2.100 metara nadmorske visine. Prosječna godišnja količina padavina kreće se od 800 l/m² na ušću Vrbasa i Save do oko 1500 l/m² u južnom dijelu sliva. Prosječni višegodišnji protok Q_{av} iznosi 114 m³/s, dok je ekološki protok 26,3 m³/s.

Rijeku Vrbas ugrožavaju ljudske aktivnosti kao što su transport, poljoprivreda, odlaganje ne-sanitarnog otpada i ispuštanje neobrađenih otpadnih voda iz stambenih objekata u blizini. Prema studiji ranjivosti Federacije BiH, rijeka Vrbas svrstava se u II. Klasu prema kvaliteti. Klasa II uključuje vode koje se mogu koristiti za piće nakon određenog pročišćavanja, te u prirodnom stanju za plivanje, vodene sportove, te za rast i razvoj određenih vrsta riba. Izvođač će provesti bazno mjerenje praćenja kakvoće vode prije početka radova. Sljedeća tablica daje pregled stanja kvaliteta vode rijeke Vrbas, prikazanog kroz postotke propisanog razrednog zadovoljstva.

Tabela 6. Kvalitet vode rijeke Vrbas, za period 2005-2007

Rijeke Vrbas	MPC	Prescribed class satisfaction
		2005 – 2007 year
BIOLOŠKI PARAETRI		
<i>Indeks saprobnosti</i>	1,5 – 2,5	100
MIKROBIOLOŠKI PARAMETRI		
Ukupan broj koliformnih bakterija na 37 °C (N/100mL)	Prosječno	14.977
FIZIKALNO-KEMIJSKI PARAMETRI		
Suspendirane tvari		
Ostatak isparavanja (mg/L)	<30	50
Alkalnost - kiselost		
pH	6,8 – 8,5	100
Režim kisika		
Rastvoreni kisik (mgO ₂ /L)	>6	100
Zasićenje kisikom (% O ₂)	90 – 70	100
BOD (mgO ₂ /L)	<4	100
COD (mgO ₂ /L)	<12	100
Sadržaj hranjivih tvari		
Amonijevi ioni (mg/L)	<0,25	100
Nitriti (mgNO ₂ /L)	<0,05	100
Nitrati (mgNO ₃ /L)	<10	100
fosfati (mgPO ₄ /L)	<0,25	100

Izvor: Strategija upravljanja vodama Federacije Bosne i Hercegovine 2010. - 2022., Zavod za vodoprivredu d. Sarajevo – Zavod za vodoprivredu d.d. Mostar, 2012

Slika 14: Hidrografska karta šireg područja šireg područja projekta

Izvor: JP Ceste FBiH

5.5. NIVOI BUKE

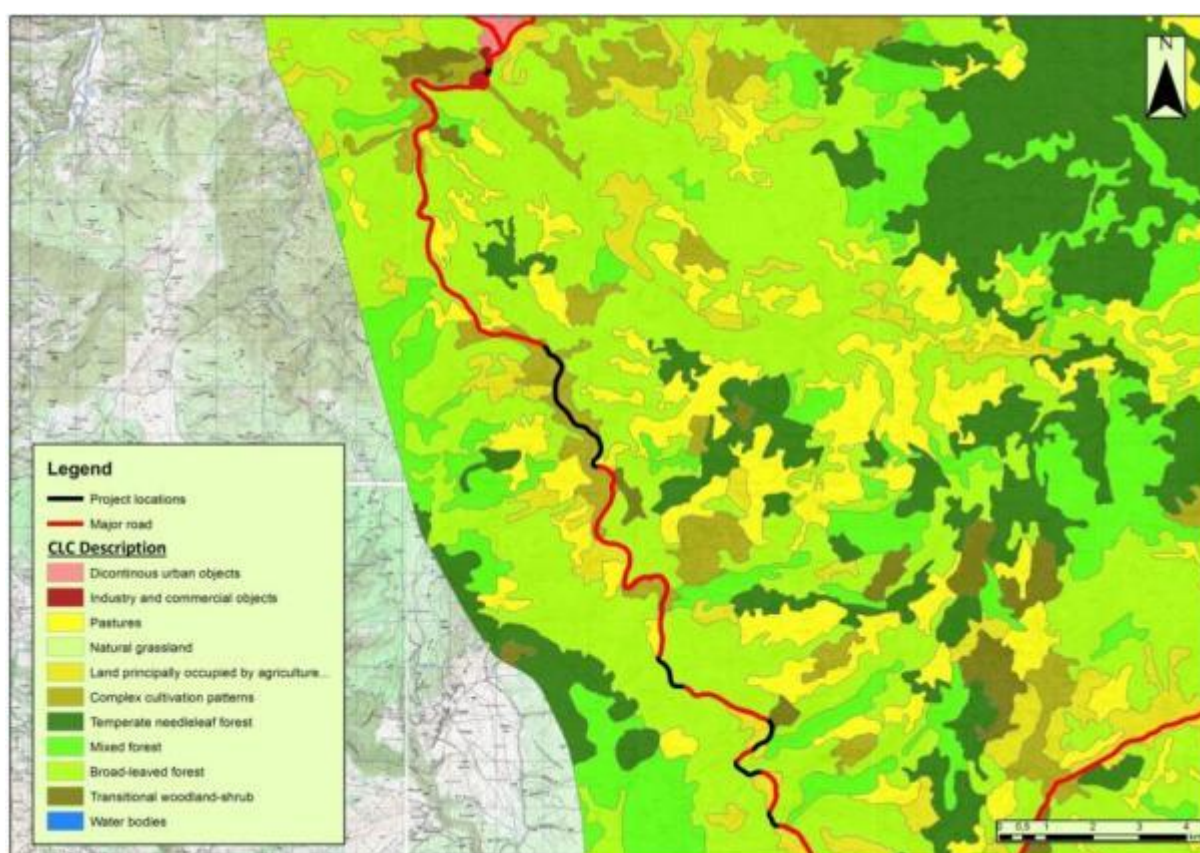
Ne postoje nikakva praćenja nivoa buke na području u blizini lokacije Projekta tako da nema baznih podataka o utjecaju buke na okoliš. Promet je, općenito, najveći izvor buke.

U neposrednoj blizini područja Projekta nalaze se uglavnom industrijska postrojenja (tvornice) i stambeni objekti (kuće) koji su izloženi prometnoj buci i prema Zakonu o zaštiti od buke, potpadaju pod petu zonu, gdje je dozvoljena razina buke 65 dBA tijekom dana i 60 dBA noću.

5.6. TLO I NAMJENA ZEMLJIŠTA

Diskontinuirani urbani objekti, industrijski objekti, složeni obrasci uzgoja, širokolisne i mješovite šume i pašnjaci su dominantni tipovi pokrovnog zemljišta koji pokrivaju velike površine na širem području Projektnog područja prema CORINE metodologiji. Područje Projekta nalazi se izvan urbanih područja Jajca i Donjeg Vakufa. Dionica prolazi u brdovitom području koje je rijetko naseljeno.

Slika 15. Namjena zemljišta šireg područja Projekta prema CORINE modelu

Izvor: Koordinacija podataka o okolišu – Evropska agencija za zaštitu okoliša

5.7. FLORA I FAUNA

Na prostoru Srednjobosanskog kantona u kome se nalaze općine Jajce i Donji Vakuf, sa geografskim karakteristikama i širokom raznolikošću ekosistema, postoji više od 4000 vrsta i podvrsta vaskularnih biljki od kojih su mnoge endemičnog i reliktnog karaktera, te više od 200 vrsta ptica i drugih elemenata biološke raznolikosti.

Ne postoje tačni podaci o flori i fauni za predmetnu lokaciju projekta, ali polazeći od činjenice da je ovo već postojeća dionica, rizik za floru i faunu je minimalan. Međutim, Izvođač radova će angažovati biologa kako bi izvršio pregled lokacije za osnovu koja je potrebna za monitoring prije početka radova.

5.8. ZAŠTIĆENA PODRUČJA

Lokacija Projekta ne nalazi se u zaštićenoj zoni definiranoj Prostornim planom FBiH i Prostornim planom Srednjobosanskog kantona. Prema Komisiji za zaštitu nacionalnih spomenika, također nema evidentiranih arheoloških nalazišta u promatranom području.

5.9. STANOVNIŠTVO I NASELJA

Projektna dionica nalazi se na krajnjem sjeverozapadu Srednjobosanskog kantona. Projektni potezi nalaze se na magistralnoj cesti M5 između Jajce i Gonjeg Vakufa i prate rijeku Vrbas. Prema tome, dvije općine su zahvaćene projektom. Gustina naseljenosti iznosi 91.35 stanovnika po km².

BDP općine u 2012. godini iznosio je 4.729 KM, što Jajce čini umjereno razvijenom općinom u odnosu na ostale općine u Srednjobosanskom kantonu.

Općina Jajce ima tri osnovne škole i dvije srednje škole. Najbliža sveučilišta udaljena su više od 100 km.

Sustav zdravstvene zaštite u općini je unutar prosjeka Federacije BiH sa 810 osoba po jednom liječniku. U gradu su prisutne primarna i sekundarna zdravstvena zaštita, javna ljekarna i nekoliko privatnih praksi.

Rekonstrukcija tunela Skela i rekonstrukcija ceste i korekcija osi na stacionaži 1 + 500-4 + 250 leže u industrijskoj zoni Skela. U neposrednoj blizini projekta nalazi se nekoliko tvornica benzinske postaje i autopraonica.

Slika 16: Tunel Skela

Izvor: JP Ceste FBiH

Prvi projektni potez, Rekonstrukcija ceste i korekcija osi na stacionaži 10 + 400-13 + 900, prolazi kroz slabo naseljeno ruralno područje na sjevernom ulazu u grad Jajce, naselje Vinac. Većina lokalnog stanovništva radi u gradu Jajcu i gravitira prema njemu.

Slika 17: 1. Projektni potez, Rekonstrukcija ceste sa korekcijom ose na stacionaži 10+400-13+900

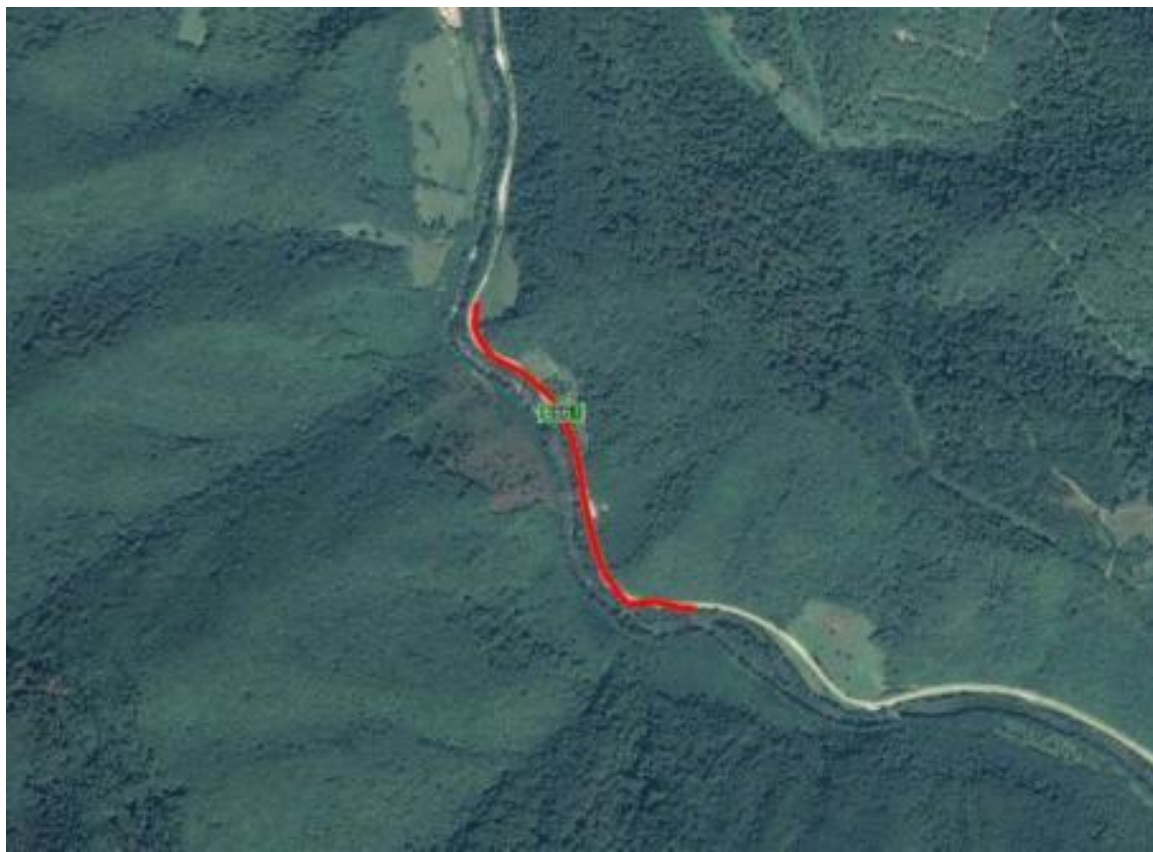

Izvor: JP Ceste FBiH

Općina Donji Vakuf je prema popisu stanovništva iz 2013. ima 13985 stanovnika. Površina općine je 320 km², što čini gustoću naseljenosti 43,7 stanovnika po kvadratnom kilometru. Općina ima 64 naselja i 16 mjesnih zajednica. Obrazovanje u općini počiva na 4 osnovne škole i jednoj srednjoj školi, dok je dostupna samo primarna zdravstvena zaštita.

Drugi projektni potez, Rekonstrukcija ceste i korekcija osi na stacionaži 19 + 778.1-20 + 678.5, prolazi kroz nenaseljeno ruralno područje na južnom ulazu u grad Donji Vakuf, uz cestu iza naselja Torlakovac.

Slika 18: 2.Projektni potez, Rekonstrukcija ceste sa korekcijom ose na stacionaži 19+778.1-20+678.5

Izvor: JP Ceste FBiH

Treći projektni potez, Rekonstrukcija ceste i korekcija osi na stacionaži 22 + 740-23 + 625, prolazi kroz slabo naseljena prigradska područje na južnom ulazu u grad Donji Vakuf, naselja Babin Potok i Krivače. Najveći dio lokalnog stanovništva radi u gradu Donji Vakuf i gravitira prema njemu.

Slika 19: 3. Projektni potez, Rekonstrukcija ceste sa korekcijom ose na stacionaži 19+778.1-20+678.5

Izvor: JP Ceste FBiH

Četvrta projektna dionica, Rekonstrukcija ceste i korekcija osi na stacionaži 24 + 005-24 + 700, prolazi kroz slabo naseljeno prigradsko područje na južnom ulazu u grad Donji Vakuf. Najveći dio lokalnog stanovništva radi u gradu Donji Vakuf i gravitira prema njemu.

Slika 20: 4. Projektni potez, Rekonstrukcija ceste sa korekcijom ose na stacionaži 24+005-24+700

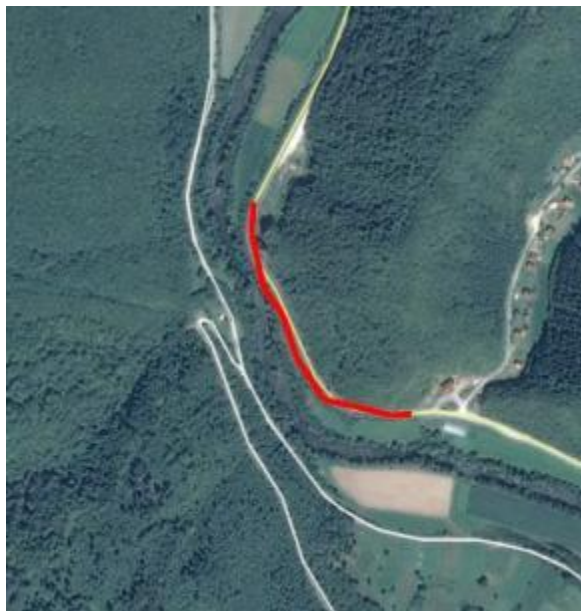

Izvor: JP Ceste FBiH

Oktobar 2018

Peta projektna dionica, Rekonstrukcija ceste i korekcija osi na stacionaži 25 + 800-26 + 190, prolazi kroz slabo naseljeno prigradsko područje na južnom ulazu u grad Donji Vakuf. Najveći dio lokalnog stanovništva radi u gradu Donji Vakuf i gravitira prema njemu.

Slika 21: 5. Projektni potez, Rekonstrukcija ceste sa korekcijom ose na stacionaži 25+800-26+190

Izvor: JP Ceste FBiH

Značaj ovog projekta leži u značaju ceste za tranzitni promet, kao i u povezivanju Jajca i Donjeg Vakufa sa sjevernim dijelom zemlje i susjednim entitetom, kao i sa kantonalnim sjedištem Travnikom.

6. OPIS MOGUĆIH UTJECAJA ZA VRIJEME PRIPREMNIH RADOVA, IZVOĐENJA, KORIŠTENJA I ODRŽAVANJA

6.1. UTJECAJI ZA VRIJEME PRIPREMNIH RADOVA

Socio-ekonomski utjecaji

EKSPPROPRIJACIJA PRIJE POČETKA RADOVA: ovaj projekt predviđa rekonstrukciju ceste sa korekcijom osovine postojeće ceste na dionici Jajce Jug - Donji Vakuf. Projektne aktivnosti koje se odnose na dionice 1-5 podrazumijevaju eksproprijaciju 20 javno i 77 zemljišnih čestica u privatnom vlasništvu. Podaci o eksproprijaciji za projektne aktivnosti u vezi s rekonstrukcijom tunela skela nisu dostupni u vrijeme izrade ovog dokumenta.

(A) RAP će se izraditi u skladu s Okvirom politike preseljenja (RPF⁸) i svim osobama će naknade biti isplaćene prije početka radova. Tablice 7 do 13 prikazuju pregled zahvaćenih parcela. Navedeni podaci su približni zbog nepouzdanog dostupnog baznog istraživanja⁹

Terenski obilazak je obavljen 2. oktobra/listopada 2018. i zaključeno je da se javno zemljište, neophodno za odgovarajuće projektne aktivnosti, poput prostora za skladištenje materijala i mašina, ni na koji način ne koriste, ni formalno ni neformalno.

Proces eksproprijacije javnog zemljišta je ustvari administrativni transfer vlasništva, s obzirom da prethodni vladnik nema potraživanja, te s obzirom na to kompenzacija se ne plaća.

Tabela 7. Pregled predviđene eksproprijacije na potezima 1-5

Potez	Broj parcela u privatnom vlasništvu	Broj parcela u javnom vlasništvu	Ukupan broj parcela
1	52	11	63
2	2	3	5
3	23	3	26
4	0	2	2
5	0	1	1
ukupno	77	20	97

Izvor: Glavni projekat, IPSA 2018

⁸ http://jpcfbih.ba/assets/upload/dokumenti-modernizacija/okvir_politike_preseljenja.pdf

⁹ Privatno vlasništvo prikazano je upitnikom (?). Podaci o privatnom vlasništvu nisu dostupni na potezu 1 zbog popisnog katastra. Nakon izrade elaborate eksproprijacije svi podaci će biti dostupni te će biti moguće izraditi Akcioni plan preseljenja koji će dati detaljnije informacije o pogođenim parcelama te odredbe o procesu eksproprijacije.

Tabela 8. Parcele predviđene za eksproprijaciju na potezu 1a

NO.	NAME OF OWNER	PARCEL NUMBER	AREA	AREA TO BE EXPROPRIATED	COMMENT	LOCATION
STRETCH III						
1	?	594	?	133,8	listed cadastre	K.O. Bavar
2	?	596	?	359,2	listed cadastre	K.O. Bavar
3	?	597	?	143,2	listed cadastre	K.O. Bavar
4	?	605	?	392,5	listed cadastre	K.O. Bavar
5	?	606	?	392,5	listed cadastre	K.O. Bavar
6	?	624	?	150,3	listed cadastre	K.O. Bavar
7	?	600	?	29,4	listed cadastre	K.O. Bavar
8	?	621	?	18,6	listed cadastre	K.O. Bavar
9	?	615	?	29,8	listed cadastre	K.O. Bavar
10	?	773	?	15,3	listed cadastre	K.O. Bavar
11	?	772	?	31,9	listed cadastre	K.O. Bavar
12	Public	?	?	722,4	listed cadastre	K.O. Bavar
13	Public	?	?	611,9	listed cadastre	K.O. Bavar
14	?	1162	?	209,5	listed cadastre	K.O. Bavar
15	?	975	?	20,9	listed cadastre	K.O. Bavar
16	?	976	?	4,6	listed cadastre	K.O. Bavar
17	?	977	?	4,9	listed cadastre	K.O. Bavar
18	?	978	?	70,4	listed cadastre	K.O. Bavar
19	?	986	?	12,9	listed cadastre	K.O. Bavar
20	?	978	?	31,2	listed cadastre	K.O. Bavar
21	?	988	?	26,6	listed cadastre	K.O. Bavar
22	?	989	?	36,6	listed cadastre	K.O. Bavar
23	?	996	?	32,7	listed cadastre	K.O. Bavar
24	?	997	?	20,2	listed cadastre	K.O. Bavar
25	Public	?	?	1366,1	listed cadastre	K.O. Bavar
26	Public	?	?	878,4	listed cadastre	K.O. Bavar
27	Public	?	?	432,9	listed cadastre	K.O. Bavar
28	Public	?	?	543,3	listed cadastre	K.O. Bavar
29	Public	?	?	222,2	listed cadastre	K.O. Bavar
30	Public	?	?	948,3	listed cadastre	K.O. Bavar
31	?	1071	?	182,4	listed cadastre	K.O. Bavar
32	?	1102	?	132,6	listed cadastre	K.O. Bavar
33	?	1103	?	13,1	listed cadastre	K.O. Bavar
34	?	1104	?	145,9	listed cadastre	K.O. Bavar
35	?	1103	?	84,5	listed cadastre	K.O. Bavar
36	?	1105	?	101,9	listed cadastre	K.O. Bavar
37	?	1106	?	97,1	listed cadastre	K.O. Bavar
38	?	1112	?	39,2	listed cadastre	K.O. Bavar
39	?	1113	?	30,6	listed cadastre	K.O. Bavar
40	?	1114	?	48,3	listed cadastre	K.O. Bavar

Izvor: Glavni projekat, IPSA 2018

Tabela 9. Parcele predviđene za eksproprijaciju na potezu 1b

41	?	1115	?	102,8	listed cadastre	K.O. Bavar
42	?	1116	?	114,5	listed cadastre	K.O. Bavar
43	?	1120	?	130,1	listed cadastre	K.O. Bavar
44	?	1121	?	66,4	listed cadastre	K.O. Bavar
45	?	1123	?	95,2	listed cadastre	K.O. Bavar
46	?	1125	?	77,6	listed cadastre	K.O. Bavar
47	?	1126	?	23,9	listed cadastre	K.O. Bavar
48	?	1127	?	41,3	listed cadastre	K.O. Bavar
49	?	1128	?	40,6	listed cadastre	K.O. Bavar
50	?	1129	?	18,1	listed cadastre	K.O. Bavar
51	?	1139	?	32,8	listed cadastre	K.O. Bavar
52	?	1140	?	43,1	listed cadastre	K.O. Bavar
53	?	1206	?	22,9	listed cadastre	K.O. Bavar
54	?	1207	?	25,4	listed cadastre	K.O. Bavar
55	?	1217	?	21,4	listed cadastre	K.O. Bavar
56	Public	?	?	343,3	listed cadastre	K.O. Bavar
57	Public	?	?	398,7	listed cadastre	K.O. Bavar
58	Public	?	?	1322,1	listed cadastre	K.O. Bavar
59	?	626	?	54,4	listed cadastre	K.O. Bavar
60	?	627	?	10,7	listed cadastre	K.O. Bavar
61	?	628	?	64,4	listed cadastre	K.O. Bavar
62	?	629	?	63,9	listed cadastre	K.O. Bavar
63	?	630	?	3,3	listed cadastre	K.O. Bavar
TOTAL AREA TO BE EXPROPRIATED cca=				11885	m ²	

Izvor: Glavni projekat, IPSA 2018

Tabela 10. Parcele predviđene za eksproprijaciju na potezu 2

NO.	OWNER	PARCEL NUMBER	AREA	AREA TO BE EXPROPRIATED	COMMENT	LOCATION
STRETCH V						
1	?	1523	11870	234	MEADOW	K.O. STARO SELO
2	Public	1524	3136	349	WOOD	K.O. STARO SELO
3	Public	1522	632140	334	WOOD	K.O. STARO SELO
4	?	1525	8770	116	MEADOW	K.O. STARO SELO
5	Public	1540	117780	91	RIVER	K.O. STARO SELO
TOTAL AREA TO BE EXPROPRIATED cca=				1124	m ²	

Izvor: Glavni projekat, IPSA 2018

Tabela 11. Parcele predviđene za eksproprijaciju na potezu 3

NO.	OWNER	PARCEL NUMBER	AREA	AREA TO BE EXPROPRIATED	COMMENT	LOCATION
STRETCH VI						
1	?	495	3445	201	WOOD	K.O. SANDŽAK
2	Public	183/1	2766758	528	WOOD	K.O. SANDŽAK
3	Public	1625	42336	250	ROAD	K.O. SANDŽAK
4	?	1527	280	22	ROAD	K.O. SANDŽAK
5	?	1528	320	50	YARD	K.O. SANDŽAK
6	?	1529	380	71	YARD	K.O. SANDŽAK
7	?	1530	620	125	YARD	K.O. SANDŽAK
8	?	1531	1161	144	ORCAHRD.	K.O. SANDŽAK
9	?	1532	1361	90	MEADOW.	K.O. SANDŽAK
10	?	1533/2	316	11	ARABLE LAND.	K.O. SANDŽAK
11	?	1534	2722	86	ARABLE LAND.	K.O. SANDŽAK
12	?	1535	2152	60	ARABLE LAND.	K.O. SANDŽAK
13	?	1536	1131	138	ARABLE LAND.	K.O. SANDŽAK
14	?	1498/1	526	52	ORCHARD	K.O. SANDŽAK
15	?	1498/2	379	59	ORCHARD	K.O. SANDŽAK
16	?	1497	683	60	YARD	K.O. SANDŽAK
17	?	1496/1	1470	58	ORCHARD	K.O. SANDŽAK
18	?	1490	272	22	ORCHARD	K.O. SANDŽAK
19	?	1489	251	35	ORCHARD	K.O. SANDŽAK
20	?	1488	292	50	ORCHARD	K.O. SANDŽAK
21	?	1487	613	70	ARABLE LAND.	K.O. SANDŽAK
22	?	1484/1	702	43	ARABLE LAND.	K.O. SANDŽAK
23	?	1479	3187	32	ARABLE LAND.	K.O. SANDŽAK
24	?	1476/2	583	50	ARABLE LAND.	K.O. SANDŽAK
25	?	1472/2	524	82	YARD	K.O. SANDŽAK
26	Public	1467	806	293	WOOD	K.O. SANDŽAK
AREA TO BE EXPROPRIATED cca=				2682	m ²	

Izvor: Glavni projekat, IPSA 2018

Tabela 12. Parcele predviđene za eksproprijaciju na potezu 4

NO.	OWNER	PARCEL NUMBER	AREA	AREA TO BE EXPROPRIATED	COMMENT	LOCATION
STRETCH VII						
1	Public	1551	116785	2046	WOOD	K.O. SANDŽAK
2	Public	1619	125347	53	RIVER	K.O. SANDŽAK
TOTAL AREA TO BE EXPROPRIATEDcca=				2099	m ²	

Izvor: Glavni projekat, IPSA 2018

Tabela 13. Parcele predviđene za eksproprijaciju na potezu 5

NO.	OWNER	PARCEL NUMBER	AREA	AREA TO BE EXPROPRIATED	COMMENT	LOCATION
STRETCH VIII						
1	Public	1459/1	621968	563	WOOD	K.O. SANDŽAK
TOTAL AREA TO BE EXPROPRIATEDcca=				563	m ²	

Izvor: Glavni projekat, IPSA 2018

Slika 22 (a-f): Fotografije snimljene za vrijeme terenskog obilaska 2. i 3. oktobra 2018. godine.

a) tunel Skela

b) projektni potez 1 (km 10+400-13+900)

c) projektni potez 2 (km 19+778-20+6)

d) projektni potez 3 (km 22+740-23+626)

e) projektni potez 4 (km 24+005-24+700)

f) projektni potez 5 (km 25+800-26+190)

6.2. UTJECAJI ZA VRIJEME IZVOĐENJA RADOVA

Uticaaj na kvalitetet zraka

Izduvni gasovi - Mašine koje se koriste za vrijeme izvođenja radova i zastoji u prometu, tj. zastoji usljed radova na rekonstrukciji ceste sa korekcijom osovine, dovesti će do povećanja emisije izduvnih gasova kao što su SO₂, CO₂, CO, NO_x i Pb.

Generiranje prašine - najznačajniji polutanti su čvrste čestice (PM10 i PM2,5). Mogući izvori stvaranja prašine uključuju radove na rušenju, aktivnosti na pripremi gradilišta posebno iskopavanje i ravnanje, rukovanje građevinskim materijalima kao što su šljunak, pijesak, asfalt, cement i sama gradnja.

Uticaaj na nivo buke i vibracije

Emisije buke vjerojatno će se pojaviti tokom pripreme gradilišta. Mogući izvori buke su: aktivnosti na pripremi gradilišta poput iskopavanja i ravnanja, korištenje alata i opreme, montaža građevinskih materijala na gradilištu; istovaranje građevinskih materijala kao što su šljunak, pijesak, asfalt itd. i uopće rad mašina za gradnju.

Uticaaj na kvalitetu površinskih voda

Moguća kontaminacija vode– Mogući izvori onečišćenja vode su: radovi rušenja, rukovanje s opasnim tvarima (npr. beton, asfalt, hemikalije i boje), neodgovarajuće rukovanje otpadom, oštećenje tekućeg i krutog materijala što može dovesti do propuštanja maziva i goriva (povećano zamućenje, unos masnoća i ulja) itd. Ovi uticaji se mogu izbjeći pažljivim radom. S obzirom na to, projekat neće imati značajan uticaj na vodu.

Uticaaj na geomorfolofiju i kvalitet tla

- Moguća pojova odrona ovisno o vrsti terena i stabilnosti kosina;
- Erozija – uklanjanje humusa može dovesti do pojave rizika od erozije ogoljenog tla i povećati utjecaj oborinskih voda;
- Suzbijanje tla usljed rada teških mašina (vozila i oprema za izgradnju) koje se kreću na lokaciji;
- Nekontrolirani (skladištenje, rukovanje i odlaganje) i netretirani otpad jedan je od najvećih izvora zagađenja koja mogu poremetiti kvalitet tla.

Uticaaj na biološke i prirodne resurse

- Rad teških mašina tokom faze izgradnje može dovesti do toga da biljke budu prekrivene prašinom (npr. začepljenja i oštećenja stoma, sjene, abrazija površine ili kutikule lista), što će utjecati na rast biljaka i hranidbeni lanac životinja;

- Zagađenje rijeke Vrbas i zagađenje tla štetnim materijama (gorivo i mazivo u slučaju izlivanja) može naštetiti biodiverzitetu okolnog područja.
- Uklanjanje sloja vegetacije može uništiti životinjska staništa.

Uticađ na zaštićena područja

- Promatrani projekat se ne nalazi niti u jednom od postojećih ili planiranih zaštićenih područja niti u njihovoj blizini. Utjecaji na zaštićena područja nisu očekivani.

Uticađ na vrijednost krajolika

Djelomična izmjena krajolika i vizualnih aspekata može se očekivati organiziranjem gradilišta, prisustvom osoblja i mašina na lokalitetu. Ti utjecaji privremeni su i zanemarivi.

Uticađ na sigurnost prometa i tok prometa

Zagušenje prometa i prepreke na projektnoj dionici koje dovode do zagušenja vjerovatno se mogu očekivati na magistralnoj cesti M5.

Prema Glavnom projektu (Divel d.o.o Sarajevo, 2017), rekonstrukcija tunela Skela izvoditi će se pod potpunom obustavom saobraćaja i omogućiti će se odvijanje saobraćaja alternativnim rutama.

Za ostale poteze nije predviđena potpuna obustava saobraćaja. Građevinski radovi će se odvijati, dok će saobraćaj biti omogućen minimalno jednom trakom duž čitavog perioda izgradnje.

Za vrijeme izvođenja radova očekuju se veće neravnine na terenu, uključujući iskope, nasipanja i privremene deponije materijala.

Uticađ na sigurnost stanovništva

U skladu sa lokalnom praksom neće se uspostaviti kampovi za smještaj radnika. Svi radnici će putovati na posao na dnevnoj bazi. Obzirom na to, utjecaj prisustva radnika na lokalnu zajednicu je mal.

Blizina gradilišta: sigurnosni uticaji na lokalno stanovništvo koji se mogu pojaviti zbog blizine gradilišta uključuju:

- Jačina buke koja može uticati na zdravlje stanovnika
- Nezakoniti ulazak na gradilišta lokalnim stanovništvom (djeca)
- Rekonstrukcija može takođe dovesti do uzurpacije dijela zemljišta sa neadekvatnim tretiranjem otpada (slučajno izlivanje nekontrolisanog i netretiranog otpada, čvrstog otpada od radnika na gradilištu) što može biti štetno za lokalno stanovništvo.

Socio-Ekonomski uticaj

Privremena eksproprijacija i štete na privatnim posjedima: u ovom trenutku se ne očekuje da će za vrijeme izvođenja radova biti potrebna bilo kakva dodatna privremena eksproprijacije za odlaganje materijala ili opreme. Materijal i oprema bit će odlagani na zemlju duž predmetne ceste koja je u vlasništvu Investitora. Međutim, ukoliko se desi da privremena eksproprijacija ipak bude potrebna za vrijeme izvođenja radova, isto će biti dogovoreno sa predmetnim vlasnicima i kompenzacija će biti isplaćena u skladu sa odredbama lokacijski specifičnog RAP-a i RPF-a (Okvir politike preseljenja) prije ulaska u posjed.

Ograničenje pristupa: Neće biti ograničenja pristupa stambenim niti bilo kojim drugim objektima u blizini za vrijeme izgradnje.

Nova radna mjesta i uticaji na lokalne firme (pozitivan): Očekuje se da će se stvoriti nove poslovne prilike za lokalne firme kao što su prijevoznici, dobavljači i druge uslužne usluge. Očekuje se da će Projekt imati pozitivne uticaje na lokalne mogućnosti zapošljavanja s otvaranjem novih radnih mjesta tokom izgradnje cesta. Ovaj se uticaj smatra kratkoročnim i malim zbog malog obima građevinskih radova.

Uticaj na životne uvjete u lokalnim zajednicama: Sljedeći uticaji za vrijeme gradnje su mogući:

- Prekidi u odvijanju saobraćaja,
- povećanje buke,
- odlaganje građevinskog otpada,
- kratkoročni prekidi u opskrbi vodom i električnom energijom, telefonskim i internetskim vezama, skupljanju otpada, redovnom javnom prijevozu, isporuci pošte.
- Potencijalnu opasnost predstavlja blizina gradilišta.
- lokalne firme mogu biti pogođene uslijed kasnih isporuka dobara i proizvoda. Uticaj je kratkoročan i nizak zbog kratkog vremena izvođenja radova. *Svaka smetnja koja ima ekonomski uticaj na poslovanje će se kompenzirati u skladu sa odredbama iz RPF-a¹⁰.*

¹⁰ http://jpcfbih.ba/assets/upload/dokumenti-modernizacija/okvir_politike_preseljenja.pdf

6.3. UTJECAJ ZA VRIJEME KORIŠTENJA I ODRŽAVANJA

Ne očekuje se novi negativan uticaj na okoliš, niti pogoršanja postojećih negativnih uticaja za vrijeme korištenja i održavanja.

6.4. POZITIVNI UTICAJI

Provedba projekta će imati pozitivne uticaje na kvalitetu života lokalne zajednice. Postoji nekoliko mogućnosti koje su otkrivene u projektu:

- Povećanje sigurnosti za vozače zbog korekcija nesigurnih elemenata ceste;
- Povećanje sigurnosti za pješake izgradnjom pješačkih staza duž nasekljenih poteza projekta;
- Efikasniji i sigurniji sistem prometa, smanjenjem vremena putovanja, smanjenje broja nezgoda, manji troškovi održavanja i upravljanja;
- Poboljšanje transportnog sistema i pristupačnosti;
- Razvijanje cestovne infrastrukture sa poboljšanjem uslova za priključenje;
- Koristi za vozače i korisnike javnog prevoza poboljšanjem prometne povezanosti i povećanjem kapaciteta;
- Povećana sigurnost za pješake zbog rekonstrukcije pješačkih staza sa obje strane tunela;
- Poboljšanje tunela u smislu konstruktivne stabilnosti;
- Smanjenje prometnih gužvi povećanje prometnog toka;
- Povećana brzina i kvalitet putovanja;
- Povećana kvaliteta života (bolji pristup važnim institucijama: zdravstvenim ustanovama, edukacionim ustanovama, poslu itd.) i
- Manje štete na vozilima.

6.5. MJERE POBOLJŠANJA

Tabela 14: Mjere poboljšanja

Utjecaj	Poboljšanja koja se trebaju ostvariti	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost	
		Operativni	Implementacija	Operativni	Implementacija
▪ Promet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bolji prometni tok; ▪ Smanjenje vremena i troškova putovanja rekonstrukcijom ceste i tunela ▪ Poboljšana stanja cesta i poboljšanje sigurnosti prometa ▪ Povećanje sigurnosti pješaka izgradnjom pješačkih staza u tunelu skala i duž naseljenih mjesta pogođenih projektom. 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	JP Ceste FBH
▪ Socio-ekonomski	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nove poslove i poslovne mogućnosti za lokalne građevinske radnike i firme (privremeno); ▪ Bolaj povezanost lokalne zajednice sa Centrom općine (Jajce) 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	JP Ceste FBH
▪ Vizuelna estetika i krajolik	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poboljšanje vizualnih aspekata mosta i okolnog područja. 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	JP Ceste FBH

7. MJERE UBLAŽAVANJA

Svrha ovog ESMP je utvrđivanje mjera ublažavanja povezanih sa utjecajima na okoliš koje su identificirane za ovu projektnu aktivnost. Mjere ublažavanja uključene su u ovo poglavlje i sažete u *Tabeli 15*. Ovo poglavlje uključuje i opće odredbe i mjere ublažavanja koje će angažirani izvođač za izgradnju treće trake morati poštivati i/ ili obavljati. Zahtjevi koje Izvođač treba slijediti, osim odredbi ESMP, biće navedeni u nizu planskih dokumenata (planova) koji će izraditi Izvođač prije početka radova. Izrada takvih dokumenata omogućit će prilagodbu mjera ESMP-a na temelju potencijalnih novih saznanja na licu mjesta, kao rezultat javnih konsultacija ili izradom baznih mjerenja.

U sklopu Tenderske dokumentacije (TD) za Izvođača, JP Ceste FBH će zahtijevati da Izvođač dostavi Plan organizacije gradilišta (CSOP), koji će naznačiti određene zahtjeve, kako za dovršenje radova tako i za provedbu mjera ublažavanja.

CSOP se sastoji od sljedećih elemenata¹¹:

- (i) Opis pripremnih radova i opis organizacije lokacije tokom i nakon izgradnje (projekt pristupnih cesta, gradilišnih cesta, manipulativnih i parkirnih mjesta, raspored instalacija, projektiranje i organizacija privremenih građevinskih objekata, sanacija terena po završetku radova). Ovaj dio CSOP-a mora sadržavati tehnički opis, proračun i grafičke priloge te BoQ (predmjer radova).
- (ii) Tehnološka shema (mjesto i rad skladišta i odlagališta materijala, mjesto održavanja mehanizacije, odlagališta za posebne vrste otpada, skladištenje opasnih i štetnih tvari). Ovaj dio CSOP-a mora sadržavati tehnički opis, proračun i grafičke priloge te BoQ.
- (iii) Elaborat sigurnosti (Elaborat zaštite na radu i Elaborat o zaštiti od požara i eksplozija), koji će, prema odredbi ovog ESMP-a, uključiti Plan upravljanja u slučaju nesreća (MPCA), i
- (iv) Praktični plan provedbe ESMP-a i, između ostalog, detaljan Plan upravljanja otpadom (WMP).

Dodatni zahtjev za Izvođača, kako je predviđeno ovim ESMP, jest izraditi i dostaviti detaljan Plan upravljanja prometom (TMP) 30 dana prije početka radova (u skladu sa *Dodatkom 4. Upravljanje sigurnošću prometa na cestama ESMP-a*). TMP također uključuje upravljanje prometom prema sezoni, naročito pokušavajući minimizirati učinke tokom ljetnih mjeseci.

U okviru projekta, JP Ceste FBH je pripremio je Okvir politike preseljenja (RPF) koji pojašnjava principe eksproprijacije/preseljenja zemljišta i naknade, organizacijskih

---

¹¹ Uredba o organizaciji gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i učesnicima u građenju ("Službene novine FBiH", br. 48/09)

aranžmana i postupaka planiranja akvizicije / preseljenja zemljišta. RPF služi kao vodič za pripremu RAP-a koji je potreban ukoliko na projektu postoji potreba za otkup zemljišta.

7.1. MJERE UBLAŽAVANJA U FAZI PRIJE POČETKA RADOVA

7.1.1. Izvođač

JP Ceste FBH će osigurati kroz ugovorne odredbe da se građevinska djelatnost obavlja bez opasnosti po zdravlje i sigurnost svih radnika i lokalne zajednice. Stoga će Izvođač planirati, koordinirati, nadzirati i pratiti poduzete aktivnosti kako bi učinkovito smanjio rizike koji se pojave tokom rada

ESMP je sastavi dio TD (tenderske dokumentacije) i Ugovora za izvođenje radova. Izvođačeva obaveza je uključiti provedbu mjera zaštite okoliša i socijalne zaštite u ukupne troškove.

Izvođač će morati dati kratku izjavu koja potvrđuje da:

- su uvjeti ESMP procijenjeni i uključeni u cijenu ponude,
- Izvođač radova ima kvalificiranu i iskusnu osobu u Izvođačevom timu koja će biti odgovorna za ispunjenje zahtjeva zaštite okoliša i društvene odgovornosti ESMP.
- Izvođač će se pridržavati važećih zakona BiH i FBiH, EU standarda i zahtjeva Svjetske banke, uključujući relevantne operativne politike, ovog ESMP, ESMF-a i Smjernica za zaštitu okoliša, zdravlje i sigurnost, gdje je to primjenjivo.

Sljedeći ugovorni uvjeti primjenjuju se na Izvođače radova koji su zaposleni od strane JP Ceste FBiH:

- Izvođač će morati pripremiti CSOP specifičan za određenu lokaciju u skladu sa zahtjevima ovog ESMP. Prije dostavljanja ugovora i potpisivanja, sve dostavljene CSOP-ove će službeno pregledati JP Ceste FBH.
- Izvođač će dostaviti službene pisane izvještaje JP Ceste FBiH u skladu sa zahtjevima iz ESMP koji je dio ovog dokumenta;
- JP Ceste FBH je odgovorno za upoznavanje svih Izvođača radova, podugovarača i osoblja koje rade na Projektu sa sadržajem i odredbama ovog ESMP i svim kaznama koje proizlaze iz neusklađenosti s njima;
- Izvođač je odgovoran za obavještanje JP Cesta FBH odmah nakon primitka bilo kakvih žalbi ili pritužbi, kao i provedbu svih korektivnih radnji odmah nakon utvrđivanja. Izvođač će obavijestiti podnositelja žalbe o Mehanizmu za rješavanje žalbi. Sve žalbe će se registrirati u Centralnoj komisiji za registar protužbi (CFD) i prijaviti u Centralnu evidenciju žalbi. Izvođač će redovno popunjavati obrasce za podnošenje žalbe navedene u Prilogu 2. ovog ESMP-a, i dostavljati Izvođaču u sklopu mjesečnih izvještaja.

Izvođač će mjesečno dostavljati izvješaje o upravljanju i praćenju radnih uvjeta direktnih i indirektnih radnika na gradilištu i osigurati postojanje sistema za praćenje usklađenosti s radnim, zdravstvenim i sigurnosnim standardima.

Izvođač mora:

- osigurati da svi radnici moraju biti u skladu sa svim državnim/ federalnim zakonima o radu i zdravlju i sigurnosti, kao i svim drugim relevantnim standardima, uključujući smjernice EHS-a Svjetske banke te će biti odgovoran ako ih ne zadovolji,
- će biti odgovoran za sve aktivnosti poduzete od njegovih podizvođača,
- održavati redovnu učinkovitu dvosmjernu komunikaciju sa svim zaposlenicima, razmjenjivati informacije i pomagati odmah u rješavanju nepredviđenih problema.
- razmjenjivati informacije i zahtijevati sve planove podizvođača o značajnim opasnostima i rizicima po zdravlje koji su povezani sa njihovim radnim aktivnostima.

Predložene mjere ublažavanja mjera će biti priložene tenderskoj dokumentaciji i shodno tome, ugovoru sa Izvođačem. ESMP je sastavni dio programa rada i kao takav će biti dostavljen Izvođaču i izveden prema nalogu.

Tokom faze izgradnje, Izvođači će dodijeliti odgovornost nadgledanja svakodnevnog usklađivanja sa ESMP-om starijim članovima osoblja. Izvođači će biti odgovorni za provedbu svih mjera uključenih u SS ESMP za sve aktivnosti poduzete u smislu ugovora o izgradnji (uključujući rad podizvođača). Usklađenost Izvođača s tim mjerama ocjenjuje tim za nadzor nad izvođenjem radova koji imenuje JP Ceste FBiH, u skladu s Uredbom o uređenju gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i učesnicima u građenju FBiH.

7.1.2. Eksproprijacija i nedobrovoljno preseljenje

Ovaj projekat predviđa rekonstrukciju ceste i korekciju osovine na dionici Jajce South –Donji Vakuf. Projektne aktivnosti koje se odnose na poteze 1-5 podrazumjevaju eksproprijaciju 20 javnih i 77 privatnih parcela. Podaci o eksproprijaciji potrebnoj za projektne aktivnosti na rekonstrukciji tune la Skela nisu dostupni u vrijeme izrade ovog dokumenta.

Nakon izrade Elaborata o eksproprijaciji, kada svi relevantni podaci budu dostupni, Akcioni plan preseljenja treba biti izrađen i implementiran u skladu sa odredbama iz RPF-a, prije početka građenja.

Kompletna eksproprijacija će se vršiti u skladu sa zakonodavstvo FBiH (prije sve Zakona o eksproprijaciji FBiH) i zahtjeva određenih u WB OP 4.12 o nedobrovoljnom preseljenju.

Svi vlasnici, okupanti i korisnici ugrožene imovine u trenutku presjeka (cutt-off date), bez obzira da li su sa potpunim pravom vlasništva ili bez, imaju pravo na kompenzaciju ili pomoć koja će biti određena u prethodno izrađenom RAP-u.

Sva kompenzacija mora biti isplaćena u skladu sa odredbama utvrđenim u RAP-u i Okviru politike preseljenja (RPF). Kompenzacija će se uvijek izvršiti prije ulaska u posjed na zemljištu od strane korisnika eksproprijacije. Zemljište se ne može fizički oduzeti (npr. bilo kakvi građevinski ili neki drugi radovi ne mogu početi) prije nego što se kompenzacija ne isplati pogođenim licima.

Sve pogođene osobe biće informisane, smisleno konsultovane i ohrabrene da učestvuju u toku razvoja i implementacije RAP-a i procesa eksproprijacije, u skladu sa zahtjevima za objavu informacija i konsultacije utvrđene u RPF-u.

Pored navedenog, efikasan mehanizam za pritužbe je na raspolaganju, a on služi za prikupljanje i blagovremeno reagovanje na specifične pritužbe vezane za kompenzaciju i preseljenje od strane pogođenih lica. Mehanizam za pritužbe je detaljnije opisan u poglavlju 10.2.1 u ovom ESMP-u.

7.2. MJERE UBLAŽAVANJA ZA VRIJEME IZGRADNJE

7.2.1. Upravljenje okolišem

Tokom faze izgradnje, Izvođač će odgovornost nadgledanja svakodnevne usklađenosti s ESMP-om dodijeliti vodećem inženjeru.

Izvođač će biti odgovoran za provedbu svih mjera uključenih u ESMP za sve aktivnosti poduzete u smislu ugovora o izgradnji (uključujući rad podizvođača).

Usklađenost izvođača sa odredbama ESMP-a procjenjivat će Nadzorni inženjer imenovan od strane JP Ceste FBiH, u skladu sa Uredbom o uređenju gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i učesnicima u građenju FBiH ("Službene novine FBiH", br. 48/09, 75/09 i 93/12).

Pregled usklađenosti će Izvođač mjesečno dostavljati JP Ceste FBiH. O neusklađenostima, incidentima i odstupanjima od ESMP-a biti će obaviješteni JP Ceste FBiH ili Nadzorni inženjer, što je prije moguće, u roku od 24 sata od trenutka nastanka, pri čemu će JP Cesta FBiH reagirati na pojavu čim prije i primijeniti korektivne mjere s rokom za njihovo poduzimanje.

Sve mjere ublažavanja navedene su u Tabeli 15. Plana upravljanja okolišem i socijalnim aspektima.

7.2.2. Zdravlje i sigurnost

Radovi na sanaciji cestovne dionice mogu predstavljati zdravstvene i sigurnosne rizike za građevinske radnike i posjetitelje gradilišta. Korisnici cesta i građevinski radnici bit će izloženi riziku od: bio-fizikalnih faktora rizika za zdravlje (npr. buka, prašina, hemikalije, građevinski materijal, kruti otpad, otpadne vode, vektorske bolesti i sl.) i prometnih nesreća uslijed prometa teških građevinskih strojeva tokom izgradnje.

Stoga je Izvođač dužan:

- osigurati da samo ispravno obučeni/ licencirani ljudi rade sa teškim strojevima;
- provesti odgovarajuće sigurnosne standarde za sve radnike i posjetitelje lokacije, koji ne bi smjeli biti niži od onih utvrđenih međunarodnim standardima¹², uz pridržavanje nacionalnih standarda FBiH,
- osigurati osnovne sigurnosne značajke za posjetitelje, kao što su znakovi upozorenja za zaštitu i zabranu pristupa nesigurnim područjima ili obavezu svakog posjetitelja da nosi kacigu prije ulaska u gradilište,
- osigurati radnicima sigurnu i zdravu radnu okolinu, uzimajući u obzir inherentne rizike u svojoj posebnoj aktivnosti sanacije cesta i specifičnim vrstama opasnosti na radnim područjima,
- osigurati ličnu zaštitnu opremu (PPE) za radnike, kao što su sigurnosne čizme, kacige, maske, rukavice, zaštitna odjeća, zaštitne naočale, zaštitne naočale za cijelo lice i zaštitu ušiju. Održavanje PPE pravilnim čišćenjem prljave opreme i zamjenom oštećene sa novom.
- u sigurnosne procedure uključiti pružanje informacija, obuku i zaštitnu odjeću radnicima uključenim u opasne operacije i pravilno obavljanje njihovog posla.
- imenovati voditelja za zaštitu okoliša, zdravlje i sigurnost kako bi se brinuli za zdravlje i sigurnost radnika.

---

¹² - Konvencija o zdravlju i sigurnosti na radu, 1981. (br. 155)

- Promotivni okvir Konvencije o zdravlju i sigurnosti na radu , 2006. (br. 187)

- Direktiva o zdravlju i sigurnosti na radu 89/391/EEC

- Smjernice Svjetske banke o zdravlju i sigurnosti na radu (30. april/ travanj 2007.)

- i druge preporuke i direktive EU.

7.2.2.1. Sigurnosni aranžamani

Izvođač bi trebao osigurati da se svi mogući rizici velikih razmjera tokom rada eliminiraju ili svedu na minimum. Kako bi se spriječila mogućnost nesreća većeg razmjera, potrebno je planirati i razviti mjere za smanjenje štetnih utjecaja. Dužnost Izvođača je uraditi Plan upravljanja u slučaju nesreća (MPCA).

MPCA treba uključiti organizacijsku strukturu, odgovornosti, postupke, komunikaciju, obuku, sredstva i druge mjere potrebne za pružanje odgovarajuće reakcije Izvođača u slučaju nesreća koje bi mogle nastati tokom projekta. Najvažnije stavke MPCA su sljedeće:

- identificiranje potencijalnih opasnosti i nesreće velikih razmjera,
- opće procedure za sve izvanredne situacije i nesreće koje se mogu pojaviti tokom Projekta zbog prirodnih nepogoda, nedostataka u opremi uslijed ljudskih pogrešaka,
- opis preventivnih mjera protiv nezgoda,
- osposobljavanje radnika za njihove uloge i odgovornosti prilikom nezgode,
- određivanje odgovorne osobe na licu mjesta,
- hitni postupci komunikacije,
- informacije i kontakti važnih lokalnih vlasti i hitnih službi,
- unutarnje i vanjsko upozorenje,
- planovi reagiranja za određene vrste opasnosti, primjerice medicinska pomoć, požar itd.

MPCA treba obuhvatiti:

- Plan odgovora u slučaju izlivanja,
- Pripravnost u hitnim slučajevima,
- Plan reagovanja u incidentnim situacijama.

Izvođač je također obavezan da:

- Izvođač bi trebao osigurati prijenosne toalete na gradilištima, ako cca 25 ljudi radi mjesec dana po cijeli dan. Mjesto prijenosnih objekata mora biti najmanje 6 m od odvodnog sistema i površinskih voda. Ovi prijenosni toaleti trebaju se čistiti jedanput dnevno, a svu kanalizaciju treba napumpati iz spremnika za prikupljanje jednom dnevno i treba ih dovesti do uobičajenog septičkog spremnika za daljnje postupanje.
- Izvođač bi trebao osigurati građevinskim radnicima na svim gradilištima flaširanu vodu za piće.

Izvođač je dužan osigurati gradilište u skladu s Pravilnikom o zaštiti na radu i osigurati odgovarajuću opremu.

U slučaju neispunjavanja uvjeta, izvođač će biti odgovoran u skladu sa Zakonom o zaštiti rada.

7.2.2.2. Prva pomoć

Izvođač će:

- osigurati da su objekti koji pružaju zdravstvenu zaštitu i prvu pomoć lako dostupni. Prikladno opremljene stanice prve pomoći moraju biti lako dostupne na čitavom radnom području,
- dokumentirati i prijavljivati nezgode, bolesti i nezgode na radnom mjestu,
- spriječiti nezgode, ozljede i bolesti koje potječu iz, u vezi sa, ili nastaju tokom rada, što je moguće više smanjiti mogući uzrok opasnosti na način koji je u skladu s dobrom međunarodnom praksom;
- utvrditi potencijalne opasnosti za radove, posebno one koji bi mogli predstavljati prijetnju po život i pružiti potrebne preventivne i zaštitne mjere;
- osigurati da se vozači gradilišta strogo pridržavaju pravila vožnje,
- osigurati odgovarajuću rasvjetu uz cestu.

7.2.3. Promet i cestovna sigurnost

Izvođač će izraditi Plan organizacije gradilišta (CSOP) koji uključuje pripremu i organizaciju gradilišta tokom i nakon izgradnje, uključujući ceste na gradilištu, tj. Plan upravljanja prometom (TMP). Promet na gradilištu treba regulirati na isti način kao i na javnim cestama.

Izvođač je dužan:

- pripremiti i dostaviti TMP JP Ceste FBH na odobrenje, najkasnije 30 dana nakon početka radova na bilo kojoj komponenti projekta uključenoj u preusmjeravanje i upravljanje prometom;
- u svrhu neprekinutog kretanja prometa tokom rekonstrukcije i izgradnje ceste, uključiti u TMP sljedeće dijelove: detaljne crteže prometnih rješenja prikazom svih zaobilaznica, privremenih cesta, privremenih okretišta, potrebnih ograda, signalizacije/ rasvjete, prometnih znakova itd.;
- osigurati signalizaciju na strateškim mjestima;

Oktoibar 2018

- Instalirati i održavati informativnu tablu na svakoj važnoj raskrsnici, na cestama koje će se koristiti tokom rekonstrukcije, na kojoj će biti jasno naznačeni sljedeći podaci na lokalnom jeziku:
  - Lokacija; oznaka postaje i naziva mjesta,
  - Trajanje gradnje,
  - Period odvijanja saobraćaja po alternativnoj ruti za vrijeme trajanja građevinskih radova
  - Ime i adresu za kontakt/ telefonski broj odgovornog osoblja,
  - Ime i adresu za kontakt/ telefonski broj Izvođača,
  - Iskrena isprika zbog prouzrokovanih neugodnosti.

Zakon o cestama FBH, član 77., propisuje da se za svaku gradnju na javnoj cesti, za radove na redovnom održavanju ili za bilo koji drugi posao u prometu, mora uspostaviti odgovarajuća privremena oznaka. Odnosno, promet se mora regulirati na način koji će garantirati sigurnost prometa s minimalnim poremećajima.

Odgovarajuća oznaka odredit će se na temelju Pravilnika o prometnim znakovima (Pravilnik o prometnim znakovima i znakovima na cestama, načinima obilježavanja i preprekama na cestama i znakovima koje bi ovlaštena osoba mogla dati sudionicima u prometu ("Službene novine BiH" , br. 16/07)) i u skladu sa Smjernicama za projektiranje, izgradnju, održavanje i nadzor cesta (Sarajevo/ Banja Luka 2005).

TMP treba sadržavati pojedinosti o sljedećem:

- Planu gradnje po fazama,
- Početku i trajanju radova,
- Pregledu postojećih uvjeta u blizini gradilišta,
- Utvrđivanju pogođenih područja,
- Mjerama ublažavanja,
- Planu javnog prevoza, npr. Raspored javnog prevoza te promjene u istom
- Planovima cirkulacije, uključujući zone ulaska i izlaza, trase za vuču materijala, tačke preokreta, parkirališta, zone međusobnog povezivanja s drugim prometnim cestama itd.
- Površinama za kretanje pješaka i vozila,
- Kontrolu prometa za svaku očekivanu intervenciju, uključujući prikaz prepreka, staze, plan prometne snalizacije, znakove upozorenja itd.
- Zahtjevima za specijalna vozila, naprimjer vangabaritna,

- Gradilišnim cestama (pristup, rampe, utovar, istovar),
- Priključnim cestama za opskrbu vozila i skladištenje materijala,
- Očekivanoj interakciji pješaka i vozila,
- Ulozi odgovornosti osoba na gradilištu u vezi s upravljanjem prometom,
- Uputama o postupcima kontrole prometa, uključujući hitne situacije.

TMP bi također trebao sadržavati odgovarajuću komunikaciju sa stanovništvom koje je pogođeno radovima u prometu i pravovremeno informiranjem o promjenama u odvijanju prometa/ blokade ceste.

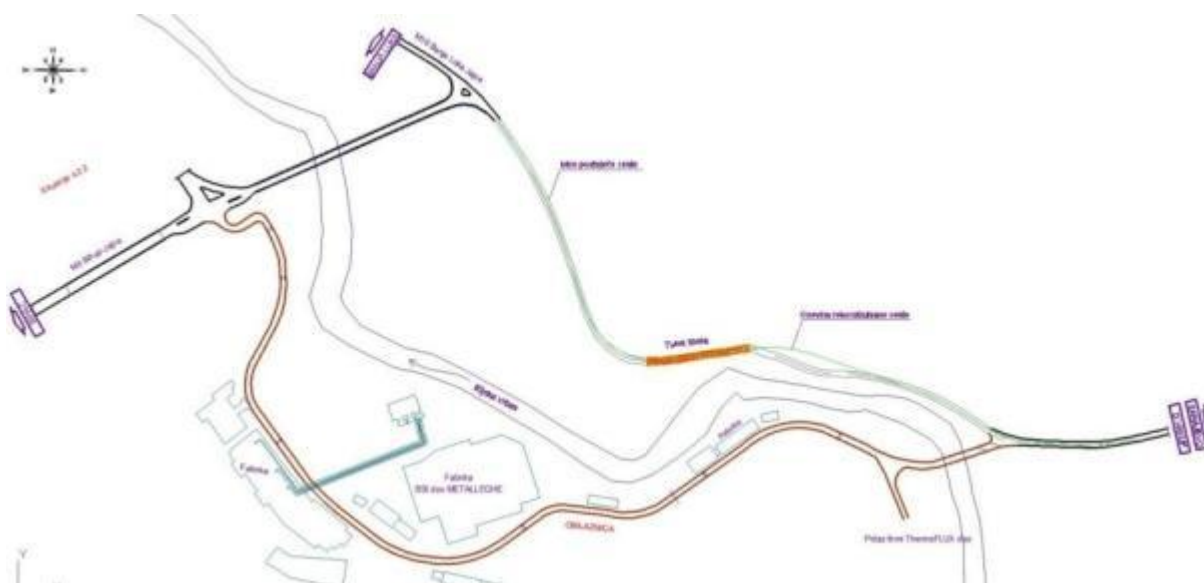
TMP treba redovno pratiti (odgovornost nadzornog inženjera) i revidirati kako bi se osigurala učinkovita primjena i uzele u obzir sve promjene na gradilištu. Svi radnici na gradilištu trebali bi se upoznati s TMP-om.

Mjere sigurnosti prometa predviđene tokom faze izgradnje uključuju vertikalnu i horizontalnu signalizaciju, sukladno Pravilniku o prometnim znakovima (Pravilnik o prometnim znakovima i znakovima na cestama, načinima obilježavanja i preprekama na cestama i znakovima koje bi ovlaštena osoba mogla dati sudionicima u prometu ("Službene novine BiH", br. 16/07)) kao što je prikazano na slici 24.

Da bi se ublažio uticaj potpune obustave saobraćaja u toku rekonstrukcije tunela Skela, salternativna ruta će biti osigurana.

Prema Glavnom projektu rekonstrukcije tunela Skela izrađenom od firme Divel d.o.o Sarajevo, 2017 godine, alternativna ruta je predviđena kroz kompleks firme Metaleghe BSI d.o.o. Jajce.

Slika 23: Predložena alternativna ruta

Izvor: Glavni projekat, Divel d.o.o. Sarajevo, 2017

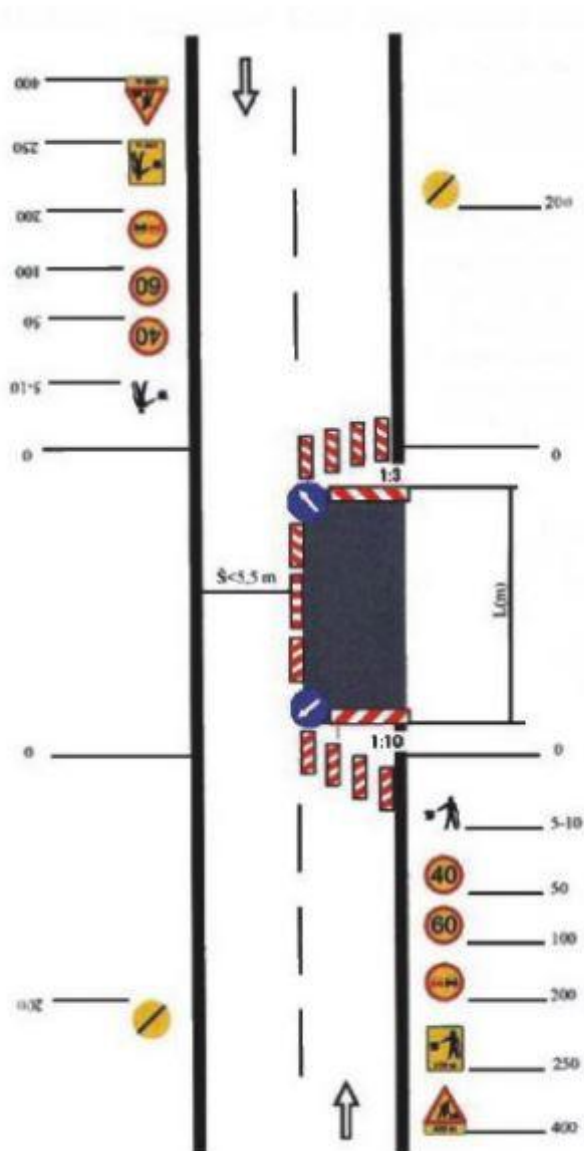
Međutim, voditelj projekta ispred JP Ceste FBiH smatra da bi se svi građevinski radovi na svim potezima obuhvaćenim projektom trebali odvijati pod jednosmjernim režimom saobraćaja, kao što je prikazano na slici 24.

Izvođač će izraditi Plan upravljanja Saobraćajem (TMP) u kojem će analizirati sve predložene, kao i bilo koje nove varijante koje bi se mogle javiti, sa akcentom na rekonstrukciju tunela Skela, s obzirom da se Investitor i Projektant slažu oko odvijanja saobraćaja na preostalim potezima unutar projekta (slika 24).

S obzirom da se tunel koristi od strane lokalnog stanovništva i pješaka, Izvođač će analizirati i predložiti alternativne pješačke rute koje će osigurati maksimalnu sigurnost pješacima.

Glavnim projektom je predviđena pješačka staza za dva reda pješaka, širine 160cm sa zaštomnom ogradom širine 45 cm, čitavom dužinom desne strane tunela. Sa druge strane nalazi se revizijska staza širine 85 cm.

Slika 24: Shema prometne signalizacije za vrijeme izvođenja radova

Izvor: JP Ceste FBiH

7.2.4. Sigurnost gradilišta

Izvođač će osigurati gradilište. Građevinsko zemljište mora biti obilježeno tablom sa podacima o radovima i učesnicima u građenju (ime investitora, ime izvođača, ime projektanta, ime i vrsta gradnje, početak i završetak radova). Ove mjere su neophodne kako bi Izvođač mogao osigurati sigurnost gradilišta i zabraniti ulazak od neovlaštenih osoba.

Elaborat o sigurnosti na radu i Elaborat o zaštiti od požara i eksplozije trebaju uključivati detaljne mjere sigurnosti na gradilištu kako bi se osigurala sigurnost mjesta i uklonili mogući rizici i štetni utjecaji na zaposlenike i neovlaštene osobe.

7.2.5. Eksproprijacija, nedobrovoljno preseljene I ekonomsko premještanje

Ne očekuje se da će biti potrebno privremeno otkupiti privatno ili javno zemljište radi smještaja mašina i deponovanja materijala. Mašine i materijali će biti deponovani na zemljište koje je u vlasništvu Investitora a nalazi se u blizini projektne dionice. Međutim, ako privremeno izuzimanje privatne zemlje bude neophodno za vrijeme izvođenja radova, isto će biti dogovoreno sa vlasnicima a naknada će biti isplaćena u skladu sa odredbama prethodno izrađenog RAP-a i to prije izuzimanja. Izvođač je odgovoran da radovi teku u pravom smjeru.

7.2.6. Upravljanje građevinskim otpadom

Usljed neadekvatnog upravljanja otpadom i građevinskim otpadom/materijalom moguća je kontaminacija tla i voda (rijeka Vrbas). S obzirom na to, Izvođač radova je dužan da razvije i implementira Plan upravljanja otpadom (WMP), koji će osigurati okolišno prihvatljivo prikupljanje otpada i viška materijala, njegovo skladištenje, prijevoz i konačno zbrinjavanje, a prije svega ponovna upotreba. Navedeni WMP se dostavlja JP Cestama FBiH na odobrenje.

Sav iskopani materijal koji se ne može iskoristiti, prema Predmjeru radova, odvozi se na deponiju. Izvođač radova je u obavezi da izradi i implementira Plan upravljanja građevinskim otpadom, te da odredi lokaciju deponije u skladu sa zakonskom regulativom. Prema tome, Izvođač se obvezuje na iznalaženje lokacije deponije, izradu projekta deponije ukoliko bude potrebno, te pribavljanje saglasnosti od nadležnih institucija i sve što je potrebno da bi se materijal trajno deponirao.

7.3. MJERE UBLAŽAVANJA U FAZI KORIŠTENJA

Potrebno je da JP Ceste FBiH izvrši upute navedene u Tabeli 15. Plana upravljanja okolišem i socijalnim utjecajima u fazi korištenja.

Oktobar 2018

7.4. SAŽETAK MJERA UBLAŽAVANJA UTJECAJA

Tabela 15: Plan upravljanja okolišem I socijalnim aspektima

Utjecaj/ problem	Mjere ublažavanja utjecaja	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
FAZA PRIJE IZGRADNJE						
▪ Ograničenje pristupa.	▪ Izrada TMP.	Uključeno u ponudu	Interni resursi	Izvođač radova	JP Ceste FBiH	
▪ Utjecaju na životne uvjete	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Informisanje lokalnih zajednica o obimu i trajanju radova prije početka građevinskih radova, putem lokalnih novina, oglasnih ploča općine i web stranice kao i preko web stranice JP Ceste, čim se ugovor potpiše ▪ informisanje korisnika puta putem ploče za informacije o gradilištu i informativnog letka na gradilištu 	Interni resursi	Interni resursi	JP Ceste FBiH	JP Ceste FBiH	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Korisnici puteva se redovno obavještavaju o građevinskim radovima na putevima preko radio-vijesti i saopštenja auto-moto kluba
▪ Usklađenost sa nacionalnim zakonodavstvom	▪ Pribavljanje svih potrebnih dozvola za implementaciju Projekta	Interni resursi	Interni resursi	JP Ceste FBiH + Projektant	Nadležno tijelo za izdavanje dozvola	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Usklađenost sa nacionalnim zakonodav

Oktober 2018

Utjecaj/ problem	Mjere ublažavanja utjecaja	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
						stvom
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stvaranje radnih mjesta i utjecaj na lokalno poslovanje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Unaprijed obavijestiti javnost o građevinskim radovima, kako bi se omogućilo privrednicima i radnicima u toj oblasti da se pripreme za potražnju na tržištu putem lokalnih novina, oglasne ploče i internet stranice općine kao i preko web stranice JP Ceste odmah po potpisivanju ugovora ▪ Unaprijed obavijestiti privrednike o građevinskim radovima, kako bi mogli planirati neophodnu upotrebu puta, kao i o mogućim zastojsima (putem lokalnih novina, oglasne ploče i internet stranice općine, te preko web stranice JP Ceste odmah po potpisivanju ugovora) 	Interni resursi	Interni resursi	JP Ceste FBiH	Izvođač + JP Ceste FBiH	Primjenjivo ako Izvođač bude trebao novu radnu snagu.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eksproprijacija, nedobrovoljno preseljenje i ekonomsko premještanje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sva eksproprijacija vršit će se u skladu sa primjenjivim zakonima FBiH i objavljenom i javno konsultovanom Rap-u ▪ Kompenzacija će se uvijek plaćati prije ulaska u posjed na zemljištu od strane korisnika eksproprijacije - Novčana kompenzacija bit će iplaćena po zamjenskoj vrijednosti u skladu sa Matricom prava iz prethodno odobrenog i objavljenog RAP-a ▪ Sve zahvaćene osobe će biti informisane, smisleno konsultovane i ohrabrene da učestvuju kroz proces razvoja ARAP-a i procesa eksproprijacije, u skladu sa objavom informacija i konsultacija određenih u RPF-u. ▪ Osiguranje efektivnog mehanizma za pritužbe za prikupljanje i reagovanje na vrijeme na specifične pritužbe vezane za kompenzaciju i preseljenje, a koje 	Internal resources	Internal resources	PC Roads FBH, + Municipality		

Oktoibar 2018

Utjecaj/ problem	Mjere ublažavanja utjecaja	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
	šalju zahvaćene osobe. Ovo će se raditi u skladu sa detaljima opisanim u poglavlju 10.2.1 u ovom ESMP-u (Mehanizam za pritužbe).					
<ul style="list-style-type: none"> Ograničenja upotrebe zemljišta I štete na privatnim posjedima I u poslovanju. 	<ul style="list-style-type: none"> Izbjegavati privatno vlasništvo gdje je god to moguće; Izvođač je organizirati gradilište u saradnji I uz saglasnost sa općinom Jajce i Donji Vakuf ; U slučaju da se ne može izbjeći povremeno korištenje zemljišta, pogođenim vlasnicima/ korisnicima će biti obezbeđena naknada (primjena RPF-a o RAP-a), kao i naknada za nemogućnosti daljeg predviđenog korištenja zemljišta 	Interni resursi	Interni resursi	Izvođač radova + JP Ceste FBiH	JP Ceste FBiH	Ukoliko se povremena upotreba zemljišta ne može izbjeći, to će biti dogovoreno sa vlasnikom a naknada će biti isplaćena prije pristupa zemljištu
FAZA IZGRADNJE						
<ul style="list-style-type: none"> Privremeno zauzimanje parcela u privatnom ili javnom vlasništvu u slučaju nepredviđenih 	<ul style="list-style-type: none"> Izbjegavanje privremenog zauzimanja parcela u privatnom vlasništvu U slučaju da izbjegavanje nije moguće, minimizirati površinu koja se koristi, uticaje na vegetaciju I implementacija odredbi RPF-a I RAP-a za privremeno zauzimanje 	Interni resursi	Izvođač	JP Ceste FBiH	JP Ceste FBiH	

Oktober 2018

Utjecaj/ problem	Mjere ublažavanja utjecaja	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
dogadaja						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utjecaji na životne uvjete lokalnog stanovništva 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pružanje blagovremenih informacija građanima o bilo kakvim smetnjama i neugodnostima; putem lokalnih novina, oglasne ploče I internet stranice općine, kao i preko internet stranice JP Ceste, odmah po potpisivanju ugovora. ▪ Implementacija TMP-a; ▪ Implementacija CSOP-a; ▪ Implementacija ESMP odredbi. 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	JP Ceste FBIH (pružanje informacija građanima) + Izvođač radova (praćenje odredbi TMP, CSOP, ESMP)	Nadzorni organ*	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uticaji na lokalni saobraćaj <ul style="list-style-type: none"> ▪ povećanje lokalnog saobraćaja, uključujući teške mašine i kamione, ▪ korištenje samo jedne trake što dovodi do zastoja ograničenja pristupa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Implementacija TMP-a; ▪ Uvođenje odgovarajuće signalizacije i znakova upozorenja; ▪ Prilagođavanje radnog vremena veličini saobraćaja, npr. Izbjegavanje transporta u vršnim satima; ▪ Sistem upravljanja saobraćajem I obuka osoblja, specijalno za pristup gradilištu I okolni teški saobraćaj; ▪ Osiguranje sigurnih prolaza I prelaza za pješake gdje su pješački tokovi u koliziji 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	U suradnji sa lokalnim Ministarstvom unutrašnjih poslova
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Emisije u zrak: - izduvni gasovi; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Visokokvalitetna fosilna goriva (sa niskim procentom sumpora i olova) moraju se koristiti za građevinske 	Uključeno u građevinske	Uključeno u	Izvođač	Nadzorni	

Oktober 2018

Utjecaj/ problem	Mjere ublažavanja utjecaja	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
- prašina	<p>mašine i opremu;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sve mašine i vozila koja se koriste za izgradnju/ rekonstrukciju/ rehabilitaciju moraju imati upotrebne dozvole; ▪ Vozila se moraju redovno održavati; ▪ Potrebno je koristiti opremu sa ugrađenim filterima za smanjenje emisije čađi; ▪ Kada nisu u upotrebi, oprema i mašine se moraju ugasiti; ▪ Maksimalna brzina vozila na neasfaltiranom putu treba biti ograničena na 20 km/h; ▪ Gradilište se mora polijevati vodom da se spriječi pojava prašine (u područjima sa suhim tlom gdje radovi proizvode prašinu) ▪ Pijesak i šljunak moraju biti transportovani pokrivenim kamionima. 	radove	nadzor		organ*	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećan nivo buke i vibracija: - emisija buke i smetnje izazvane bukom, - vibracije 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ U slučaju pritužbi lokalnog stanovništva zbog buke, mora se ograničiti istovremena upotreba mašina koje proizvode buku iznad 70 dB; ▪ U slučaju pritužbi lokalnog stanovništva zbog buke mora se manjiti broj kamiona koji dnevno dolaze na gradilište ▪ Sve mašine i vozila koji se koriste za izgradnju/ rekonstrukciju/ rehabilitaciju moraju imati upotrebne dozvole; ▪ Oprema i mašine koji se ne koriste moraju biti ugašeni; ▪ Maksimalna brzina vozila na neasfaltiranom putu treba biti ograničena na 20 km/h; 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	

Oktoibar 2018

Utjecaj/ problem	Mjere ublažavanja utjecaja	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Emisije u vode: - Moguća kontaminacija voda 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osigurati postojanje plana za hitne slučajeve, kojim se sprječavaju curenja i razlijevanja koja se mogu pojaviti u slučaju nesreće na radu; ▪ Spriječiti aktivnosti popravki, rukovanja mašinama, gorivima ili mazivima na prostorima koji nisu specijalno određeni za ove aktivnosti; ▪ Odgovarajuće odlaganje otpada i odvajanje opasnog otpada, kao i angažovanje ovlaštenih kompanija za konačno odlaganje otpada; ▪ Moraju se koristiti sistemi za sakupljanje ulja i goriva, kako bi se spriječilo curenje; ▪ Radi prevencije curenja, vozila i mašine moraju se redovno održavati. 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Degradacija tla i emisije u tlo: - Erozija tla; - kontaminacija tla uljem, gorivom i drugim opasnim materijama; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Neophodna je kontrola tokom zemljanih radova kao bi se izbjegla erozija tla; ▪ Pravilno odlaganje otpada; odvajanje opasnog otpada; angažovanje ovlaštenih kompanija za konačno odlaganje otpada; kamioni za konačno deponovanje materijala posebno uklonjenog asfalta, evidencija o količini otpada; ▪ Sistemi za prikupljanje ulja i goriva bi trebali biti ugrađeni radi sprječavanja curenja. 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	

Oktober 2018

Utjecaj/ problem	Mjere ublažavanja utjecaja	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uklanjanje vegetacijskog pokrivača i humusa, degradacija bioloških i ekoloških resursa na gradilištu; ▪ Smanjenje estetskih vrijednosti zemljišta usljed organizacije gradilišta; ▪ Uklanjanje vegetacijskog pokrivača. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sprječavanje i kontrola izlivanja ulja, goriva i hemikalija, koji mogu naći put do vodotoka ▪ Humusni sloj se mora vratiti, uz ponovno zasijavanje površina nakon završetka radova ▪ Sadnja drvenastih biljaka oko cesta i susjednih područja može pomoći u poticanju lokalne flore i faune; ▪ Svi prokopi dubine do 0,5 m moraju biti nakošenih strana ili imati rampe za slučaj potrebe izlaska životinja. Sve prokope treba pregledati prije njihovog zatrpavanja tlom za slučaj da nije ostala neka životinja; ▪ Sjetva, sadnja i ponovna revegetacija sa autohtonim vrstama trebaju obuhvatiti područja na koje utječe Projekat; ▪ Zemljište predviđeno za korištenje u okviru Projekta može biti korišteno samo za građevinske aktivnosti te nikakvo drugo zemljište nije na raspolaganju za npr. odlaganje građevinskog materijala, parking teških mašina itd. u smislu posljedica za tlo 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Neadekvatno upravljanje prometom u toku izvođenja radova: ▪ Saobraćajne gužve i prepreke na dionicama ceste 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Implementacije EMP-a što uključuje: <ul style="list-style-type: none"> - Izradu i implementacije TMP-a, ▪ Postavljanje adekvatne saobraćajne signalizacije. 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Neadekvatno postupanje sa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Implementacija WMP-a koja će osigurati okolinski ispravno prikupljanje otpada, njegovo skladištenje, 	Uključeno u građevinske	Uključeno u	Izvođač	Nadzorni	

Oktober 2018

Utjecaj/ problem	Mjere ublažavanja utjecaja	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
otpadom ▪ Neadekvatno skladištenje i odlaganje materijala iz iskopa	transport i konačno zbrinjavanje, ili ponovnu upotrebu/reciklažu. ▪ Sav iskopani materijal se mora odstraniti u skladu sa WMP-om i Predmjerom radova; ▪ Iskopani materijal može se skladištiti kratak period, te se treba ukloniti što je prije moguće; ▪ Nije dozvoljeno skriveno uklanjanje otpada na gradilištu, uključujući otvoreno spaljivanje otpada. ▪ Otpad treba skladištiti u kratkom vremenskom periodu i treba ga ukloniti što prije. ▪ Otpad treba prvenstveno reciklirati ili ponovo koristiti gdje je to moguće, a zatim konačno zbrinuti. ▪ Na gradilištu nije dozvoljeno spaljivanje otpada otvorenom vatrom ▪ Otpad koji se ne može ponovo upotrijebiti treba predati ovlaštenoj kompaniji ili agentu (vodiće se evidencija o vrstama i količinama otpada) ▪ Lokacije za odlaganje građevinskog materijala određuje općina i sa njima treba upravljati na okolišno najefikasniji način.	radove	nadzor		organ*	
▪ Neadekvatna organizacije gradilišta	▪ Implementacija CSOP-a	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	
▪ Neadekvatna sigurnost radnika	▪ Sprovođenje mjera zaštite na radu: - Obezbijediti radnicima sigurno i zdravo radno okruženje definirano u OHSMP, u slopu CSOP-a koji će biti urađen za ovaj Projekat;	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	

Oktober 2018

Utjecaj/ problem	Mjere ublažavanja utjecaja	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
	<ul style="list-style-type: none"> - Obezbijediti radnicima sigurno i zdravo radno okruženje; - Obezbijediti ličnu zaštitnu opremu; - Poštovati sigurnosne procedure; - Obezbjediti prenosive toalete; - Obezbijediti pitku vodu. 					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Incidentne situacije npr. izlivanje, curenje ulja, masti, goriva i sličnih opasnih materija 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Implementacija Plana upravljanja zaštitom životne sredine uključuje: <ul style="list-style-type: none"> - Plan za slučaj izlivanja, - Plan spremnosti za hitne slučajeve i reagovanje. ▪ Implementacija Plana upravljanja vatrom i eksplozijom, ▪ Implementacija Zakona o zaštiti na radu. 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nabavka i transport materijala 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Implementacija CSOP-a kako bi se osiguralo da se materijali transportuju u pokrivenim vozilima kako bi se smanjili negativni uticaji na životnu sredinu 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	
POSTUPANJE SA NALAZIŠTIMA U FAZI IZGRADNJE						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utjecaji na kulturno naslijeđe 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ako se na gradilištu ili blizu njega otkrije arheološko ili neko drugo nalazište, neophodno je trenutno obustaviti radove i obavijestiti lokalne vlasti; 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	U slučaju nalazišta koje spada u kulturno naslijeđe, radove nadzire ovlaštena

Oktober 2018

Utjecaj/ problem	Mjere ublažavanja utjecaja	Procjena troškova (US\$)		Insitucionalna odgovornost		Komentari
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
						institucija
FAZA KORIŠTENJA						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Problemi zbog neadekvatnog održavanja 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Redovne aktivnosti tokom korištenja ceste 	Uključeno u radove na održavanju	Interni resursi	Izvođač radova redovnog održavanja	JP Ceste FBiH	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kontaminacija rijeke Vrbas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Postavljanje separatora ulja u tunelu u skladu sa EN ISO 858-1 and 858-2 ▪ Redovno održavanje separatora u skladu sa Sektorom održavanja JP Ceste FBiH 	Uključeno u građevinske radove I radove na održavanju	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Smanjenje sigurnosti na cesti zbog povećanja saobraćaja i brzine 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Redovno održavanje opreme i signalizacije na cesti 	Uključeno u radove na održavanju	Interni resursi	Izvođač radova redovnog održavanja	JP Ceste FBiH	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Smanjenje sigurnosti na cesti zbog povećanja saobraćaja i brzine

8. PROGRAM MONITORINGA OKOLIŠA

Tabela ispod predstavlja plan monitoringa potreban za gradilište - napravljen u skladu sa mjerama za ublažavanje posljedica u svrhu izbjegavanja ili smanjenja negativnih utjecaja.

Prije početka radova, u skladu sa zahtjevima ESMP-a, i minimalnim zahtjevima monitoringa, koji su opisani u donjoj tabeli, te bez ograničenja na ove zahtjeve, Izvođač radova će pripremiti detaljnu listu mjera ublažavanja i parametara koji će se pratiti, te će pripremiti podatke specifičnih početnih mjerenja na lokaciji koji su predviđeni u programu monitoringa.

Plan monitoringa na gradilištu koriste Nadzorni inženjeri JP Ceste FBiH. Potpisane liste će biti prosljeđene JP Ceste FBiH, koje će biti odgovorno za monitoring/ praćenje i izvještavanje o usklađenosti.

JP Ceste FBiH će voditi registar pritužbi, koji će sadržavati sve informacije o problemima ili pritužbama koje je primila zajednica ili druge zainteresovane strane. To će uključivati: vrstu pritužbe, vrijeme i radnje za njihovo rješavanje i ishod.

Oktober 2018

Tabela 16: Program monitoringa okoliša i socijalnih aspekata

Potencijalni utjecaj	Koji parameter se prati?	Gdje će se vršiti monitoring?	Kako će se vršiti monitoring?	Kada će se vršiti monitoring?	Procjena troškova (US\$)		Odgovornost	
					Implementacija	Operativno	Implementacija	Operativno
FAZA PRIJE IZGRADNJE								
▪ Stvaranje radnih mjesta i utjecaj na lokalna preduzeća	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj zaposlenih osoba iz lokalnog stanovništva, ▪ Pravovremeno informiranje lokalne zajednice o nadolazećim radovima 	Šire područje izgradnje	Inspekcija	Prije izgradnje	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač	Izvođač
▪ Eksproprijacija, nedobrovoljno preseljenje i ekonomsko premještanje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Implementacije prethodno izrađenog i odobrenog RAP-a 	JP Ceste FBiH	Mjesečni i kvartalni interni izvještaji	Prije izgradnje	/	300000	Nadzorno tijelo + JP Ceste FBiH	Nadzorno tijelo + JP Ceste FBiH
▪ Privremeno zauzimanje zemljišnih parcela u privatnom vlasništvu u cilju izgradnje pristupnih puteva i smještaja osoblja, mašina i materijala	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Implementacija RPF odredbi 	Gradilište	Vizuelni pregled i inspekcije	Prije i za vrijeme izgradnje kad se ukaže potreba	Uključeno u nadzor	Uključeno u nadzor	Nadzorno tijelo + JP Ceste FBiH	Nadzorno tijelo + JP Ceste FBiH
FAZA IZGRADNJE								
Ograničenja upotrebe zemljišta i oštećenja privatne svojine (poljoprivredne parcele, linijski objekti i ograde) zbog	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uspostavljen CSOP, ▪ Primjena odredbi RPF-a i prethodno izrađenog RAP-a o postupcima kompenzacije u slučaju povremene upotrebe 	Gradilište	Visualni pregledi + Centralni registar pritužbi	Prije početka građenja i nasumično provjeravanje najmanje	Uključeno u nadzor	Uključeno u nadzor	Nadzorni organ + JP Ceste FBiH	Nadzorni organ + JP Ceste FBiH

Oktober 2018

Potencijalni utjecaj	Koji parameter se prati?	Gdje će se vršiti monitoring?	Kako će se vršiti monitoring ?	Kada će se vršiti monitoring?	Procjena troškova (US\$)		Odgovornost	
					Implementacija	Operativno	Implementacija	Operativno
odlaganja građevinskog otpada, kampova za radnike i parkiranja teških mašina	zemljišta koja se nije mogla izbjeći, naknada će biti obezbijeđena pogođenim vlasnicima/ korisnicima, ▪ Pritužbe			jednom sedmično tokom izgradnje				
▪ Utjecaji na lokalni saobraćaj (povećanje lokalnog saobraćaja, uključujući teške mašine i kamione, suženje puteva na samo jednu traku što uzrokuje zastoje u saobraćaju i ograničava pristup)	▪ Uspostavljen TMP, ▪ Struktura saobraćaja, ▪ Pravovremene informacije građanima	Na gradilištu i u okolici	Vizualni pregledi i inspekcija	Nasumično provjeravanje tokom sedmice	Uključeno u nadzor	Uključeno u nadzor	Nadzorni organ	Nadzorni organ
▪ Emisije u zrak: - izduvni gasovi, - prašina	▪ Nivo prašine (količina taložnih čestica i lebdećih čestica) ▪ Emisije izduvnih gasova od vozila i opreme ▪ (SO ₂ , NO ₂ , dim i PM ₁₀)	Gradilište	Mjerni uređaji	Kao bazna mjerenja prije radova, tokom izgradnje kada je to potrebno i po pritužbama građana	-	500 USD/mjerenje	Izvođač	Ovlaštena laboratorija
▪ Povećan nivo buke i vibracija: - nivo buke, - vibracije	▪ Nivo buke	U naseljenim mjestima u blizini gradilišta	Mjerni uređaji	Po nalogu nadzornog organa ili u slučaju pritužbi građana	-	500 USD/mjerenje	Izvođač + Nadzor	Ovlaštena laboratorija

Oktober 2018

Potencijalni utjecaj	Koji parameter se prati?	Gdje će se vršiti monitoring?	Kako će se vršiti monitoring ?	Kada će se vršiti monitoring?	Procjena troškova (US\$)		Odgovornost	
					Implementacija	Operativno	Implementacija	Operativno
<ul style="list-style-type: none"> Emisije u vodu: - moguća kontaminacija površinskih voda 	<ul style="list-style-type: none"> Analiza parametara kvaliteta površinskih voda: <ul style="list-style-type: none"> - Hemijska analiza (PH vrijednost, zamućenost, provodljivost, temperatura, suspendirane čestice, COD, BOD, azotna jedinjenja) - Standardne bakteriološke analize 	U vodotocima nizvodno blizu gradilišta	Standardna laboratorijska oprema i metode monitoringa kvaliteta vode	Kao bazna mjerenja prije radova i po nalogu nadzornog organa ili po prigovoru građana	-	1000 USD /mjerenje	Izvođač radova + nadzor	Ovlašćena laboratorija
<ul style="list-style-type: none"> Zagađenje površinskih vodotoka 	<ul style="list-style-type: none"> Prisustvo uljnog filma u površinskim vodotocima 	U vodi nizvodno blizu gradilišta	Vizuelni pregled + Standardna laboratorijska oprema i metode monitoringa kvaliteta vode	Po nalogu nadzornog organa ili po prigovoru građana	-	500 USD /mjerenje	Izvođač radova + Nadzor	Ovlašćena laboratorija
Zagađenje tla	<ul style="list-style-type: none"> Kvalitet tla, uključujući: PH vrijednost, teške metale, fosfor, azot, Na, Ca, soli,, ugljikovodici 	Na reprezentativnim parcelama u okolini gradilišta	Uzimanje uzoraka i standardna laboratorijska analiza	Kao bazna mjerenja prije radova i po nalogu nadzornog organa ili po pritužbi građana	-	500 USD /mjerenje	Izvođač radova + nadzor	Zagađenje tla

Oktober 2018

Potencijalni utjecaj	Koji parameter se prati?	Gdje će se vršiti monitoring?	Kako će se vršiti monitoring ?	Kada će se vršiti monitoring?	Procjena troškova (US\$)		Odgovornost	
					Implementacija	Operativno	Implementacija	Operativno
<ul style="list-style-type: none"> Emisije u vodu i tlo zbog nepravilnog rukovanja otpadom 	<ul style="list-style-type: none"> Uspostavljen CSOP, Uspostavljen WMP-nastajanje i upravljanje otpadom 	Gradilište	Vizuelni pregled, evidencija o odlaganju ili računi od deponija	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač radova + nadzor	Izvođač radova
<ul style="list-style-type: none"> Degradacija bioloških i ekoloških resursa 	<ul style="list-style-type: none"> Pregled lokacije radi utvrđivanja endemskih ili ugroženih vrsta 	U zoni koridora direktnih i indirektnih uticaja	Bilježenje na terenu i ugrađivanje nalaza u ESMP	Kao početno mjerenje prije početka radova	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač radova + nadzor	Izvođač radova
<ul style="list-style-type: none"> Upravljanje otpadom i viškom materijala 	<ul style="list-style-type: none"> Implementacija WMP-a 	Gradilište	Vizuelni pregled, evidencija o odlaganju ili računi od deponija	Redovno tokom izgradnje, po potrebi. Evidencija i interni izvještaji o deponovanju vršiće se dnevno i mesečno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač radova + Nadzor	Izvođač radova
<ul style="list-style-type: none"> Akcidentne situacije, npr. prosipanje, curenje 	<ul style="list-style-type: none"> Implementacija EMP-a koja uključuje: <ul style="list-style-type: none"> Plan za slučaj izlivanja, Spremnost za hitne slučajeve i Plan postupanja 	Gradilište	Vizuelni pregled	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač radova + nadzor	Izvođač radova

Oktober 2018

Potencijalni utjecaj	Koji parameter se prati?	Gdje će se vršiti monitoring?	Kako će se vršiti monitoring ?	Kada će se vršiti monitoring?	Procjena troškova (US\$)		Odgovornost	
					Implementacija	Operativno	Implementacija	Operativno
▪ Nabava materijala	▪ Implementacija CSOP-a (porijeklo materijala, saglasnosti za materijale i sl.)	Gradilište	Izveštaji	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač radova + nadzor	Izvođač radova
▪ Transport materijala	▪ Implementacija CSOP-a (porijeklo materijala, licence itd.)	Gradilište	Vizuelni pregled	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač radova + nadzor	Izvođač radova
▪ Sigurnost radnika	▪ Sprovođenje mjera zaštite na radu (zaštitna oprema, toaleti, voda za piće itd.)	Gradilište	Vizuelni pregled	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač radova + nadzor	Izvođač radova
FAZA KORIŠTENJE								
▪ Emisije u vodu	▪ Analiza parametara kvaliteta vode: ▪ Hemijska analiza (PH vrijednost, zamućenost, provodljivost, temperatura, suspendirane čestice, COD, BOD, sastojci sa azotom, ukupno masti i ulja, mineralna ulja);	Na ispustu iz separatora masti i ulja	Uzimanje uzoraka	Jednom godišnje	Interni resursi	1000 USD/uzorak	JP Ceste FBiH	Ovlaštena laboratorija

Napomena: Sve mjere ublažavanja i parametri koje treba pratiti trebaju biti uključeni u ukupnu cijenu izvođenja radova. Tabela uključuje dodatno navedene cijene uzorkovanja i laboratorijskih ispitivanja, isključivo kao informacije za procjenu ukupnih troškova gradnje

9. IMPLEMENTACIJA I IZVJEŠTAVANJE

9.1. IMPLEMENTACIJA PROJEKTA

JP Ceste FBiH je implementator projekta i odgovorno je za implementaciju i usklađenost projekta sa ESMP-om.

Javnost ima pravo da učestvuje direktno ili indirektno, uz mogućnost izražavanja svojih interesa i mišljenja u procesu donošenja odluka tokom svih projektnih aktivnosti.

Biće osigurana primjena svih utvrđenih mjera zaštite okoliša i društva kao i programa monitoringa okoliša. Izvođač radova će biti odgovoran za sprovođenje mjera za ublažavanje uticaja na okoliš tokom izgradnje. Izvođač će zaposliti stručnjake za zaštitu okoliša, kako bi nadzirao sprovođenje odgovornosti Izvođača i biće u komunikaciji sa Investitorom. JP Ceste FBiH će osnovati Komisiju za pritužbe koja će zaprimati sve pritužbe tokom provedbe Projekta, u skladu sa mehanizmima za pritužbe propisanim u EMP i ESMF za Program modernizacije magistralnih cesta Federacije BiH. Osim toga, Jedinica za implementaciju projekta JP Ceste FBiH uključuje eksperte iz oblasti okoliša i socijalnih pitanja. Za vrijeme implementacije projekta Investitor će nadgledati usklađenost Izvođača sa odredbama i ESMP-om.

Po završetku projekta, JP Ceste FBiH će biti zaduženo za upravljanje i održavanje objekata. Redovno i blagovremeno praćenje će se vršiti u skladu sa planom monitoringa.

9.2. PROCES IZVJEŠTAVANJA

9.2.1. Izvođač radova- JP Ceste FBiH

Izvođač radova će pripremiti Izvještaj o usklađenosti sa ESMP-om u obliku mjesečnog izvještaja o napretku i dostaviti ga JP Ceste FBiH na lokalnom jeziku (B/H/S i na engleskom, u analognom i digitalnom obliku.)

Proces izvještavanja u slučaju neočekivanih situacija ili ugrožavanja okoliša i društva mora biti neposredan. Izvođač radova dužan je odmah obavijestiti JP Ceste FBiH i lokalnu zajednicu nakon što se neočekivani slučaj dogodio, putem telefona +387 33 250 370 ili putem e-mail adrese na internet stranici JP Ceste FBiH: <https://jpcfbih.ba/bs/kontakt> .

Izvještaji izvođača radova JP Ceste FBiH treba da sadrže spisak i opis izvršenih aktivnosti, kao i preporuke i planirane buduće aktivnosti i mjere zaštite.

9.2.2. Nadzorni inženjer- JP Ceste FBiH

Nadzorni inženjer priprema Izvještaj o usklađenosti sa ESMP-om u obliku mjesečnog izvještaja o napretku i dostavlja ga JP Ceste FBiH na lokalnom jeziku (B/H/S i na engleskom), u analognom i digitalnom obliku.)

9.2.3. JP Ceste FBiH- Svjetska banka

JP Ceste FBiH će pripremiti godišnje izvještaje o zdravlju i sigurnosti životne sredine (AEHS), uključujući indikatore monitoringa i izvještaje o implementaciji njihovih zahtjeva prema ESMP-u i dostaviti ih Svjetskoj banci na razmatranje.

U slučajevima nezgoda većih razmjera ili smrti na gradilištu, JP Ceste FBiH će odmah obavijestiti Svjetsku banku o tome.

10. JAVNA RASPRAVA I OBJAVA INFORMACIJA

10.1. JAVNA RASPRAVA

Javna rasprava na temu ESMP-a organizirana je u Jajcu nakon što je Svjetska banka odobrila nacrt ESMP-a.

Nacrt ESMP-a je objavljen i dostupan javnosti na lokalnom jeziku na stranicama JP Ceste FBiH od 21.05.2019. Javna rasprava je najavljena na stranicama JP Ceste FBiH i na web stranici općine Jajce 12.07.2019. i u lokalnim novinama (Dnevni Avaz) 15.07.2019. godine. Javnoj raspravi koja je održana 30.07.2019. u sali općine Jajce prisustvovalo je 11 zainteresiranih subjekata, a Zapisnik sa javne rasprave je u Prilogu 3 ovog dokumenta.

Evidencija o javnoj raspravi, odnosno pritužbama predstavljenim na javnoj raspravi, evidentiraju se u Registru pritužbi, a mišljenja i prijedlozi javnosti uključuju se u finalni ESMP.

Nakon javne rasprave dokument je ponovo objavljen na web stranici JP Cesta FBiH.

10.2. OBJAVA INFORMACIJAE

ESMP-a je dostupan na internet stranici JP Ceste (www.jpfbih.ba) na lokalnom jeziku i na internet stranici Svjetske banke na engleskom jeziku. Tokom procesa javne rasprave zainteresovana javnost dobila je sve informacije u vezi sa projektom, uključujući socijalna i okolišna pitanja.

Tokom građevinskih radova izvođač će mjesečno dostavljati informacije JP Ceste FBiH o procesu rada koje će biti objavljene na internet stranicama JP Ceste FBiH i BHAMK-a (Auto-savez BiH) u vezi sa privremenim režimom odvijanja saobraćaja.

Dinamički plan radova i eventualne izmjene plana objaviće se dvije sedmice prije početka radova na internet stranici JP Ceste FBiH kao i u lokalnim novinama, radio i televizijskim stanicama. Dinamički plan će pružiti informacije o početku i kraju radova, što može uticati na pogođene grupe (u smislu izmjene saobraćaja/ vode/ režima snabdijevanja električnom energijom, prilaza, buke i prašine zbog građevinskih radova).

10.2.1. Mehanizam za pritužbe

Osim institucionalno dostupnog redovnog i vanrednog pravnog lijeka i postojećih institucija, JP Ceste FBiH će osigurati i formirati poseban Mehanizam za rješavanje pritužbi u

saradnji i sudjelovanju općina pod čijim se administrativnim nadležnostima vrši projekat, u ovom slučaju sa općinama Jajce i Donji Vakuf.

Mehanizam za rješavanje pritužbi kreiran za ovaj projekat realizira se preko **Centralne komisije za registar pritužbi (CFD)** na nivou agencije implementatora tj. JP Ceste FBiH, koja će služiti i kao informativni centar na nivou projekta i mehanizam za pritužbe, dostupan onima na koje utječe implementacija svih podkomponenata projekta. CFD će služiti osobama pogođenim direktno ili indirektno građevinskim radovima.

Obrazac pritužbe (Prilog 1.) kao ispis će biti dostupan u općinskoj upravi, na gradilištu i u kancelarijama JP Ceste FBiH i biće dostupan za preuzimanje na internet stranici JP Ceste FBiH (www.jpfbih.ba) i internet stranici općine.

Pritužba se može prijaviti pismenim putem kod Izvođača radova na gradilištu, kao i u kancelarijama izvođača. Izvođač radova je obavezan da podnese Obrazac za registraciju pritužbe, objasni mehanizam za pritužbe građaninu i popunjen obrazac za pritužbe prosljedi Centralnoj komisiji za registar pritužbi u JP Ceste FBiH. Pritužba se takođe može popuniti u JP Ceste FBiH, telefonom, telefaksom i putem e-pošte na naznačenu e-mail adresu zalbena@jpcfbih.ba, ili dostaviti putem pošte na adresu Terezija 54, 71000 Sarajevo.

Informativni letak u vezi sa mehanizmom za pritužbe biće dostupan na gradilištu u svako doba, bilo da je gradilište zatvoreno ili otvoreno. Informativni letak će se plastificirati i postaviti na informativnoj ploči gradilišta da bude dostupan korisnicima u svakom trenutku.

Svi podnosioci pritužbe će biti arhivirani u registar i biće im dodijeljen broj, te će primitak istih biti potvrđen u roku od 3 radna dana.

CFD će uložiti sve razumne napore kako bi pritužbu rješio nakon zaprimanja iste. Ako CFD nije u stanju da se bavi pitanjima koja su pokrenuta neposrednim ispravkama, identifikovat će se dugoročna korektivna akcija. Podnosilac pritužbe će biti obaviješten o predloženoj korektivnoj akciji i praćenju njene realizacije u roku od 14 radnih dana nakon potvrde primitka pritužbe.

Ako se konkretno pitanje pokrenuto pritužbenim postupkom ne može riješiti ili ako nije potrebno djelovanje, detaljno objašnjenje/ opravdanje će biti dato podnosiocu pritužbe zbog čega to pitanje nije adresirano. Odgovor će takođe sadržavati objašnjenje o tome kako osoba/ organizacija koja je pokrenula pritužbu može nastaviti sa pritužbama u slučaju da odgovor nije zadovoljavajući.

U svakom trenutku, podnosioci pritužbe mogu tražiti druga pravna sredstva u skladu sa pravnim okvirom FBiH.

11. ZAHTJEVI ZA POČETAK RADOVA

11.1. Okolinski aspekt

Izvođač radova će uspostaviti sva potrebna bazna istraživanja prije početka radova. Osnovni podaci za monitoring uključuju podatke o kvaliteti vazduha, podatke o kvaliteti tla, studije i analize vegetacijskog pokrivača prije početka radova na gradilištu. Izvođač radova je dužan da obezbjedi ova mjerenja tokom i nakon završetka radova. Izvođač radova će osigurati da mjerenja vrše ovlaštene institucije i da se zasnivaju na nalazima i preporukama kvalifikovanog stručnjaka.

Izvođač radova će napraviti Plan organizacije gradilišta (engl. Construction Site Organization Plan (CSOP)) koji se sastoji od:

- a. Plana implementacije ovoga ESMP-a,
- b. detaljnog Plana upravljanja otpadom (engl. Waste Management Plan (WMP))
- c. Studije o sigurnosti (uključuje Elaborat o sigurnosti na radu i Elaborat o zaštiti od vatre i eksplozija)
- d. Plana upravljanja saobraćajem (engl. Traffic Management Plan (TMP), koji će izraditi Izvođač radova prije početka radova na izgradnji.

Ove studije moraju biti urađene u skladu sa zakonodavstvom FBiH¹³, prije početka izvođenja radova, dok su zakonske obaveze Izvođača radova određene u Tenderskoj dokumentaciji i Ugovoru i zasnivaju se na odredbama ovog ESMP-a. Izvođač radova dostavlja ove studije nadzornom inženjeru JP Cesta FBiH, stručnjacima za zaštitu okoliša i socijalne aspekte prije početka radova, a iste moraju biti prihvaćene i odobrene prije početka radova.

Zbog vremenskih ograničenja koja se odnose na objavu tendera, javne rasprave se moraju održati prije početka radova, ali nakon objave tendera za izvođenje radova, zbog čega je moguće da će ESMP koji je uključen u tenderski dokument, biti neophodno ažurirati nakon javnih rasprava. Izvođač će biti obavezan primjenjivati ažurirani ESMP.

---

¹³ Uredba o organizaciji gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i učesnicima u građenju („Službene novine FBiH“, br. 48/09, 75/09 i 63/12)

11.2. Social aspects

- Javne rasprave na odobreni nacrt ESMP-a;
- Implementacija izmjena iznesenih tokom javnih rasprava (pod uvjetom da ih ima)
- Izrada (A)RAP-a
- Objava (A)RAP-a
- Javne konsultacije na (A)RAP
- Implementacija (A)RAP-a
- Dogovor u vezi isplate kompenzacije sa vlasnicima,
- Plaćanje kompenzacije u skladu sa odredbama određenim u RAP-u.

PRILOZI

PRILOG 1. OBRAZAC ZA PRITUŽBE

	REF. BR. (Popunjava službenik)	
KATEGORIJA PRITUŽBE	A) pogođen eksproprijacijom	
	b) sve ostalo	
PODACI O PODNOSITELJU PRITUŽBE		
IME I PREZIME		
GODINA ROĐENJA		
SPOL	M	Ž
ADRESA		
TELEFON/ MOBITEL		
E-MAIL		
Opis incidenta (Šta se desilo? Gdje? Kome? Šta je posljedica problema?)		
Datum incidenta?		
<ul style="list-style-type: none"> • Pritužba na incident koji se desio jednom – Datum: _____ • Događaj koji se desio više puta (Koliko puta?) _____ • U toku (trenutni problem) 		
Šta biste željeli da se desi?		
DATUM:	POTPIS:	
OVAJ OBRAZAC VRATITI U:		
CENTRALNA KOMISIJA ZA REGISTAR PRITUŽBI JP CESTE FBiH Terezija 54, 71000 Sarajevo Napomena: Svi primjerci vraćaju se PIU		

PRILOG 2. TABELA ZA REGISTRACIJU PRIJEMA PRITUŽBI

Br.	Datum prijema	Vrsta pritužbe	Opis pritužbe	Podnositelj pritužbe		Datum potvrde o prijemu	Opis poduzetih akcija	Datum rješavanja pritužbe
				Status	Spol			

PRILOG 3. IZVJEŠTAJ SA JAVNE RASPRAVE

JP Ceste Federacije BiH d.o.o. Sarajevo poziva sve zainteresirane subjekte, nevladine organizacije i stanovnike općine Jajce i naselja koja gravitiraju području namjeravane rekonstrukcije magistralne ceste M-5 na dionici Jajce Jug - Donji Vakuf 1, da uzmu učešće u

JAVNOJ RASPRAVI

o nacrtu Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat rekonstrukcije ceste sa korekcijom osovine na dionici Jajce Jug - Donji Vakuf 1 (M-5)

koja će se održati u prostorijama Općine Jajce 30.7.2019. godine u 11:00, s ciljem davanja prijedloga i sugestija javnosti i uključivanja relevantnih pitanja u finalnu verziju dokumenta. Dokument je izrađen za potrebu Programa modernizacije magistralnih cesta u FBiH prema politikama kreditora. Nacrt dokumenta može se pronaći na službenoj stranici JP Ceste FBiH na sljedećem linku: <http://jpcfbih.ba/bs/aktivnosti/modernizacija-magistralnih-cesta/38> i na web stranici Općine Jajce.

Svi zainteresirani subjekti koji nisu u mogućnosti da prisustvuju javnoj raspravi mogu svoje sugestije i komentare dostaviti do 30.7.2019. godine putem e-mail adrese: pimt@jpcfbih.ba.

Dnevni red:

1. Presentacija nacrtu Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat rekonstrukcije ceste sa korekcijom osovine na dionici Jajce Jug - Donji Vakuf 1 (M-5)
2. Pitanja, diskusija, odgovori i objašnjenja

12.07.2019.

Obavijest u lokalnim novinama „Dnevni Avaz“ (15.07.2019.)

Društvene mreže

Bosanski Bukvalista
@bosanski_bukvalista

Nijedan narod na svijetu nije genocidan, nijedna država. Čak ni za Njemačku ne možete reći da su holokausti. Danas kad čujete riječ Njemačka, holokaust vam je nešto zadnje na što pomislite, ali kad čujete riječ Hitler... Ideologija je genocidna i ispred nje ne treba čutati.

15:52 AM · 14. kol 2019.

Denis Čarkadžić
@deniscarkadzic

A zašto se bavite time zašto neko ne prizna genocid u BiH? To je tuđi problem, tuđja bruka, tuđja tegoba i na kraju tuđji put u propast.

1:43 PM · 14. kol 2019.

Dino Mustafić
@dino_mustafic

Na putu sam sreo jednog momka na aerodromu, prepoznajući naš jezik među strancima započeli smo razgovor. Po njegovom priznanju bio je desničar sve do studentskog boravka van zemlje kada je uvidio koliko smo zaostali iza svijeta. Mislim da je ljepše za um otplovati i uporediti se!

2:59 AM · 14. kol 2019.

Mirsad D. Abazović
@mirsadabazovic

Da je Balkan, u najmanju ruku karies savremene civilizacije, potvrđuju manjkalna potreba i praksa najvećeg broja političara da komentiraju, negiraju i sistematski ne poštuju odluke ustavnih sudova.

1:51 AM · 14. kol 2019.

Spec

Odbor za ekonomsku i finansijsku politiku Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH zasjedat će danas kako bi razmotrio rebalans ovogodišnjeg budžeta FBiH. Izmjene budžeta predložila je Vlada Federacije BiH da bi se osigurala sredstva za primjenu novog zakona o demobilisanim borcima.

Za isplatu naknada demobilisanim borcima osigurano je 25 miliona maraka.

JP CESTE FEDERACIJE BIH

JP Ceste Federacije BiH d.o.o. Sarajevo poziva sve zainteresirane subjekte, nevladine organizacije i stanovnike općine Jajce i naselja koja gravitiraju području namjeravane rekonstrukcije magistralne ceste M-5 na dionici Jajce Jug – Donji Vakuf 1, da uzmu učešće u

JAVNOJ RASPRAVI

o nacrtu Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat rekonstrukcije ceste sa korekcijom osovine na dionici Jajce Jug – Donji Vakuf 1 (M-5)

koja će se održati u prostorijama Općine Jajce 30.7.2019. godine u 11:00, s ciljem davanja prijedloga i sugestija javnosti i uključivanja relevantnih pitanja u finalnu verziju dokumenta. Dokument je izraden za potrebu Programa modernizacije magistralnih cesta u FBiH prema političkim kriterijima. Nacrt dokumenta može se pronaći na službenoj stranici JP Ceste FBiH na sljedećem linku: <http://jpcfbih.ba/bavakivnosti/modernizacija-magistralnih-cesta-38>; i na web stranici Općine Jajce.

Svi zainteresirani subjekti koji nisu u mogućnosti da prisustvuju javnoj raspravi mogu svoje sugestije i komentare dostaviti do 30.7.2019. godine putem e-mail adrese: planiraj@jpcfbih.ba.

Dnevni red:

1. Prezentacija nacrtu Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat rekonstrukcije ceste sa korekcijom osovine na dionici Jajce Jug – Donji Vakuf 1 (M-5)
2. Pitanja, diskusija, odgovori i objašnjenja

2

Dnevni avaz, ponedjeljak, 15. juli srpanj 2019. **aktuelno**

RASTROŠNOST Detalji izvještaja o radu 2018.

Predsjedništvo potrošilo više od 4 miliona KM na plaće i naknade

Predsjedništvo BiH: Godinama raspajaju novac građana

Više od pola miliona maraka za putovanja, a na dnevnice više od 120.000 KM • Za odvojeni život plaćeno je 46.000 KM te još 80.000 KM za one koji nisu iz Sarajeva

Ured za reviziju institucija BiH uskoro će objaviti izvještaje o finansijskom poslovanju državnih institucija BiH 2018. godine.

Ugovori o djelu

Kako "Avaz" saznaje, i ove godine će većina od njih 74 dobiti preporuke da se štedljivije odnosi prema javnom, novcu građana, koji je i lani nemilice trošen. Među njima je i Predsjedništvo BiH, koje je i prošle godine nastavilo po starom uprkos ranijim preporukama revizora.

Predsjedništvo BiH la-

Putarine skoro 8.500 KM

Za dnevnicu u zemlji isplaćeno je 25.585 maraka. Koliko su delegacije Predsjedništva BiH putovale i spartale po do-

movini, barem po ono malo dijela pokrivenog autoputem, govori i podatak da su za putarine platili 8.460 KM.

ni je potrošilo nešto više od sedam miliona maraka, a od toga je skoro 4,1 milion maraka otišao na plaće i naknade troškova zaposlenih, kojih je, prema posljednjem izvještaju, bilo 117.

me, reprezentaciju, odvojeni život, telefoniranje... Tako su za putovanja u Predsjedništvu iz budžeta uzeli 593.000 KM! To znači da su za te svrhe trošili, u prosjeku, 50.000 KM mjesečno!

Još tri miliona potrošena su na putovanja, dnevnice, nabavku materijala, unajmljivanje opre-

me, reprezentaciju, odvojeni život, telefoniranje... Tako su za putovanja u Predsjedništvu iz budžeta uzeli 593.000 KM! To znači da su za te svrhe trošili, u prosjeku, 50.000 KM mjesečno!

na prošlu godinu povećan je za skoro 100.000 maraka.

Telefoni i smještaj

Za plaćanje smještaja članova Predsjedništva BiH u prošloj godini prilikom putovanja u inozemstvo izdvojeno je 152.985 KM, a za dnevnice je otišlo vrtloglavih 114.978 maraka! No, to nije sve, usluge prijevoza i goriva koštale su nas 189.222 KM, a telefonske i poštanske su plaćene 141.565 KM.

Posebno su plaćani iznosi za račune mobilnih telefona i za godinu je iz budžeta u ove svrhe plaćeno 79.000 KM!

Za odvojeni život zvaničnicima u Predsjedništvu plaćeno je 46.000 KM, a pored toga, za smještaj onima koji nisu iz Sarajeva, plaćeno je dodatnih 89.000 maraka.

S. DEGIROMENIĆIĆ

214.000 KM potrošeno na čašavanje gostiju što u zgradi u Maršala Tita na broju 1, što u ugostiteljskim objektima	149.000 KM plaćeni su popravka i održavanje automobila u Predsjedništvu BiH, a vozni park vrijedan je skoro 3 miliona KM	44.834 KM koštala je nabavka autoguma za godinu i, u odnosu na lani, ovaj trošak povećan je za skoro 15.000 maraka
--	--	--

Konferencija za novinare danas u Sarajevu

Advokati turskih državljana koje traži Erdoan, obraćaju se javnosti

U Sarajevu će se danas održati konferencija za novinare koju organiziraju poznati advokati Senka Nožić i Nedim Ademović. Oni su u pozivu naznačili da će tema biti "pravni položaj turskih državljana u BiH čije izručenje traži Republika Turska", a Nožić i Ademović su pravni zastupnici turskih državljana.

Podsjećamo, turski predsjednik Redžep Tajip Erdoan (Recep Tayyip Erdogan) od članova Preds-

dnštva BiH tražio je da bh. vlasti isporučuju državljanu Turske koji žive u BiH, a koje Turska traži zbog optužbi da su povezani sa pokretom čiji je osnivač Fetullah Gulen (Fethullah), koji je u egzilu u Americi. Ambasador Turske u

BiH potvrdio je da su državljani Turske koji žive u BiH, a čije se izručenje traži, poništen i pasosi te je javno ka-

zao da Turska ima dokaze o njihovom učešću u državnom udaru u Turskoj 15. jula 2016. godine.

S. D.

Nožić i Ademović: O pravnom položaju traženih

JP Ceste Federacije BiH d.o.o. Sarajevo poziva sve zainteresirane subjekte, nevladine organizacije i stanovnike općine Jajce i naselja koja gravitiraju području namjeravane rekonstrukcije magistralne ceste M-5 na dionici Jajce Jug - Donji Vakuf 1, da uzmu učešće u

JAVNOJ RASPRAVI

o nacrtu **Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat rekonstrukcije ceste sa korekcijom osovine na dionici Jajce Jug - Donji Vakuf 1 (M-5)**

koja će se održati u prostorijama Općine Jajce 30.7.2019. godine u 11:00, s ciljem davanja prijedloga i sugestija javnosti i uključivanja relevantnih pitanja u finalnu verziju dokumenta. Dokument je izrađen za potrebu Programa modernizacije magistralnih cesta u FBiH prema politikama kreditora. Nacrt dokumenta može se pronaći na službenoj stranici JP Ceste FBiH na sljedećem linku: <http://jpcfbih.ba/bs/aktivnosti/modernizacija-magistralnih-cesta/38> i na web stranici Općine Jajce.

Svi zainteresirani subjekti koji nisu u mogućnosti da prisustvuju javnoj raspravi mogu svoje sugestije i komentare dostaviti do 30.7.2019. godine putem e-mail adrese: pimt@jpcfbih.ba.

Dnevni red:

1. Prezentacija nacrtu Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat rekonstrukcije ceste sa korekcijom osovine na dionici Jajce Jug - Donji Vakuf 1 (M-5)
2. Pitanja, diskusija, odgovori i objašnjenja

Web adrese na kojima se nalaze objave dokumenta i poziva na Javnu raspravu sa screenshot objavom na web stranici:

1. Web stranica JP Cesta FBiH (objavljeno 12.07.2019.)

<https://jpcfbih.ba/bs/novosti/poziv-na-ucesce-u-javnoj-raspravi/80> - Poziv na javnu raspravu (B/H/S jezik)

<http://jpcfbih.ba/bs/aktivnosti/modernizacija-magistralnih-cesta/38> - Dokument (B/H/S jezik)

https://jpcfbih.ba/assets/upload/dokumenti-modernizacija/ESMP_19_Jajce_jug_Donji_Vakuf_%20-%20Copy%201.pdf - Dokument (B/H/S jezik)

<https://jpcfbih.ba/en/news/invitation-to-public-consultations/80> - Poziv na javnu raspravu (Engleski jezik)

https://jpcfbih.ba/assets/upload/dokumenti-modernizacija/ESMP_19_Jajce_jug_Donji_Vakuf_.pdf - Dokument (Engleski jezik)

<https://jpcfbih.ba/en/activities/modernization-of-main-roads/38> - Dokument (Engleski jezik)

PLAN UPRAVLJANJA OKOLIŠEM I SOCIJALNIM ASPEKTIMA (ESMP) ZA PROJEKT REKONSTRUKCIJE CESTE SA KOREKCIJOM OSOVINE NA DIONICI JAJCE JUG – DONJI VAKUF 1 (M5)

Oktober 2018

Poziv na učešće u Javnoj raspravi

12.07.2019.

JP Ceste Federacije BiH d.o.o. Sarajevo poziva sve zainteresirane subjekte, nevladine organizacije i stanovnike općine Jajce i naselja koja gravitiraju području namjeravane rekonstrukcije magistralne ceste M-5 na dionici Jajce Jug - Donji Vakuf 1, da uzmu učešće u javnoj raspravi

Javna rasprava o o nacrtu Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat izgradnje trake za spora vozila na dionici Donji Vakuf 1 - Turbe (M-5)

23.08.2019.

POTRINE UGOVORA

Rekonstrukcija ceste Jajce Jug - Donji Vakuf 1

22.08.2019.

PROGRAM MODERNIZACIJE

Javno otvaranje ponuda za projekat izgradnje ceste M-17.3 Neum - Stolac, dionica Bročanac - Prapratnica P20 - P143, L=3,075m i petlji Babin Do i Oskorušnica

23.07.2019.

PROGRAM MODERNIZACIJE

Probijanje tunela Žaba

12.07.2019.

Javna rasprava će se održati u prostorijama Općine Jajce 30.7.2019. godine u 11:00 sati, s ciljem davanja prijedloga i sugestija javnosti u uključivanja relevantnih pitanja u finalnu verziju dokumenta. Dokument je izrađen za potrebu Programa modernizacije magistralnih cesta u FBiH prema političkim kriterijima. Nacrt dokumenta može se pronaći na službenoj stranici JP Ceste FBiH na sljedećem linku: <https://jpcfbh.ba/novosti/ozbiljezavanje-pitanja-izgradnje-cesta> i na web stranici Općine Jajce.

Svi zainteresirani subjekti koji nisu u mogućnosti da prisustvuju javnoj raspravi mogu svoje sugestije i komentare dostaviti do 30.7.2019. godine putem e-mail adrese: osloboz@jpcfbh.ba

Dnevni red:

1. Prezentacija nacrtu Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat rekonstrukcije ceste sa korekcijom osovine na dionici Jajce Jug-Donji Vakuf 1 (M5)
2. Pitanja, diskusija, odgovori i objašnjenja

Invitation to Public Consultations

12/07/2019

PC Roads of the FBH Ltd Sarajevo invites all interested parties, non-governmental organizations and residents of the municipality of Jajce and settlements neighbouring the area of intended road pavement and axis corrections on section Jajce Jug - Donji Vakuf 1 (M5), to take part in public consultations.

Public Consultations will take place on 30 July 2019 at 11 am in the premises of the Municipality of Jajce, with the aim of collecting views and opinions of the stakeholders and addressing the relevant issues into the final version of the document.

The documents was drafted under the Roads Modernization Programme, in line with the policies of funding institutions. The draft document can be found on the official website of the PC Roads of the FBH at the <https://jpcfbh.ba/en/news/invitation-to-public-consultations/80> and on the website of municipality of Jajce.

All interested parties who are not able to attend the public consultations can submit their suggestions and comments by 30 July 2019 via e-mail address: osloboz@jpcfbh.ba

Agenda:

1. Presentation of draft Environmental and Social Management Plan for the Project of the Road Pavement and axis corrections on section Jajce Jug - Donji Vakuf 1 (M5).
2. Questions, discussion, answers and explanations.

Public Consultations On the Draft ESMP for the Project of the Construction of Third Lane for Slow Vehicles on Section Donji Vakuf 1 - Turbe (M5)

23/08/2019

NEW CONTRACT

Reconstruction of Road Jajce South - Donji Vakuf 1

22/08/2019

ROAD MODERNIZATION

Public Bid opening for Construction of Main Road M17.3 Neum - Stolac, Road Section Bročanac - Prapratnica, L=3,075 m and Interchanges Babin Do and Oskorušnica

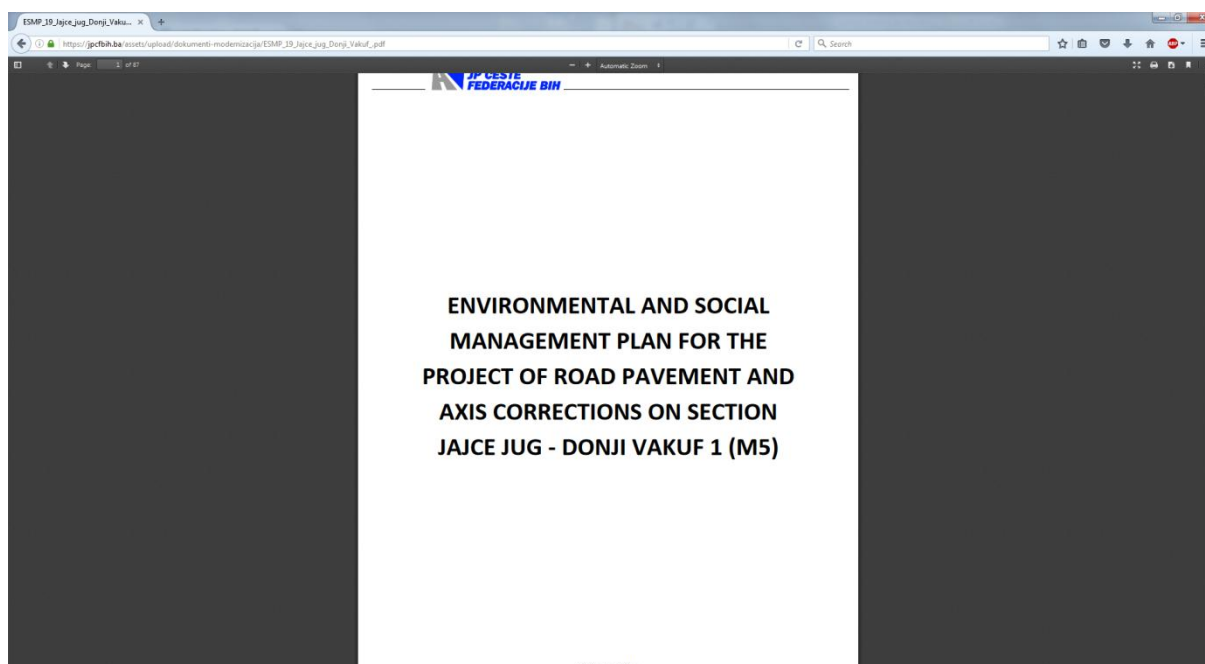
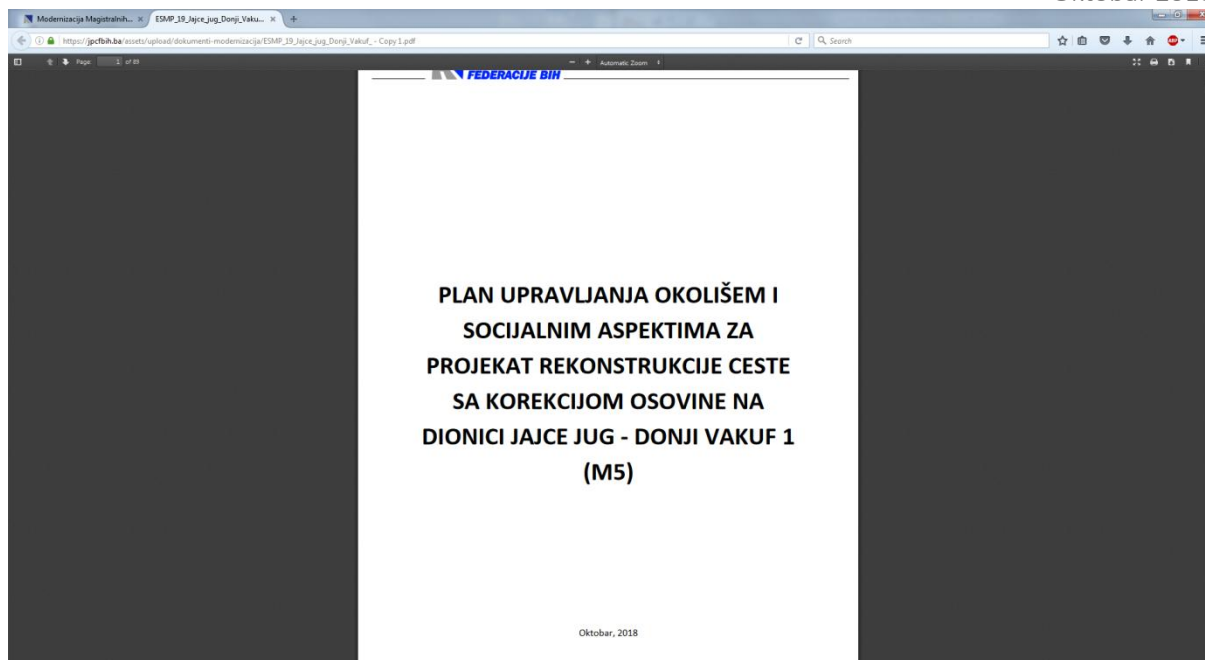
23/07/2019

ROUTINE MAINTENANCE

Contracts for Routine Maintenance of Main Roads in FBH

04/07/2019

<https://jpcfbh.ba/en/news/public-consultations-on-the-draft-esmp-for-the-project-of-the-construction-of-third-lane-for-slow-vehicles-on-section-donji-vakuf-1-turbe-m5/84>

2. Web stranica općine Jajce (objavljeno 12.07.2019.)

<https://www.opcina-jajce.ba/aktuelnosti/javne-rasprave/2501-javna-rasprava-o-nacrtu-plana-upravljanja-okolisem-i-okolisem-i-drustvenim-aspektima-za-projekat-rekonstrukcije-ceste-sa-korekcijom-osovine-na-dionici-jajce-jug-doni-vakuf-1.html>

https://www.opcina-jajce.ba/images/2015/Javna_rasprava-Ceste_Federacije_dionica_Jajce_Jug_-_Donji_Vakuf.pdf

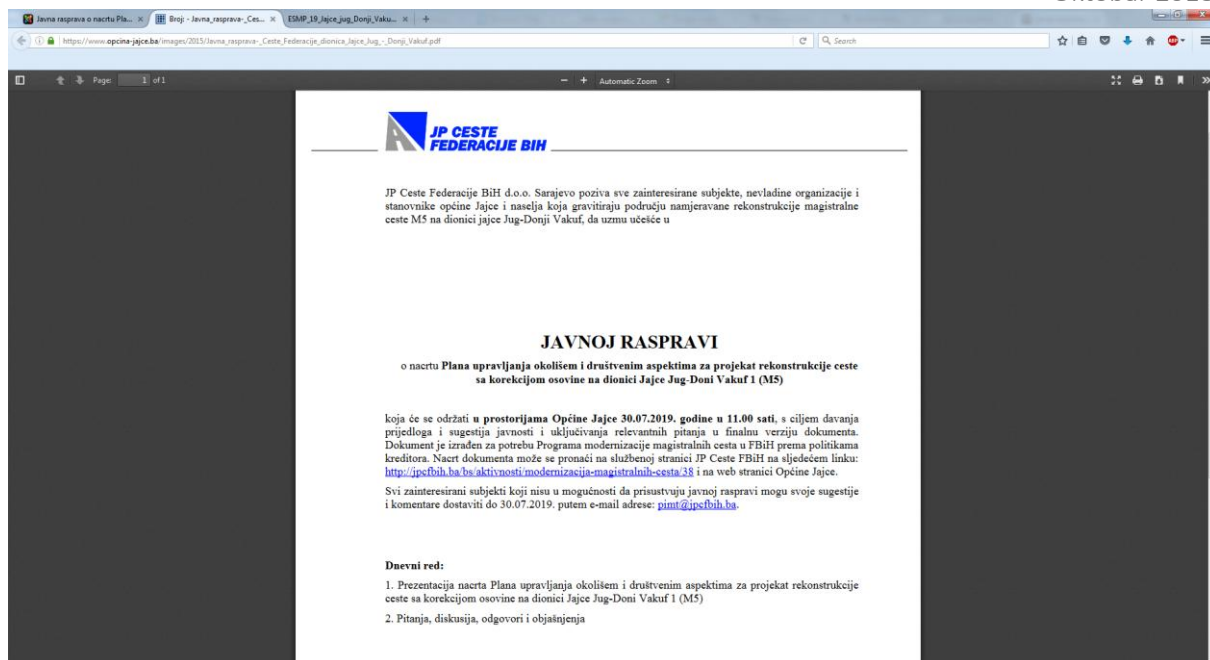
https://jpcfbih.ba/assets/upload/dokumenti-modernizacija/ESMP_19_Jajce_jug_Donji_Vakuf_%20-%20Copy%201.pdf

The screenshot shows the website of Općina Jajce. The main heading is "Javne rasprave". The featured article is titled "Javna rasprava o nacrtu Plana upravljanja okolišem i okolišem i društvenim aspektima za projekat rekonstrukcije ceste sa korekcijom osovine na dionici Jajce Jug-Doni Vakuf 1". It includes the logo of JP CESTE FEDERACIJE BIH and a call to action: "NACRT DOKUMENTA PREUZIMATE NA LINKU https://jpcfbih.ba/assets/upload/dokumenti-modernizacija/ESMP_19_Jajce_jug_Donji_Vakuf_%20-%20Copy%201.pdf".

The screenshot shows a PDF document with the JP CESTE FEDERACIJE BIH logo at the top. The main title of the document is "PLAN UPRAVLJANJA OKOLIŠEM I SOCIJALNIM ASPEKTIMA ZA PROJEKAT REKONSTRUKCIJE CESTE SA KOREKCIJOM OSOVINE NA DIONICI JAJCE JUG - DONJI VAKUF 1 (M5)".

PLAN UPRAVLJANJA OKOLIŠEM I SOCIJALNIM ASPEKTIMA (ESMP) ZA PROJEKAT REKONSTRUKCIJE CESTE SA KOREKCIJOM OSOVINE NA DIONICI JAJCE JUG – DONJI VAKUF 1 (M5)

Oktober 2018

The image is a screenshot of a web browser displaying a public consultation notice. The browser's address bar shows the URL: https://www.epcina-jajce.ba/images/2015/javna_rasprava_-_Ceste_Federacije_dionica_Jajce_Jug_-_Donji_Vakuf.pdf. The page content includes the logo of JP Ceste Federacije BiH at the top. The main text is in Bosnian and reads: 'JP Ceste Federacije BiH d.o.o. Sarajevo poziva sve zainteresirane subjekte, nevladine organizacije i stanovnike općine Jajce i naselja koja gravitiraju području namjeravane rekonstrukcije magistralne ceste M5 na dionici Jajce Jug-Donji Vakuf, da uzmu učešće u'. Below this, the title 'JAVNOJ RASPRAVI' is centered, followed by the subtitle 'o nacrtu Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat rekonstrukcije ceste sa korekcijom osovine na dionici Jajce Jug-Doni Vakuf 1 (M5)'. The text continues: 'koja će se održati u prostorijama Općine Jajce 30.07.2019. godine u 11.00 sati, s ciljem davanja prijedloga i sugestija javnosti i uključivanja relevantnih pitanja u finalnu verziju dokumenta. Dokument je izrađen za potrebu Programa modernizacije magistralnih cesta u FBiH prema politikama kreditora. Nacrt dokumenta može se pronaći na službenoj stranici JP Ceste FBiH na sljedećem linku: http://jpcfbih.ba/ba/aktivnosti/modernizacija-magistralnih-cesta_38 i na web stranici Općine Jajce. Svi zainteresirani subjekti koji nisu u mogućnosti da prisustvuju javnoj raspravi mogu svoje sugestije i komentare dostaviti do 30.07.2019. putem e-mail adrese: pimt@jpcfbih.ba.' At the bottom, under the heading 'Dnevni red:', there is a list: '1. Prezentacija nacrtu Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za projekat rekonstrukcije ceste sa korekcijom osovine na dionici Jajce Jug-Doni Vakuf 1 (M5)' and '2. Pitanja, diskusija, odgovori i objašnjenja'.

ZAPISNIK

Javna rasprava na nacrt Plana Upravljanja okolišem i socijalnim aspektima za projekat rekonstrukcije ceste sa korekcijom osovine na dionici Jajce jug-Donji Vakuf

Dana 30.07.2019. u 11 sati u sali općine Jajce održana je javna rasprava na nacrt Plana upravljanja okolišem i socijalnim aspektima za projekat rekonstrukcije ceste sa korekcijom osovine na dionici Jajce jug-Donji Vakuf.

Ispred JP Ceste Federacije BiH javnoj raspravi su prisustvovali:

- **Nijaz Hadžikadunić**, voditelj projekta rekonstrukcije ceste sa korekcijom osovine na dionici Jajce jug-Donji Vakuf
- **Selma Ljubijankić**, Član tima za socijalni aspekt projekta Programa sanacije i modernizacije

Spisak svih prisutnih nalazi se u prilogu.

Javnu raspravu je otvorila Selma Ljubijankić, pozdravila sve prisutne i predstavila predstavnike JP Ceste FBiH, te dala kratki uvod o programu modernizacije i dokumentu.

Zatim je prezentirala dokument nacrt Plana Upravljanja okolišem i socijalnim aspektima za projekat rekonstrukcije ceste sa korekcijom osovine na dionici Jajce jug- Donji Vakuf. Upoznala je prisutne sa ciljevima izrade, mjerama ublažavanja svih identificiranih potencijalnih okolišnih i društvenih uticaja, monitoring planom, objavom informacija, mehanizmom za pritužbe, zahtjevima za početak radova i ostalim relevantnim informacijama iz dokumenta. Istaknula je da se ovdje radi o nacrtu dokumenta i da će svi relevantni komentari s javne rasprave biti implementirani u finalni dokument. Također je naglašeno da je dokument revidiran od strane stručnog tima Svjetske banke, a po usvajanju će postati obavezujući dokument za ugovorene strane u samoj implementaciji projekta. Napomeno je također da je dokumnet urađen za 5 projektnih poteza, međutim da se uslijed nedostatka novčanih radova prijekta reducirao na rekonstrukciju tunela Skela, koji je prioritet i rekonstrukciju ceste na stacionaži 10+400 do 13+900 (potez kroz naselje Vinac). Također, ističe da je planirano da se saobraćaj za vrijeme odvijanja radova u tunelu odvija u jednosmjernom režimu, osim u trećoj smjeni, od 22:00h do 6:00h kada će se odvijati putem kroz fabriku BSI.

Sead Hodžić ističe nezadovoljstvo predstavljenim rješenjem za odvijanje saobraćaja.

Nijaz Hadžikadić detaljnije objašnjava tehničke karakteristike projekta uključujući i prijedlog projekta za odvijanje saobraćaja za vrijeme rekonstrukcije tunela.

Zahid Zjajo predlaže ukoliko se ne uspije postići dogovor sa fabrikom BSI, da se za obilaznicu osposobi postojeći put (širok 3m, neuslovan) koji ide trasom bivše željezničke pruge, barem za vozila koja idu u jednom smjeru.

Sead Hodžić ističe da se tunel Skela trebao davno rekonstruisati te kaže da će preko općine Jajce uputiti prijedlog sličan prijedlogu gospodina Zjaje prema JP Ceste FBiH.

Sedin Hadžić poziva gospodina Seada Hodžića da prezentira prijedlog.

Sead Hodžić prihvata poziv te izlaže rješenje koje podrazumjeva potpunu obustavu saobraćaja kroz tunel Skela za vrijeme izvođenja radova te prolaz vozila iz jednog smjera postojećim putem (koji se treba dovesti u vozno stanje) koji ide trasom bivše pruge, dok vozila iz drugog smjera idu putem kroz firmu BSI.

Nijaz Hadžikadunić naglašava da su predviđena sredstva za sanaciju puteva koji će se koristiti kao obilaznica. Također ističe da će se ispitati svi aspekti predložene varijante te da JP Ceste ostvaruju kontinuiran dijalog sa predstavnicima Općine i sa predstavnicima Mjesne zajednice a sve u cilju pronalaska što boljeg rješenja za odvijanje saobraćaja u toku izvođenja radova i što uspješnije implementacije projekta.

Senad Dizdar se uključuje u raspravu te potvrđuje kako se dijalog odvija još od perioda izrade idejnog rješenja projekta. Naglašava kako smatra da odvijanje dvosmjernog saobraćaja kroz BSI nije problem jer je predmetni put svakako javni te da bi to bilo najbolje rješenje za odvijanje saobraćaja za vrijeme izvođenja radova. Također ističe da se o varijanti gospodina Hodžića treba izjasniti struka.

Seđad Duranović pita Nijaza Hadžikadunića da li je, na osnovu njegovog dosadašnjeg iskustva, projekat moguće izvesti uz naizmjenični saobraćaj?

Nijaz Hadžikadunić ističe da je moguće te navodi primjere na kojima je isto urađeno.

Seđad Duratović, pita da li će se alternativni poravac kroz BSI prema prezentiranoj varijanti moći koristiti za hitne slučajeve u terminu kada nije planiran prolazak njime (u periodu od 6 do 22h)

Nijaz Hadžikadunić kaže da će se tako nešto svakako pokušati ispregovarati te da će se u svakom slučaju osigurati nesmetan prolaz vozila za hitne slučajeve.

Sedin Hadžić ističe kako je početna faza projekta javna rasprava te izražava žaljenje što nema predstavnika firme BSI. Naglašava kako BSI još nije dao saglasnost za korištenje predmetne ceste.

Seđad Duranović, ističe kako je u pitanju lokalni put te da saglasnost nije ni potrebna.

Oktober 2018

Krešo Jakić naglašava kako je put trebao biti lokalni, ali da je na žalost kroz proces privatizacije preduzeća (BSI) privatiziran i put, te da je vlasnik puta BSI što podrazumjeva obavezu dobijanja njihove saglasnosti za korištenje puta.

Seđad Duranović potencira što ranije potpisivanje Ugovora za izvođenje radova te naglašava važnost ovog projekta za općinu Jajce i lokalnu zajednicu. Kaže kako će se uz suradnju sa općinom iznaći rješenje za sve probleme u implementaciji ovog projekta.

Senad Dizdar pita kako će izgledati rekonstrukcija ceste prije i poslije tunela.

Nijaz Hadžikadunić odgovara da će se cesta ispraviti te dalje pojašnjava tehničke karakteristike projekta. Također navodi da je u toku eksproprijacija 24 privatne i 16 javnih parcela te da prije završetka eksproprijacije ne mogu nastupiti radovi.

Tonči Bilić navodi da je on kao predstavnik mjesne zajednice Skela već dva, tri puta bio u obilasku terena sa predstavnicima JP Ceste FBiH i sa lokalnim stanovništvom, te da je on zadovoljan angažmanom JP Ceste FBiH po pitanju ovog projekta. Ističe da podržava ovaj projekat te kaže da bilo kome ne treba pasti na pamet da se projekat opstruira. Smatra da je najbolje rješenje za odvijanje saobraćaja za vrijeme radova prolazak svih vozila dvosmjerno putem kroz BSI.

Sedin Hadžić, ističe da će se morati imati saglasnost firme BSI te još jednom naglašava da je planirano da se predmetna cesta kroz BSI koristiti samo u trećoj smjeni kada je intenzitet saobraćaja manji. Navodi kako je prijedlog Seada Hodžića uslovno prihvatljiv isključivo za osobne automobile te da teretna vozila tuda ne mogu prolaziti.

Nijaz Hadžikadunić još jednom ističe da je namjera da se većina radova na rekonstrukciji tunela izvodi u trećoj smjeni te izražava nadu u uspješnu implementaciju projekta uz saradnju sa Općinom i lokalnim zajednicama.

Javna rasprava je završila u 12:15 sati.

Spisak učesnika na Javnoj raspravi

Javna rasprava na nacrt Plana upravljanja okolišem i društvenim aspektima za Projekat rekonstrukcije ceste sa korekcijom osovine na dionici Jajce jug-Donji Vakuf 1 (M5)

Spisak prisutnih

Broj	Ime i prezime	Institucija / Status	E-mail	Broj telefona	Potpis
1.	ZAHID ZVATO	GRADJANIN		063 293 278	[Signature]
2.	SULEJMAN BROS	→		063 478-222	[Signature]
3.	ISMET HUSKIC	OPĆINA JAJCE REF. ZA IZ		061 968 930	[Signature]
4.	Sevd Duranović	OPĆINA JAJCE		062/507-652	[Signature]
5.	KREŠO JAKIĆ			063/432-487	[Signature]
6.	Gemina Mukić	OPĆINA JAJCE		062/268-536	[Signature]
7.	Sead Hodžić	BAH d.o.o.	12vod@hotmail.com	061-990-232	[Signature]
8.	SEVD DZDAR	OPĆINA JAJCE		030/658-011	[Signature]
9.	TONI RIJIĆ	IZ RIKA		063/373-687	[Signature]

JP CESTE FEDERACIJE BIH

Broj	Ime i prezime	Institucija / Status	E-mail	Broj telefona	Potpis
10.	SEJDA HADŽIĆ	OPĆINA JAJCE	opc.jajce@ze.net.ba	039/258-013	<i>Hadžić S.</i>
11.	SEJNA HURBIĆ	DP CESTE FBiH	sejna.hurbić@dpfbih.gov.ba	033/563 519	<i>Sejna H.</i>
12.					
13.					
14.					
15.					
16.					
17.					
18.					
19.					

Str. 3. od 4